

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Význam dotací v rozvoji obce (Petrovice u Sedlčan,
Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)**

Veronika Bílková

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Veronika Bílková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Význam dotací v rozvoji obce (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)

Název anglicky

The significance of subsidies in the municipality development (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)

Cíle práce

Diplomová práce se věnuje problematice dotačních prostředků a hospodaření obcí. Hlavním cílem této práce je zjistit, porovnat a zhodnotit, jaký význam mají dotační prostředky (především z fondů EU, tj. z nadnárodních zdrojů) v rozvoji obce Petroviče u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora nad Vltavou; a dále zjistit, zda a případně jakým způsobem tyto dotační prostředky ovlivňují hospodaření vybraných obcí.

Metodika

Teoretická část diplomové práce proto (jako předpoklad zpracování části empirické), vychází z prostudování teoretické literatury, odborných zdrojů, pramenů, kronik, materiálů a dokumentů vztahujících se k problematice rozvoje regionů a rozvoje venkova, klasifikace regionů a venkova České republiky, programových období Evropské unie 2007-2013 a 2014-2020 (řešené zejména prostřednictvím komparace programových a legislativních dokumentů souvisejících s regionálním rozvojem) a k problematice financování obcí a obecních rozpočtů v ČR. Propojení mezi teoretickou a empirickou částí diplomové práce tvoří sekundární a komparativní analýza dat o projektech, realizovaných v programovacím období 2007-2013 a jejich financování pomocí dotačních prostředků z nadnárodních zdrojů a z obecních rozpočtů, ve čtyřech sledovaných obcích (Petroviče u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora nad Vltavou) a jejich vlivu na hospodaření obcí prostřednictvím obecních rozpočtů. Cílem navazujícího, vlastního, terénního šetření diplomové práce (opírající se o teoretické zázemí práce a zjištění, učiněná v rámci sekundární a komparativní analýzy dat o projektech, způsobu jejich financování a jejich vlivu na rozvoj a hospodaření vybraných obcí) realizovaného pomocí polostrukturovaných expertních rozhovorů, se starosty obcí Petroviče u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora nad Vltavou je zjistit, jaký je názor dotazovaných starostů (jako expertů) na vliv dotací na hospodaření obcí a zjistit, jak starostové vybraných obcí vnímají a hodnotí dotační prostředky na realizované projekty (v období 2007-2013) v souvislosti s hospodařením a rozvojem uvedených obcí; veškerá získaná data budou zpracována, analyzována, komparována, vyhodnocena a interpretována za účelem naplnění stanoveného cíle diplomové práce.

Doporučený rozsah práce

cca 60 – 80 stran textu

Klíčová slova

obec, dotace, regionální rozvoj, rozvoj venkova, fondy EU, rozpočet obce, financování obcí

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace, 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2002.

ČERVENKA, M. Financování obce – rozpočet obce. In Veřejné finance v České republice, 1. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

DISMAN, M., Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele. 3. Vyd. Praha: Karolinum, 2002.

DVOŘÁK, P., Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. 1. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2008.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3.dop. vyd. Praha: ASPI, 2008.

Programové a legislativní dokumenty související s regionálním rozvojem a financováním obecních rozpočtů v ČR.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2. Vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009.

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol. Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. Vyd. Praha: Linde, 2008.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2017

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Význam dotací v rozvoji obce (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za zkušené vedení diplomové práce, věcné připomínky a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala starostům obcí (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora) za poskytnutí důležitých informací a dat a rovněž za jejich ochotu a pomoc.

Význam dotací v rozvoji obce (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora)

Souhrn

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jaký význam mají dotace z fondů EU v rozvoji konkrétní obce a zdali a popřípadě jak ovlivňují hospodaření vybraných obcí. Pozornost byla zaměřena na čerpání ze tří fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti). Pro tuto práci byly vybrány obce Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora.

Teoretická část diplomové práce byla založena na prostudování odborné literatury zejména v oblasti regionálního rozvoje a dále pak na problematiku hospodaření obce. V rámci teoretické části byla rovněž komparována dvě programovací období (2007-2013 a 2014-2020).

Výsledkem sekundární analýzy dat bylo zjištění, že projekty financované z dotačních prostředků EU ovlivňují rozvoj obce, zároveň lze konstatovat, že hospodaření obce ovlivňují převážně rozsáhlé a finančně náročné projekty, bez ohledu na to, odkud pochází dotační prostředky (zdali se jedná o dotace z fondů EU či o národní zdroje dotací).

Empirická část byla tvořena rozhovory se starosty vybraných obcí. Výsledkem empirické části je zjištění, že bez dotačních prostředků obce nejsou schopny realizovat rozsáhlé projekty, zároveň starostové vybraných obcí vyslovili názor, že dotace z EU jsou velmi administrativně náročné a alokace finančních prostředků je nespravedlivá.

Klíčová slova: obec, dotace, regionální rozvoj, rozvoj venkova, fondy EU, rozpočet obce, financování obcí

The significance of subsidies in the municipality development (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)

Summary

The aim of the thesis was to determine the significance of the subsidies from EU funds in the development of a specific municipality and whether and how they affect the economy of selected municipalities. Attention was focused on the three EU funds (the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund). Four municipalities were selected for this thesis – Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora and Krásná Hora.

The theoretical part of the thesis was based on a study of scientific literature, mainly about regional development and economy of municipalities. In the theoretical part, two different programming periods (2007-2013 and 2014-2020) were compared.

The result of secondary data analysis was that the projects financed from EU funds affect have an impact on the development of the selected municipalities, at the same time it can be stated that the municipal economy is affected mainly by large and expensive projects, regardless of where the grant fund comes from (EU funds or national sources).

The empirical part consists of interviews with the mayors of selected municipalities. The result of the empirical part is a claim, that without a subsidy, the municipalities are not able to implement large projects. The mayors of the selected municipalities say, that the administration of EU subsidies is very demanding and allocation of funds seems to be unfair.

Keywords: municipality, subsidies, regional development, rural development, EU funds, municipal financing

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	17
3 Regionální rozvoj	19
3.1 Teorie regionálního rozvoje	19
3.2 Regionální rozvoj a regionální politika.....	21
3.2.1 Regionální rozvoj.....	21
3.2.2 Exogenní regionální rozvoj.....	22
3.2.3 Regionální politika.....	23
3.3 Klasifikace území ČR	25
3.3.1 Přírozená regionální struktura ČR	25
3.3.2 Administrativní členění území ČR	26
3.3.3 Členění území dle NUTS.....	26
3.3.4 Klasifikace dle metody OECD a DG Agri.....	27
3.4 Dokumenty o regionálním rozvoji ČR.....	28
3.4.1 Strategie regionálního rozvoje pro období 2007-2013 a 2014-2020 a jejich komparace	29
3.4.2 Národní strategický referenční rámec 2007-2013 a Dohoda o partnerství 2014-2020.....	31
3.4.3 Program rozvoje venkova	33
3.4.4 Program Podpora obnovy venkova ČR a Program Obnovy a rozvoje venkova ČR	34
3.5 Nástroje uskutečňování politiky EU	35
3.5.1 Fondy EU	35
4 Obec a hospodaření obcí.....	37
4.1 Principy a funkce veřejných financí.....	38
4.2 Teorie fiskálního federalismu	39
4.3 Rozpočtová soustava a mimorozpočtové fondy.....	41
4.4 Rozpočet a hospodaření obce.....	42
4.4.1 Rozpočtový proces a struktura obecního rozpočtu	44
4.4.2 Příjmy a výdaje obecního rozpočtu	45
4.5 Dotace jako nástroj rozvoje obce	47
4.5.1 Dotace z EU	48
4.5.2 Dotace národní	50
4.5.3 Dotace regionální	51

5 Sekundární analýza dat o realizovaných projektech, způsobech jejich financování a jejich vlivu na rozvoj a hospodaření vybraných obcí.....	53
5.1 Představení zkoumaných obcí.....	53
5.1.1 Technická a občanská vybavenost obcí	54
5.1.2 Demografické údaje a věková struktura	56
5.1.3 Vzdělanostní struktura a zaměstnanost.....	57
5.2 Celkový objem čerpání z fondů EU v období 2007-2013 (ČR) (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti).....	58
5.2.1 Obce ČR a čerpání dotací z fondů EU v období 2007-2013	61
5.3 Projekty realizované ve sledovaných obcích pomocí dotací z fondů EU v období 2007-2013	64
5.4 Hospodaření sledovaných obcí v období 2007-2013	69
5.5 Projekty ve sledovaných obcích s důsledkem přijetí úvěru	76
5.6 Komparace a interpretace zjištění učiněných pomocí sekundární analýzy dat	79
5.7 Souhrn nejvýznamnějších zjištění učiněných pomocí sekundární analýzy dat	85
6 Empirické šetření o významu dotací ve sledovaných obcích (Petrovice u Sedlčan, Dubovice, Kosova Hora, Krásná Hora)	88
6.1 Struktura expertních rozhovorů.....	88
6.2 Vyhodnocení dat získaných pomocí empirického šetření.....	89
6.3 Souhrn empirického šetření a návrh plošného rozdělení dotací z fondů EU ...	95
7 Závěr.....	98
8 Seznam použitých zdrojů	103
9 Přílohy	108

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky.....	20
Tabulka 2: Identifikace klíčových aktérů podle teoretických přístupů v regionálním rozvoji	20
Tabulka 3: Základní charakteristiky exogenního a endogenního regionálního rozvoje	23
Tabulka 4: Makroregionální a mezoregionální centra v České republice	25
Tabulka 5: Členění prostoru dle územní samosprávy.....	26
Tabulka 6: územně statistické jednotky NUTS	27
Tabulka 7: Klasifikace venkovských regionů dle metodiky OECD.....	27
Tabulka 8: Dokumenty regionálního rozvoje pro programová období 2007-2013 a 2014-2020	29
Tabulka 9: Struktura cílů a priorit Strategie regionálního rozvoje 2007-2013.....	30
Tabulka 10: Struktura cílů a priorit Strategie regionálního rozvoje 2014-2020.....	31
Tabulka 11: Komparace operačních programů pro ČR (2007-2013 a 2014-2020).....	33
Tabulka 12: Komparace os a priorit v PRV 2007-2013 a PRV 2014-2020	34
Tabulka 13: Přehled hlavních cílů kohezní politiky pro období 2007-2013 a 2014-2020 ..	35

Tabulka 14: Přehled příjmů a výdajů obce	46
Tabulka 15: vývoj podílu dotací na celkových příjmech obcí (%).....	48
Tabulka 16: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO z rozpočtů jednotlivých kapitol a ze státních fondů v roce 2014 (v mil. Kč) .	50
Tabulka 17: Regionální zdroje.....	51
Tabulka 18: Základní údaje o sledovaných obcích.....	54
Tabulka 19: Přehled technické vybavenosti vybraných obcí.....	54
Tabulka 20: Přehled občanské vybavenosti.....	55
Tabulka 21: Demografické údaje sledovaných obcí.....	56
Tabulka 22: Věková struktura obyvatel vybraných obcí	57
Tabulka 23: Vzdělanostní struktura obyvatelstva vybraných obcí	57
Tabulka 24: Výše nezaměstnanosti.....	58
Tabulka 25: Přehled alokace zdrojů dle cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti (mld. eur) v období 2007-2013.....	59
Tabulka 26: Alokace financí na konkrétní operační programy a předpokládané nedočerpání v rámci celé ČR.....	61
Tabulka 27: Čerpání dotací z fondů EU pro jednotlivé kraje ČR.....	62
Tabulka 28: Projekty úspěšně realizované obcemi v období 2007-2013 a objem dotací....	63
Tabulka 29: Přehled projektů a jejich úspěšnosti v jednotlivých velikostních kategoriích obcí.....	64
Tabulka 30: Přehled projektů realizovaných pomocí dotací z EU v období 2007-2013 ve sledovaných obcích.....	65
Tabulka 31: Hospodaření vybraných obcí za rok 2007	69
Tabulka 32: Hospodaření vybraných obcí za rok 2008	71
Tabulka 33: Hospodaření vybraných obcí v roce 2009	72
Tabulka 34: Hospodaření vybraných obcí v roce 2010	73
Tabulka 35: Hospodaření vybraných obcí v roce 2011	74
Tabulka 36: Hospodaření vybraných obcí v roce 2012	75
Tabulka 37: Hospodaření vybraných obcí v roce 2013	76
Tabulka 38: Projekty ve sledovaných obcích s důsledkem přijetí úvěru.....	77
Tabulka 39: Zrealizované projekty obcí s důsledkem přijetí úvěru (Kč)	78
Tabulka 40: Alokace dotačních prostředků z EU mezi jednotlivé kraje ČR v %.....	82
Tabulka 41: Přehled projektů realizovaných ve sledovaných obcích a jejich vliv na rozvoj obce	83
Tabulka 42: Přehled výsledků hospodaření sledovaných obcí	83
Tabulka 43: Přehled projektů s důsledkem přijetí úvěru	85
Tabulka 44: Přehled dotazovaných osob	88
Tabulka 45: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	89
Tabulka 46: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	90
Tabulka 47: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	91
Tabulka 48: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	92
Tabulka 49: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	93
Tabulka 50: Data, získaná v rámci terénního šetření.....	94
Tabulka 51: Přehled celkového objemu financí, které sledované obce čerpaly z fondů EU	96
Tabulka 52: Přehled navrhovaného přerozdělení finančních prostředků	96
Tabulka 53: Vliv projektů spolufinancovaných z fondů EU na rozvoj obce.....	99

Seznam grafů

Graf 1: Dotace obcím ze tří hlavních evropských fondů	48
Graf 2: Struktura dotací z hlediska tří hlavních fondů.....	49
Graf 3: Vybrané demografické charakteristiky sledovaných obcí.....	80
Graf 4: Předpokládané nedočerpání v rámci OP	81
Graf 5: Úspěšně realizované projekty obcemi v ČR v období 2007-2013	82

Seznam obrázků

Obrázek 1: schéma rozpočtové soustavy	42
Obrázek 2: Fáze rozpočtového procesu	45

1 Úvod

Regionální rozvoj může být komplexně vysvětlován jako systém procesů, probíhajících uvnitř regionu a zasahujících do rozličných oblastí života v něm. Získávání finančních prostředků pro regionální rozvoj, tedy především jejich zdroje, se stále mění. Již v druhé polovině 20. století se začaly objevovat první evropské fondy pro finanční pomoc, a to konkrétně Evropský sociální fond, který vznikl v roce 1960. V roce 1975 se poprvé setkáváme s Evropským fondem pro regionální rozvoj, který měl podporovat tzv. "tvrdé" projekty (pomocí podpory chudších regionů v celé Evropské unii)¹. Zatímco jednotlivé oblasti podpory z tohoto fondu se mění, jeho prvotní myšlenky zůstávají stále stejné. Hlavní myšlenkou bylo dosažení hospodářského růstu a tím přispívat ke snižování regionálních disparit. Úroveň regionu, ve kterém žijeme, ovlivňuje náš každodenní život a dotýká se téměř všech jeho sfér od každodenních činností (jako je cesta do práce, nakupování běžných potravin či trávení volného času nebo kulturní vyžití). Ve většině případů nemá obec ve svém rozpočtu dostatek vlastních finančních prostředků k tomu, aby realizovala rozsáhlé projekty (kanalizace, čističky odpadních vod apod.) či rekonstruovala již stávající majetek obce a přetvářela jej k novému účelu. Příjmy obecního rozpočtu dělíme na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery - dotace (Peková, 2011, str. 239-241). Dotacemi rozumíme poskytnutí finančních prostředků z národních zdrojů (ze státního rozpočtu, rozpočtu krajů, popřípadě z fondů EU) a obec se k nim zpravidla uchyluje v případech, kdy nemá na plánované projekty dostatečné množství vlastních finančních prostředků. Dotace se dělí na několik skupin, více bude tato problematika rozpracována v teoretické části práce (Pelcl, Zelenka, Svoboda, Lehmanová, 2008, str. 11).

Regionální politika Evropské unie zaujímá velmi důležité postavení v rámci jednotlivých politik EU. Porovnáme-li je na základě výše finančních prostředků určených právě k jejímu financování, řadíme jí dlouhodobě hned za agrární politiku. Celkem 79,3 mld. Kč získaly obce bez hlavního města Prahy v období 2008 až 2014 ze tří hlavních fondů (Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond).

¹ Přehled fondů EU; dostupné z <https://www.euroskop.cz/9035/sekce/prehled-fondu-eu/>

Celkem se jedná o 16 % z celkového objemu dotací ČR. Alespoň jednu dotaci získalo v tomto období 92 % obcí.²

Ve své bakalářské práci (Bílková, 2014), kterou jsem dokončila v roce 2014, jsem se zabývala mimo jiné vlivem činnosti dobrovolných spolků (především divadelních spolků) na život v obci a zda jejich činnost ovlivňuje rozvoj obce či regionu. Jedním z výstupů mé práce bylo tvrzení, na kterém se shodli všichni dotazovaní, že činnost spolků ovlivňuje život v obci a jako přínos shledávali především ve sdružování lidí různých věkových skupin a angažovanost mládeže, právě díky aktivitě spolků v obci (Bílková, 2014). Na bakalářskou práci budu navazovat převážně v kapitolách týkajících se regionálního rozvoje a rozvoje obcí.

Jako téma pro diplomovou práci jsem si zvolila význam dotací z fondů Evropské unie (zaměřeno na čerpání z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti) během programovacího období 2007-2013 a jejich vliv na rozvoj a hospodaření vybraných obcí. Stejně jako v bakalářské práci se budu zabývat obcí, ve které žiji – Petrovice u Sedlčan a pro komparaci zvolené obce jsem se rozhodla vybrat tři obce z Příbramského okresu, které mají přibližně stejný počet obyvatel (tj. 1336), jako výše zmíněné Petrovice, a to Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora. Následně bude možné porovnat, jakou část z celkových přijatých dotačních prostředků tvoří dotace z fondů Evropské unie a v jakých oblastech vybrané subjekty získané prostředky investují a na jakou oblast se zaměřují a jakou přidanou hodnotu pro rozvoj obce, či regionu tyto investice mají. Každá obec obvykle zaměřuje svou pozornost jiným směrem. Zatímco některé obce spíše investují do školství, vzdělávání či volnočasových aktivit pro děti a mládež, jiné obce naopak investují do rozsáhlejších a finančně náročnějších projektů, které přispívají ke zkvalitňování zázemí v obci a služeb, které poskytují svým občanům.

Problémem, se kterým se často setkáváme v souvislosti s financováním projektů souvisejících s regionálním rozvojem, nebývá zpravidla nedostatek nápadů, jak k němu přispět, ale právě získání finančních prostředků pro realizaci projektů. V rámci analýzy čerpání dotací z roku 2014 bylo během programovacího období 2007-2013, který bude pro tuto diplomovou práci stěžejní, podáno celkem 113 188 žádostí o dotační prostředky ze

² Deník veřejné správy; dostupné z <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Z tohoto počtu se podpory zatím dočkalo celkem 53 720 žádostí, což je méně než polovina. Toto číslo zatím není konečné, neboť až do 31. března 2017 musí být za jednotlivé operační programy zaslány žádosti o vyplacení konečného zůstatku. Přesto, že proces získávání dotací je postupem času zjednodušován, stále se žadatelé setkávají s mnoha úskalími³. Jedním z nejčastějších vysvětlení této, pro Českou republiku nepříznivé situace, je zbytečná administrativní náročnost a vysoká míra nesourodosti a nesrozumitelnosti pravidel pro přípravnou i realizační fázi napříč jednotlivými operačními programy. Další možnou komplikací v rámci získávání finančních prostředků mohou být zákony o veřejných zakázkách a též extrémně různorodá návazná pravidla řídicích orgánů. V rámci boje proti korupci vstoupil v roce 2012 v platnost zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách, jehož novelizace nabyla účinnosti od 1. ledna 2016⁴. V této souvislosti Ministerstvo pro místní rozvoj vydalo zjednodušující výkladový dokument v rozsahu cca 350 stran, ale ani tento dokument nepomohl napravit řadu dalších nejasností, které panují v oblasti veřejných zakázek⁵.

Dalším možným důvodem, který je třeba zmínit je, že dotace nepokrývají veškeré výdaje spojené s daným projektem a zároveň bývají obvykle vypláceny zpětně, což znamená, že obec musí nejprve zajistit vlastní způsob financování, a to obvykle půjčkou či překlenovacím úvěrem. I samotná žádost a příprava projektu, která mu předchází je administrativně náročná a ani po úspěšném získání dotace a dokončení projektu závazky nevymizí. Nejen tímto problémem bych se chtěla ve své práci zabývat v rámci expertních rozhovorů se starosty výše zmíněných obcí.

³ Strukturální fondy; dostupné z http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/2c88b997-bf3c-4791-aa14-f28fde6fffb5/CMZ_2016_IIQ_elektronicka.pdf

⁴ Zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb., dostupný z <https://www.portal-vz.cz/cs/Jak-na-zadavani-verejnych-zakazek/Legislativa-a-Judikatura/Legislativa/Narodni-legislativa/Aktualni-zneni-zakona-o-verejnych-zakazkach>

⁵ Dotace online; dostupné z <http://www.dotaceonline.cz/Page.aspx?SP=programovaciobdobi2014-2020>

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit, jaký význam mají dotace z fondů EU v rozvoji vybraných obcí a zároveň zjistit zdali, a popřípadě jakým způsobem tyto dotace ovlivňují hospodaření vybraných obcí. Předmětem zkoumání byla zvolena, stejně jako v bakalářské práci (Bílková, 2014), obec Petrovice u Sedlčan a pro porovnávání byly vybrány další tři obce z Příbramského okresu (Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora). Kritérium pro výběr obcí v rámci porovnávání byl přibližně stejný počet obyvatel jako obec Petrovice u Sedlčan, a to 1 336 obyvatel. Zároveň si autorka tyto obce vybrala proto, že všechny se nacházejí v blízkém okolí obce Petrovice, kde má trvalé bydliště a zvolené obce tudíž dobře zná. Diplomová práce bude zaměřena na dotace poskytované z fondů Evropské unie (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti), především proto, že ze zmiňovaných fondů obce ČR nejvíce čerpaly v období 2007-2013. Toto období bylo také zároveň zvoleno jako sledované v rámci této diplomové práce a to především proto, že se jedná o již ukončené programové období. Ke zvolené obci Petrovice byly vybrány další tři obce především proto, aby bylo možné veškeré získané údaje porovnat a zjistit, zdali se nějakým způsobem významně neliší.

Teoretická část práce bude rámcově navazovat na bakalářskou práci, a to převážně v kapitolách týkajících se regionálního rozvoje a rozvoje obcí. V další části pak bude konkrétněji studována tematika jednotlivých fondů Evropské unie, ze kterých obce mohou čerpat finanční prostředky. Základ teoretické části bude tvořit (stejně jako u bakalářské práce) především prostudování odborné literatury právě z oblasti dané problematiky.

Na teoretickou část práce naváže sekundární analýza dat o projektech realizovaných ve sledovaných obcích v období 2007-2013, které byly spolufinancované dotacemi z fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti). Pro tuto analýzu budou shromažďována data dvojího charakteru. Za prvé to budou obecná data o jednotlivých obcích (počet obyvatel, počet ekonomicky aktivních obyvatel, zaměstnanost atd.) a konkrétních projektech, které byly za sledované období v obci realizovány a na které obce získaly finanční prostředky z fondů EU. Za druhé to budou data týkající se hospodaření vybraných obcí prostřednictvím jejich rozpočtů. Za pomoci dat získaných z obecních rozpočtů bude možné porovnat, jak vysoký je poměr získaných finančních

prostředků v rámci celkových příjmů obce a zároveň jakou část z těchto získaných finančních prostředků tvoří dotace z fondů Evropské unie, popřípadě z jakých fondů bylo konkrétně čerpáno. Na základě těchto dat bude zároveň možné posoudit, zdali a popřípadě jak realizované projekty ovlivňovaly hospodaření sledovaných obcí. Následně proběhne komparace těchto údajů v rámci vybraných obcí, aby bylo možné zhodnotit, zda se objem získaných dotací u některého ze zkoumaných subjektů významně neliší.

V empirické části práce budou využity poznatky z obou předchozích částí práce, tedy jak z části teoretické, tak ze sekundární analýzy dat. Cílem této části práce bude prohloubení již získaných zjištění a výsledků. V rámci empirické části práce bude sledováno, na jaké konkrétní projekty byly dotace čerpány. Empirická část bude tvořena expertními rozhovory se starosty sledovaných obcí, a bude v nich kladen důraz především na jejich názor na sledovanou problematiku a dále na to, v čem spatřují výhody dotací z fondů EU a v čem naopak spatřují jejich možná úskalí.

2.2 Metodika

Pro dosažení cíle je důležité správně zvolit metodický postup práce. V této diplomové práci bude použita kombinace kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Výběr těchto výzkumných přístupů je nutné podložit znalostmi z odborné literatury zabývající se právě touto problematikou. Nejprve je tedy nutné definovat jak kvalitativní tak kvantitativní výzkum a uvést hlavní rozdíly v těchto výzkumných metodách.

Kvantitativní přístup je založen především na předpokladu, že lidské chování je do určité míry předvídatelné a zároveň měřitelné. Využívá zpravidla náhodné výběry a strukturovaný sběr dat uskutečňovaný pomocí pozorování, testů nebo dotazníků. Následně získaná data sumarizujeme za pomoci statistických metod a slouží k popisu či ověření hypotéz či samotných představ výzkumníka (Hendl, 1997, s. 46). *Jen náhodně se může stát, že výsledky analýzy jsou neočekávané a upozorní nás na přítomnost něčeho, co jsme nepředpokládali a co může být pro studovaný problém důležité* (Disman, 2002, s. 288).

Kvalitativní výzkum naproti tomu nelze takto jasně definovat. Názory se značně liší. Metodologové Strauss a Corbinová (1989) jsou zastánci negativní definice, a sice, že za kvalitativní výzkum můžeme považovat každý takový, ve kterém není dosaženo výsledků pomocí statistických metod či jiného způsobu kvantifikace, tedy při úplné absenci čísel (Hendl, 1997, s. 80). *Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách* (Hendl, 1997, s. 50).

Dle Dismana je pro pochopení rozdílů mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem vhodné uvědomit si formální rozdíly cílů. Zatímco u kvantitativního výzkumu se jedná o testování hypotéz, kvalitativní výzkum bude zaměřen na vytváření nových hypotéz, porozumění či vytváření nových teorií. Dalším zásadním rozdílem v těchto výzkumných metodách je redukce informací. Zatímco při kvantitativním výzkumu je k dispozici omezený rozsah informací o velkém množství jedinců a hovoříme o silné redukci počtu proměnných a počtu sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými, u kvalitativního výzkumu naopak výzkumník disponuje velkým množstvím informací

o velmi malém počtu jedinců a zároveň v tomto případě hovoříme o silné redukci počtu sledovaných jedinců (Disman, 2002, s. 286).

U kvantitativního výzkumu je respondent obvykle omezen na volbu jedné kategorie a nemá možnost svoji volbu popsat či vysvětlit. Toto nutně vede k nízké validitě. Naopak u kvalitativního výzkumu je standardizace otázek velmi slabá, tudíž respondent není nucen odpovídat v rámci předem připravených odpovědí. V tomto případě hovoříme o vysoké validitě (Disman, 2002, s. 287).

Jak již bylo uvedeno výše, v této diplomové práci bude použita kombinace obou výzkumných technik. V rámci teoretické části práce a sekundární a komparativní analýzy dat bude použit kvantitativní přístup. Tento přístup byl zvolen především proto, že se bude jednat o sběr rozsáhlého množství informací o zvolených obcích a jejich hospodaření. Jako zdroj pro tyto informace a data budou použity statistické portály (počet obyvatel, nezaměstnanost, počet ekonomicky aktivních obyvatel, atd.) a pro údaje o hospodaření obcí jednotlivé rozpočty.

V rámci empirické části práce bude využita technika polostandardizovaného rozhovoru. Podle Hendla se jedná o rozhovor s návodem nebo problémově zaměřený rozhovor s expertem. Pro tento rozhovor není stěžejní osobnost dotazovaného, důležité jsou jeho názory na danou problematiku. Před začátkem rozhovoru je nutné si připravit určitou strukturu, podle které bude rozhovor probíhat. Nemělo by se jednat o konkrétní otázky ale spíše o okruhy témat. Tato kvalitativní metoda bude využita v rámci rozhovorů se starosty zvolených obcí. Okruhy témat se budou týkat problematiky získávání dotací na konkrétní projekty. V této části bude klíčový názor konkrétních dotazovaných na dané téma.

V závěru práce budou všechna získaná data vyhodnocena, komparována a interpretována a poté bude možné sledovanou problematiku zhodnotit, přičemž toto hodnocení bude sledovat stanovený cíl této práce, tedy jaký objem dotací z fondů Evropské unie obce získaly během programovacího období 2007-2013, na jaké konkrétní projekty byly tyto finance použity a zda a popřípadě jak tyto projekty ovlivňovaly rozvoj sledovaných obcí a jejich hospodaření.

Autorka si je vědoma, že danou problematiku nevyřeší, nicméně může v rámci stanoveného cíle práce přispět k objasnění mechanismů, které v rámci regionálního rozvoje působí.

3 Regionální rozvoj

3.1 Teorie regionálního rozvoje

Nelze tvrdit, že existuje pouze jedna, oficiální teorie regionálního rozvoje. Dle Wokouna (2008) lze regionální rozvoj chápat ve dvou základních rovinách – praktické a akademické. Z praktického hlediska se jedná o vyšší využívání potenciálu jednotlivých regionů, který vzniká optimalizací socioekonomických aktivit a využíváním přírodních zdrojů nacházejících se na území daného regionu. Toto má za následek lepší konkurenceschopnost regionů v rámci soukromého sektoru, vyšší životní úroveň obyvatel žijících na území těchto regionů, zlepšení stavu životního prostředí apod. Ke zhodnocení potenciálu, jakým region disponuje, je možné využít ukazatelů hrubého domácího produktu na obyvatele, míry nezaměstnanosti, průměrné mzdy, úrovní infrastruktury, úrovní vzdělání obyvatel apod. Akademický přístup označuje regionální rozvoj jako aplikaci nauk jako je sociologie, geografie či ekonomie, pomocí kterých řeší a vysvětluje jevy, vztahy a procesy na daném, územně vymezeném prostoru. Toto pojetí regionálního rozvoje bývá obvykle označováno jako regionalistka (Wokoun a kol., 2008, str. 11).

Blažek a Uhlíř (2011) ve svém díle rovněž zmiňují, že teorií regionálního rozvoje existuje velké množství a zároveň jejich výchozí principy bývají často protikladné. Klasifikovat tyto přístupy lze na základě různých kritérií, avšak obvykle bývají členěné do dvou hlavních skupin (podrobněji viz tabulka č. 1). První skupinu tvoří teorie regionální rovnováhy (tzv. konvergenční teorie). Zastánci této teorie jsou přesvědčeni, že vyrovnávání rozdílů mezi regiony je přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje. Druhou skupinu tvoří teorie regionální nerovnováhy (tzv. divergenční teorie). Ti, kteří se přiklánějí k této teorii, jsou přesvědčeni, že v průběhu vývoje dochází spíše k prohlubování a zvětšování meziregionálních rozdílů. Lze ovšem konstatovat, že zastánci obou teorií zároveň připouštějí existenci opačných procesů (Blažek, Uhlíř, 2011, str. 13).

Binek (2009) označuje rozvoj v obecné rovině jako proces pozitivních změn. Zpravidla se jedná o zlepšení kvalitativních i kvantitativních charakteristik daného území. Zároveň autor upozorňuje na to, že je nutné od sebe odlišit posouzení naplnění kvantitativních charakteristik (např. délka komunikace, ubytovací kapacity, atd.) od toho, jakých konkrétních cílů mělo být dosaženo (zvýšení kvality, snadná dostupnost apod.). Je tedy důležité, aby především rozvojové projekty nebyly samoučelné, ale měly dopad i na

další související oblasti. I aktivity sloužící k udržení stávajícího stavu, který je posouzen jako uspokojivý, mohou být považovány za rozvojové (Binek, 2009, str. 23).

Tabulka 1: Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje a regionální politiky

Obecný přístup	Převažující teorie regionálního rozvoje	Regionální politika
Neoklasický (1920-1940)	Teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely)	Základní koncept - „dělníci za práci“, používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
Keynesiánský (1950-1975)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólu růstu)	„Práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokační instituce)
Neomarxistický (1970-1985)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	Návrhy na opatření neomarxisté neformulovali; v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. i bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
Neoliberalní (1975 -)	Teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	„Podpora lokální iniciativy“, podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
Institucionální (1980 -)	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	„Spolupráce a inovace“, podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Zdroj: Upraveno podle Blažka 1999a

Jedním z hlavních témat, kterým se zabývají teorie jednotlivých směrů, je názor na roli státu v ekonomice. Krajiní stanoviska na tuto problematiku zaujímají především neoklasické či neoliberální směry. Ti uznávají neintervencionistické přístupy, tedy takové, kdy stát zasahuje do ekonomiky co možná nejméně. Na druhé straně stojí přístupy intervencionistické, které jsou zastoupeny především keynesiánstvím či neomarxismem. Ostatní teorie se takovýmito extrémními názorům spíše vyhýbají a snaží se hledat vhodnou míru zásahů státu do ekonomiky (Blažek, Uhlíř, 2011, str. 15).

Z uvedených teorií do značné míry čerpá i Hlaváček (2012), který se ve svém díle zabývá spojením jednotlivých teorií regionálního rozvoje s konkrétními aktéry.

Tabulka 2: Identifikace klíčových aktérů podle teoretických přístupů v regionálním rozvoji

Kategorizované přístupy v regionálním rozvoji	Klíčový aktéři
Keynesiánský	Firmy z vybraných odvětví, stát
Neomarxistický	Stát, státní firmy, nadnárodní korporace, odborové organizace
Neoliberalní	Subjekty ze soukromého sektoru, racionálně jednající jednotlivci, inovativní firmy (technologické)
Institucionální	Instituce, malé flexibilní a inovativní firmy, podpůrné veřejné organizace a agentury

Zdroj: vlastní zpracování na základě Blažka, Uhlíře (2011)

Adamčík (1997) definuje teorie regionálního rozvoje jako teoretické východisko jednotlivých významných politik regionálního rozvoje. Dělí tyto teorie na dvě hlavní skupiny. První skupinou jsou teorie regionálního rozvoje založené na abstraktním modelovém přístupu. Předním představitelem těchto teorií je Američan Walter Isard, který zastává názor, že výroba a její rozmístění v prostoru jsou od sebe neoddělitelné. K hlavním metodám analýzy v tomto směru patří např. strukturální analýzy, metoda průmyslového komplexu, lineární programování apod. Druhou skupinu tvoří teorie založené na teoriích růstu keynesiánského typu a na mobilitě výrobních faktorů. Tyto teorie se opírají o tezi, že nerovnováha v regionech je pro jejich rozvoj naprosto stěžejní. Pokud by v regionech existovala rovnováha, jejich růst by se zastavil. Zároveň upozorňují na fakt, že region je třeba chápat dynamicky, neboť se jedná o vyvíjející se systém. Adamčík zároveň výše zmíněné rozšiřuje o další teorie, např. teorie velkého proudu, teorie kritického úsilí, teorie implementace apod. Všechny tyto teorie více či vzdáleně názorově vychází ze skupiny teorií keynesiánského typu (Adamčík, 1997, str. 22).

3.2 Regionální rozvoj a regionální politika

3.2.1 Regionální rozvoj

Úvodem této kapitoly je vhodné definovat základní pojmy související s danou tematikou. Hovoříme-li o regionálním rozvoji, je nutné nejprve definovat pojem region. Pokud je na region nahlíženo z geografického hlediska, je možné konstatovat, že se jedná o rozdělení povrchu země na určité části. V pozdějších letech se v geografii vyskytla myšlenka rozdělení zemského povrchu na základě rozdílných vlastností, které mezi sebou jednotlivé části odlišují. Pravým opakem tohoto přirozeného rozdělení je rozdělení koordinované člověkem, tedy umělé (Wokoun, Mates, Kadeřábková, 2010, str. 65). Jednou z nejdůležitějších vlastností regionů je jejich struktura. Právě na základě struktury je možné rozlišit regiony na dva základní typy, a to homogenní a heterogenní. Homogenní regiony se vyznačují stejnorodostí svých vlastností, naproti tomu heterogenní (nodální či spádové) se vyznačují nestejnorodostí, ale zároveň funkční jednotností (Wokoun, 2004, str. 67). Autoři Scott a Storper vnímají regiony jako nedílnou součást procesu rozvoje nejen ve vyspělých zemích, ale zároveň i v rozvinutých částech světa. Zároveň se zabývají vztahem mezi urbanizací a ekonomickým rozvojem a jsou toho názoru, že první z nich je důsledkem druhého (Scott, Storper, 2003, str. 579-593).

Zákon o podpoře regionálního rozvoje (č.248/2000 Sb.) vymezuje pojem region jako *územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí.*

V případě regionálního rozvoje, je třeba nejprve rozlišit dva různé pojmy, a to rozvoj (chápáno v regionálním kontextu) a růst (spíše hospodářský či ekonomický). V tomto případě je ekonomický růst definován např. jako HDP na obyvatele a může být chápán jako předpoklad rozvoje. V obecné rovině řadíme ekonomický růst ke změnám kvantitativních charakteristik. Naproti tomu rozvoj (regionální) je spíše chápán jako kvalitativní charakteristika (zlepšení kvality života atd.) (Stejskal, Kovárník, 2009, str. 22).

Na rozdíl od vyspělých států západní Evropy a některých států východní Evropy (Maďarsko, Polsko), kde má tematika regionálního rozvoje dlouhou tradici, v ČR se dostává do popředí zájmu až od druhé poloviny 90. let 20. století. Proto s tím spojená poptávka po teoretickém i aplikovaném regionálním výzkumu byla až do 1. poloviny 90. let velmi slabá. Důvodů pro tento stav mohlo být hned několik, jako například spíše nepopisované meziregionální rozdíly. Jako hlavní příčina však bývá uváděna nízká míra nezaměstnanosti, která je považována za jeden z nejvýznamnějších důvodů regionálních disparit a problémů (Blažek, Uhlíř, 2011, str. 7).

3.2.2 Exogenní přístup k regionálnímu rozvoji

Důležitým aspektem regionálního rozvoje je rozlišení exogenních a endogenních faktorů. Endogenní faktory jsou přímo spojeny s aktivitami uvnitř zkoumaného regionu (např. sociální sítě, aktivita obyvatel regionu, apod.). Za exogenní faktory jsou považovány takové nástroje a faktory, které ovlivňují rozvoj regionu, ale jednotliví aktéři ho nemají možnost ovlivňovat (poloha regionu, legislativa, přírodní podmínky, atd.) (Bínek, 2009, str. 24)

V dnešní době jsou exogenní strategie typickým přístupem k regionálnímu a lokálnímu rozvoji. Příčinou může být především vyostřující se konkurence mezi regiony, která vede k boji o umístování podniků s inovačním potenciálem či o vysoce kvalifikované pracovní síly. Exogenní strategie se může zaměřovat dvěma směry. Jedním z nich je právě podpora usídlování nových podniků a druhým je podpora exportu regionálních podniků.

Zpravidla se jedná o získávání vnějších mimoregionálních zdrojů. Jednou z hlavních podmínek uskutečňování exogenní strategie je kvalitní a fungující meziregionální a mezinárodní dopravní infrastruktura. Obecně lze tedy říci, že se jedná o strategii zaměřenou na externí rozvojové impulzy (základem je mobilita výrobních faktorů – práce, kapitál a inovace) (Ježek, 2014, str. 40).

Tabulka 3: Základní charakteristiky exogenního a endogenního regionálního rozvoje

Hlavní řídicí místo	Exogenní přístup Centrum	Endogenní přístup Lokalita
Způsob řízení	Centralistický (moc centrálních úřadů)	Decentralizovaný (moc lokálních úřadů a administrativní autonomie vyšších územních samosprávných celků)
Hlavní zdroje regionálního rozvoje	Vnější zásahy ekonomického charakteru, technické inovace	Vnitřní zdroje integrovaného charakteru, sociální inovace
Hospodářský potenciál regionu	Aglomerační (externí) úspory; úspory pracovních nákladů (ceny a mzdy)	Lidský kapitál (znalosti, schopnosti a jejich využití)
Hlavní výkonné subjekty rozvoje	Globální firmy diktují podmínky v daném prostředí	Lokální firmy reagují na podmínky v daném prostředí
Zdůrazňovaná potřeba investic	Do technicko-ekonomických oblastí	Do vzdělávání (rekvalifikace, inovace)
Hlavní efekt	Optimální výběr lokalizace výrobních faktorů z hlediska firmy - „vítězí globalista“	Optimální výběr výroby lokálních firem z hlediska prostředí - „vítězí lokalita“

Zdroj: Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2010, str. 83-84

Pro regionální rozvoj jsou exogenní faktory nezbytnou součástí, avšak bez zapojení endogenních faktorů nelze dosáhnout fungujícího rozvoje (Binek, 2009, str. 24).

3.2.3 Regionální politika

Nejobecněji lze regionální politiku chápat jako soubor cílů, nástrojů a opatření, které vedou ke snižování rozdílů především v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. Lze tedy konstatovat, že regionální politika se snaží napravit jisté prostorové důsledky volné tržní ekonomiky, aby bylo dosaženo dvou na sobě závislých cílů, a to ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení. Zároveň je nutné odlišit regionální politiku do územního plánování, které se zabývá především technickým řešením daného území (Wokoun, Mates, 2001, str. 115).

Stejně jako regionální rozvoj i regionální politika se v průběhu let mění a vyvíjí. Její pojetí se reformuje, převážně ve vyspělých státech či Evropské unii a zaměřuje se podrobně na jednotlivé cíle a cílové segmenty (jimi se staly nově utvářené mikroregiony, regiony či spádové oblasti řadící se pod správu municipalit). V rámci reformy tradičního

pojetí je třeba zmínit jeho posun v několika rovinách. První z nich je cíl regionální politiky. Tím se stalo především snižování regionálních disparit. Myšlenka harmonického rozvoje byla nahrazena myšlenkou tzv. rovných šancí. V rámci EU to pak znamená tvorbu společného zdroje financování regionální politiky. Dalším důležitým aspektem se stal požadavek návratnosti či efektivnost vložených finančních prostředků. Nejenže mají jednotlivé projekty řešit konkrétní problémy a nerovnosti, ale zároveň by měly mít tzv. růstový efekt. Další rovinou je pak hypotéza, že silné a rychle se rozvíjející regiony by měly poskytnout příležitosti pro subjekty ze slabších, pomaleji se rozvíjejících regionů (Stejskal, Kovárník, 2009, str. 11-12).

Regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšování geografického rozdělení ekonomických činností, resp. které se pokoušejí napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů – ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů (Vanhove, Klaasen, 1987). Tito autoři vnímají regionální politiku, jako veškeré veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností. Lze tedy hovořit o regionálním plánování a zde rozlišujeme pět fází: definování regionálních problémů a jejich původ, definování cílů (měřitelných), definování strategie, kterou bude potřeba uplatnit, identifikace nástrojů, které bude třeba použít a vyhodnocení použité politiky (Wokoun a kol., 2008, str. 29).

Dle Wokouna (2008) dále rozeznáváme dva základní typy regionální politiky. První z nich je tradiční přístup, který je založen na zásazích státu do regionální politiky a na vztazích mezi jednotlivými regiony a státem a mezi regiony a jednotlivými odvětvími. Typickým rysem pro tento přístup je vymezení tří základních typů problémových regionů – depresivní, zaostávající a přetížený. Základní nástroje, pomocí nichž je regulován rozvoj problémových regionů, je v rukách státu. Druhý přístup nazývá autor akcelerační a je založen na uvolňování tržních sil v regionech a na důvěře v soukromý sektor (Wokoun, 2008, str. 29).

Jak již bylo uváděno výše, v současné době kladou regionální politiky důraz především na ekonomický růst a rozvoj na místo dřívějších přístupů, které se zaměřovaly zpravidla na dosažení rovnováhy. P. F. Drucker přirovnává tržní ekonomiku k jízdnímu kolu, které je-li v pohybu, je zároveň v rovnováze (Stejskal, Kovárník, 2009, str. 15).

3.3 Klasifikace území ČR

3.3.1 Přirozená regionální struktura ČR

Co se týče geografického hlediska, dle Wokouna (2004) je možné na území ČR pozorovat dva velké a jeden menší přirozený celek, jelikož celková geografická situace České republiky se ztotožňuje s povodími hlavních řek. Jedná se o tzv. makroregiony: polabský, tj. Čechy; podunajský, tj. Morava; pooderský, tj. Slezsko. Tyto přirozené celky tvoří páteř regionální struktury ČR. Z historického hlediska se dělí toto území pouze na dva celky, a sice Čechy a Moravu (se Slezskem). Zatímco Moravskoslezský region je v podstatě polynodální s určitou dominancí Brna a zvláštním postavením Ostravy na severu Moravy, Čechy jsou naopak mononodální s výraznou dominancí Prahy. Zatímco zmiňované makroregiony jsou označeny jako nižší stupeň, celá ČR je označována jako makroregion vyššího stupně (Wokoun, 2004, 75-75).

Další úrovní členění jsou mezoregiony, které na území České republiky pokrývají cca 40 – 60 % celkové plochy. Významné procesy, které probíhají na této úrovni členění, jsou například dojíždka do hierarchicky vyšších zařízení služeb, migrace obyvatelstva atd. Mezoregionální centra bývají zpravidla velmi významnými koncentračními prostory socioekonomických aktivit.

Mikroregiony lze charakterizovat jako územní celky, ve kterých probíhají nejintenzivnější regionální procesy, jako například každodenní dojíždka za prací či vyhledávání základních druhů služeb. Tento celek se vyznačuje relativně nejvyšší integritou. Mikroregiony pokrývají 90 – 95 % území České republiky (Wokoun a kol., 2004, str. 74-75).

Tabulka 4: Makroregionální a mezoregionální centra v České republice

Metropole mezinárodního významu	Praha (hlavní rozvojové centrum v Čechách i v ČR)
Regionální metropole I. řádu	Brno (hlavní rozvojové centrum na Moravě)
Regionální metropole II. řádu	Ostrava (rozvojové centrum na severní Moravě)
Mezoregionální centrum I. řádu	Plzeň (s aspirací na regionální metropoli, rozvojové centrum jihozápadních Čech)
Mezoregionální centra II. řádu	Olomouc, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Ústí nad Labem, České Budějovice, Zlín a Karlovy Vary
Výrazná rozvojová mikroregionální centra	Mladá Boleslav, Opava, Uherské Hradiště, Jihlava, Cheb, Jablonec nad Nisou, Tábor - Sezimovo Ústí, Kolín

Zdroj: Vlastní zpracování dle Wokouna a kol. (2004)

3.3.2 Administrativní členění území ČR

Územní samosprávou chápeme prostorově ohraničený funkční celek, který má právo samostatně hospodařit, nakládat se svým majetkem a samostatně rozhodovat o svých záležitostech. Pokud dojde k nezákonnému vměšování státu, může územně samosprávný celek podat stížnost k Ústavnímu soudu ČR⁶. Následující tabulka znázorňuje přehled administrativního členění České republiky.

Tabulka 5: Členění prostoru dle územní samosprávy

	Definice	Počet jednotek
Kraj	Vyšší územně samosprávné celky, jejich fungování se řídí zákonem o krajích č. 129/2000 Sb.	14
Okres	Okresní úřady zrušeny k 1. lednu 2003; jejich pravomoci převedeny na obce rozšířenou působností	77 ⁷
Obec	Obec je základním územním samosprávným celkem, jehož zařízení a fungování se řídí zákonem o obcích č. 128/2000 Sb.	6258 ⁸
	Obec s pověřeným obecním úřadem	
	Obec s rozšířenou působností	

Zdroj: Vlastní zpracování

V mnoha publikacích je dále možné najít pojem vojenský újezd. Jedná se o vymezenou část území, určenou k zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil.⁹

3.3.3 Členění území dle NUTS

Členění dle NUTS (z francouzského *La nomenclature des unités territoriales statistiques*) se využívá v Evropské unii pro nejrůznější vzájemná porovnávání území. Jejich vymezení má zásadní význam především pro statistické potřeby (statistické služby v rámci EU zajišťuje Eurostat, který sídlí v Lucembursku). Tyto statistiky mohou být využity jak pro účely zařazení regionů různé úrovně pro jednotlivé cíle, tak pro regionální a ekonomické statistiky, jako je sledování míry nezaměstnanosti, výpočtu hrubého domácího produktu (HDP) či populační údaje. V rámci regionální politiky je toto členění základním územním rámcem pro posuzování a hodnocení podpory ze strukturálních fondů (Wokou a kol., 2004, str. 79-80).

⁶ Podle Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., čl. 87, odst. 1, písm. c) a podle Zákona o Ústavním soudu č. 182/1993 Sb., §72, odst. 1, písm. b)

⁷ I Hl. město Praha

⁸ Údaje dle ČSÚ k 27. 5. 2016; ČÚZK do tohoto počtu zahrnuje již zaniklou obec Brdy, takže ke stejnému datu uvádí počet obcí 6259

⁹ Od 1. ledna 2016 jsou podle zákona č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), v České republice čtyři vojenské újezdy o celkové rozloze 82 333 ha (VÚ Boletice, VÚ Březina, VÚ Hradiště, VÚ Libavá)

Tabulka 6: územně statistické jednotky NUTS

Jednotka NUTS	Vymezení	Aplikace na ČR
NUTS 0	Stát	-
NUTS 1	3-7 milionů	ČR
NUTS 2	800 000 – 3 miliony	8 regionů soudržnosti ¹⁰
NUTS 3	150 000 – 800 000	Kraje (14)
LAU 1	Okres ¹¹	77
LAU 2	Obec	6258

Zdroj: Vlastní zpracování

Regiony soudržnosti, tedy jednotky NUTS 2, byly vymezeny zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje za účelem čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. Tímto zákonem je zároveň v každém regionu soudržnosti zřízena regionální rada. Ta je řídicím orgánem pro regionální operační program regionu soudržnosti. Jedná se o přenesený orgán státní správy, který má na starosti vypracování programů spolufinancovaných z fondů a zároveň rozhodovat o efektivní alokaci finančních zdrojů a následné kontrole hospodaření.

3.3.4 Klasifikace dle metody OECD a DG Agri

Metodiku OECD¹² používá Evropská unie pro klasifikaci venkovských regionů. Tato klasifikace je založena na kritériu přepočtené hustoty obyvatel a dle ní se regiony NUTS 3 člení tak tři typy (viz následující tabulka).

Tabulka 7: Klasifikace venkovských regionů dle metodiky OECD

Kategorie	Kritérium
Převážně venkovské regiony	Více než 50% obyvatel žije ve venkovských obcích (pro tento účel definované jako obce s méně než 150 obyvateli na 1 km ²)
Významně venkovské regiony	Ve venkovských obcích žije 15 – 50% obyvatel
Převážně městské regiony	Ve venkovských obcích žije méně než 15% obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování dle Programu rozvoje venkova 2007-2013

V rámci členění OECD byl na úrovni NUTS 3 k 1. lednu 2012 jediným převážně venkovským regionem kraj Vysočina, naopak Hlavní město Praha výrazně městským regionem, zbylé kraje se řadily mezi přechodné regiony. V průběhu předchozího

¹⁰ Praha (území hl. města Prahy se sídlem v Praze); Střední Čechy (území Středočeského kraje se sídlem v Praze) Jihozápad (území Českobudějovického a Plzeňského kraje se sídlem v Českých Budějovicích) Severozápad (území Karlovarského a Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem); Severovýchod (území Libereckého, Pardubického a Královéhradeckého kraje se sídlem v Hradci Králové); Jihovýchod (území Brněnského a Jihlavského kraje se sídlem v Brně); Střední Morava (území Olomouckého a Zlínského kraje se sídlem v Olomouci); Moravskoslezsko (území Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě)

¹¹ Okresní úřady zrušeny od 1. ledna 2003, většina jejich kompetencí přešla na pověřené obce; zhruba pětina dalších úkonů převzaly krajské úřady

¹² Zkratka z anglického Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

programovacího období (2007-2013) průměrná hustota obyvatelstva mírně stoupla, a to ze 131 obyvatel na km² na téměř 136 obyvatel na km².

Dle Programu rozvoje venkova 2007-2013 je třeba venkovské prostory ČR rozlišit do následujících typů: odlehlé, mezilehlé a příměstské. Obce, nacházející se v urbanizovaných územích v rámci městské aglomerace, považujeme za příměstské. Odlehlý venkov zahrnuje především tzv. periferní území (toto území se zpravidla vyznačuje nepříznivými socio-ekonomickými charakteristikami obyvatelstva a osídlení). Zbývající území ČR je označováno jako mezilehlý prostor (Program rozvoje venkova 2007-2013).

V Programu rozvoje venkova 2014-2020 se k této typologii používá ještě typologie město - venkov DG Agri. Dle této typologie se na území ČR nachází 6 převážně venkovských NUTS 3 regionů, 6 přechodných regionů a 2 výrazně městské regiony. Uvažujeme-li tuto definici, pak převážně venkovské oblasti zaujímají 48 % území ČR a představují 33 % populace, výrazně městské oblasti 15 % a významně venkovské oblasti 37 % území. Přechodné oblasti představují 43% populace a převážně městské oblasti 24 %.

3.4 Dokumenty o regionálním rozvoji ČR

V České republice je regionální politika akceptována až od druhé poloviny 90. let. Do té doby se vláda zaměřovala především nad řešení transformačních problémů na úrovni celého státu, neboť tehdejší problémy měly značně makroekonomický charakter a zasahovaly plošně celé území. Přestože se krátce po zahájení transformace meziregionální rozdíly začaly prohlubovat, zdaleka nebyly zpočátku tak velké, jako ve většině zemí EU. Větší zájem o regionální politiku zřejmě zapříčinil nárůst meziregionálních rozdílů v druhé polovině 90. let a zároveň bylo třeba vytvořit fungující systém regionální politiky ve spojitosti s procesem přípravy na strukturální fondy EU (Wokoun a kol., 2004, str. 148).

Stěžejními dokumenty regionální politiky České republiky jsou Strategie regionálního rozvoje, Program rozvoje venkova a Program obnovy a rozvoje venkova. V rámci legislativního rámce jsou to pak Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích a Zákon č. 132/2000 Sb. o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o Hlavním městě Praze.

Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje upravuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí, koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti, činnost evropského seskupení pro územní spolupráci v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie¹³. V tabulce níže je uveden souhrn dokumentů, porovnávaných v rámci programovacích období a úrovní, na kterou se jejich působnost vztahuje.

Tabulka 8: Dokumenty regionálního rozvoje pro programová období 2007-2013 a 2014-2020

Úroveň	Programové období 2007-2013	Programové období 2014-2020
Nadnárodní – Evropská unie	Lisabonská strategie (2000-2010) Strategie Evropa 2020 (2010-2020)	Strategie Evropa 2020 (2010-2020)
	Strategické obecné zásady společenství pro soudržnost 2007-2013	Společný strategický rámec 2014-2020
Národní – Česká republika	Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje	Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
	Strategie regionálního rozvoje 2007-2013	Strategie regionálního rozvoje 2014-2020
	Národní strategický referenční rámec ČR	Dohoda o partnerství 2014-2020
	Národní rozvojový plán 2007-2013	Národní rozvojové principy ČR pro období 2014+
	Program rozvoje venkova 2007-2013	Program rozvoje venkova 2014-2020
	Program obnovy a rozvoje venkova	Program obnovy a rozvoje venkova
NUTS II	Operační programy národního strategického referenčního rámce 2007-2013 – tematické a regionální operační programy (ROP)	Operační programy dohody o partnerství 2014-2020
Krajská – jednotlivé kraje	Strategie rozvoje kraje	Strategie rozvoje kraje
	Program rozvoje kraje	Program rozvoje kraje

Zdroj: Jirků (2015)

3.4.1 Strategie regionálního rozvoje pro období 2007-2013 a 2014-2020 a jejich komparace

Zákon č. 248/2000 Sb. definuje strategii regionálního rozvoje ČR takto: *Strategie regionálního rozvoje určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje, zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho jednotlivých regionů, a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů.* Strategii regionálního rozvoje schvaluje vláda.

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)

Ministerstvo poté zveřejňuje schválenou Strategii regionálního rozvoje způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Tabulka 9: Struktura cílů a priorit Strategie regionálního rozvoje 2007-2013

Globální cíl	Strategické cíle	Prioritní oblast	Priorita
Globální cíl: „Vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva“	Strategický cíl 1: <i>Rozvojově zaměřený cíl:</i> „Zvýšení ekonomického a environmentálního potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy“	1. Evropský a národohospodářský strategický rámec	P1.1: Institucionální systém podpory rozvoje regionů a jejich spolupráce P1.2: Výkonná a efektivní veřejná správa v regionech P1.3: Zabezpečení zdrojů financování regionální politiky
		2. Ekonomika regionů	P2.1: Vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů ČR P2.2: Zvyšování konkurenceschopnosti MSP P2.3: Podpora inovačního podnikání a výzkumu v regionech P2.4: Tvorba pracovních míst
		3. Lidé a osídlení	P3.1: Podpora investic do lidského kapitálu P3.2: Sídelní struktura a bydlení P3.3: Sociální soudržnost v regionech založená na rovnosti příležitostí P3.4: Rozvoj a regenerace měst
	Strategický cíl 2: <i>Disparitně zaměřený cíl:</i> „Zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifík území“	4. Infrastruktura	P4.1: Zajištění regionální a nadregionální dopravní dostupnosti P4.2: Zajištění kvalitní regionální, meziregionální a neregionální dopravní obslužnosti P4.3: Rozvoj energetických, spojových sítí a zařízení v regionech P4.4: Rozvoj informačních technologií v regionech
		5. Příroda, krajina a životní prostředí	P5.1: Ochrana životního prostředí včetně přírody P5.2: Šetné nakládání s materiálovými a energetickými zdroji P5.3: Environmentální vzdělávání, poradenství a osvěta
		6. Cestovní ruch	P6.1 Organizace a management cestovního ruchu P6.2: Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu P6.3: Rozvoj produktu a služeb cestovního ruchu
	Strategický cíl 3: <i>Instrumentální cíl:</i> „Institucionální a finanční zabezpečení strategie“	7. Kultura	P7.1: Organizace a řízení kulturních aktivit P7.2: Rozvoj kulturní infrastruktury a služeb P7.3: Zachování a využívání kulturních památek P7.4: Vzdělávání a informovanost
		8. Problémová území	P8.1: Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území P8.2: Intervence na trhu práce v územích s neúměrně vysokou nezaměstnaností P8.3: Podpora řešení specifických problémů rozvoje venkova a periferních území

Zdroj: Vlastní zpracování dle SRR 2007-2013

Strategie regionálního rozvoje pro současné programové období 2014-2020 zahrnuje podrobnou analýzu regionálních rozdílů v České republice (především u obcí s rozšířenou působností). Závěry zmiňované analýzy se odrážejí v návrzích cílů, priorit

a konkrétních opatření (podrobný přehled v tabulce č. 9). Tyto návrhy se opírají především o potřeby regionálního rozvoje v konkrétních regionech. Implementační část nastavuje systém realizace regionálního rozvoje v rovině řídicí, koordinační a monitorovací. Zároveň se zabývá i stránkou instrumentální (jakými nástroji bude realizována podpora dle tohoto dokumentu), institucionální a zdrojovou.

Strategie regionálního rozvoje je navržena tak, aby podporovala především vyvážený regionální rozvoj a územní soudržnost. Dokument obsahuje rovněž formulaci problémových okruhů, priorit a souhrnných cílů, které bude třeba v programovém období sledovat¹⁴. Dokument Strategie regionálního rozvoje 2007-2013 vycházel ze Strategie udržitelného rozvoje České republiky a v ekonomické oblasti ze zpracované Strategie hospodářského růstu¹⁵.

Tabulka 10: Struktura cílů a priorit Strategie regionálního rozvoje 2014-2020

Cíle	Prioritní oblast	Priorita
Růstový cíl „Podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů“	1. Regionální konkurenceschopnost	P. 1: Využití potenciálu rozvojových území P. 2: Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu
Vyrovňovací cíl „Zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů“	2. Územní soudržnost	P. 3: Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území P. 4: Vyvážený rozvoj stabilizovaných území P. 5: Oživení periferních území
Preventivní cíl „Posílit environmentální udržitelnost“	3. Environmentální udržitelnost	P. 6: Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech P. 7: Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život
Institucionální cíl „Optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů“	4. Veřejná správa a spolupráce	P. 8: Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů P. 9: Podpora spolupráce na místní a regionální úrovni

Zdroj: Vlastní zpracování dle Strategie regionálního rozvoje 2014-2020

3.4.2 Národní strategický referenční rámec 2007-2013 a Dohoda o partnerství 2014-2020

Národní strategický referenční rámec (dále jen NSRR) je základní programový dokument na období 2007-2013, ve kterém jsou definovány priority a opatření, na které

¹⁴Oficiální webové stránky Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>)

¹⁵Oficiální webové stránky Ministerstva pro místní rozvoj ČR (dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>)

bude členský stát v daném programovacím období čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti. NSRR 2007-2013 pro ČR vychází z Národního rozvojového plánu ČR 2007-2013. V NSRR je definována pozice ČR v EU, dále dokument obsahuje zhodnocení dopadů realizace programů během programovacího období 2004-2006 a návrh strategie pro období 2007-2013 včetně jednotlivých operačních programů.

Pro programovací období 2014-2020 je hlavním dokumentem zastřešujícím čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů Dohoda o partnerství 2014-2020. Tento dokument byl Evropskou komisí definitivně schválen 26. srpna 2014. Hlavním rozdílem na úrovni politiky EU je oproti předchozímu programovacímu období snížení hlavních cílů na dva, konkrétně se jedná o cíle Investice pro růst a zaměstnanost a Evropskou územní spolupráci (blíže viz oddíl 3.5.1). Objem finančních prostředků přidělených těmto cílům je o téměř 2,5 mld. EUR nižší než v předcházejícím programovacím období. Rovněž počet operačních programů se oproti předcházejícímu období snížil.

Jednotlivé operační programy uvedené v dokumentech (NSRR a Dohoda o partnerství) jsou zpravidla komplexní, všeoborové a obsahují věcné zaměření pro danou oblast. Tyto programy zpracovává vláda konkrétního státu a následně předkládá Evropské komisi ke schválení. Prostředky ze strukturálních fondů jsou tedy touto cestou alokovány na tyto programy a následně realizovány pomocí konkrétních projektů. V současném programovém období dochází oproti předcházejícímu ke snížení počtu operačních programů. Rozpočet pro jednotlivé operační programy je stanoven v Dohodě o partnerství (Provazníková, 2015, str. 149). V tabulce níže je uveden přehled operačních programů a jejich komparace z hlediska dvou sledovaných programovacích období.

Tabulka 11: Komparace operačních programů pro ČR (2007-2013 a 2014-2020)

Programy 2007-2013	Programy 2014-2020
OP Doprava	OP Doprava
ROP Jihovýchod	Integrovaný regionální operační program (IROP)
ROP Jihozápad	
ROP Moravskoslezsko	
ROP Severovýchod	
ROP Severozápad	
ROP Střední Čechy	
ROP Střední Morava	
OP Podnikání pro inovace	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP Výzkum a vývoj pro inovace	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
OP Životní prostředí	OP Životní prostředí
Program rozvoje venkova	Program rozvoje venkova
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	OP Zaměstnanost
OP Technická pomoc	OP Technická pomoc
OP Praha konkurenceschopnost	OP Praha pól růstu
OP Praha adaptabilita	
OP Rybářství	OP Rybářství
Programy Evropské územní spolupráce	Programy Evropské územní spolupráce

Zdroj: Vlastní zpracování dle webové stránky MMR

3.4.3 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova 2007-2013 (dále jen PRV) a jeho realizace přispívá k dosažení cílů, které jsou stanoveny v Národním strategickém plánu rozvoje venkova, což je dokument, ze kterého PRV vychází. Rovněž má přispívat k rozvoji venkovského prostoru ČR na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšování stavu životního prostředí, atd. Dále by měl přispívat ke zlepšení konkurenční pozice ČR na trhu se základními potravinářskými komoditami¹⁶. PRV se dělí na čtyři prioritní osy, které konkrétně vymezují, jak budou alokovány finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) (Program rozvoje venkova 2007-2013).

Dne 26. května 2015 schválila Evropská komise finální znění PRV na období 2014-2020. Hlavním cílem tohoto programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství. Dalším cílem je podpora diverzifikace ekonomických aktivit s cílem vytvoření nových pracovních míst a tudíž zvýšení hospodářského rozvoje¹⁷. Mezi nové prvky oproti PRV 2007-2013 patří například *Společné nařízení*, tedy nařízení, které stanovuje společné podmínky pro všechny EU fondy v SSR¹⁸, dále tzv. *kondicionality*, což znamená, že vyplacení peněžních prostředků bude podmíněno zavedením vyhovujícího

¹⁶ eAgri Dotace; dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

¹⁷ eAgri Dotace; dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

¹⁸ Společný strategický rámec

strategického, regulačního a institucionálního rámce, který bude garantovat efektivní využití finančních prostředků z EU (Program rozvoje venkova 2014-2020). V následující tabulce je uveden přehled jednotlivých os a priorit a jejich komparace v rámci dvou sledovaných období.

Tabulka 12: Komparace os a priorit v PRV 2007-2013 a PRV 2014-2020

2007-2013		2014-2020	
OSY	Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	PRIORITY	Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a venkovských oblastech
			Zvýšení životaschopnosti zemědělským podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
	Zlepšování životního prostředí a krajiny		Podpora organizace potravinového řetězce, vč. zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
	Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova		Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
			Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v zemědělství, potravinářství a lesnictví
LEADER		Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje v venkovských oblastech	

Zdroj: Vlastní zpracování dle PRV 2007-2013 a PRV 2014-2020

3.4.4 Program Podpora obnovy venkova ČR a Program Obnovy a rozvoje venkova ČR

V obou případech se jedná o národní zdroje financování. Oba programy zajišťuje Ministerstvo pro místní rozvoj, které zároveň každoročně vyhlašuje dotační tituly. Program Podpora obnovy venkova měl působnost do roku 2013, od tohoto roku se pak program nazývá Program Obnovy a rozvoje venkova. Strategie regionálního rozvoje 2014-2020 definuje cíl tohoto programu jako podporu obnovy a rozvoje venkovských obcí formou dotace. Cílem podprogramu je vytvořit takové organizační a ekonomické podmínky k podpoře obyvatel venkova, aby se vlastními silami pokoušeli o harmonický rozvoj životního prostředí a udržování přírodních a kulturních hodnot. Příjemci podpory jsou specifikováni a vymezeni pro každý dotační titul zvlášť (Strategie regionálního rozvoje 2014-2020). Oba programy zároveň předpokládají určitou participaci obyvatel venkova, spolků a sdružení při obnově obce (v souladu s místními zvyky a tradicemi)¹⁹.

¹⁹ Oficiální webové stránky Ministerstva pro místní rozvoj; dostupné z <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace/Podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova-v-roce-2017>

3.5 Nástroje uskutečňování politiky EU

3.5.1 Fondy EU

Hlavním důvodem vzniku a fungování fondů Evropské unie je především snaha o podporu hospodářského růstu členských států a zároveň snaha o snižování sociálních a ekonomických disparit. V rámci naplňování cílů hospodářské a sociální politiky EU (Kohezní politiky) byly stanoveny následující cíle. Tabulka č. 13 představuje přehled jednotlivých hlavních cílů kohezní politiky v rámci dvou programových období a to 2007-2013 a 2014-2020.

Tabulka 13: Přehled hlavních cílů kohezní politiky pro období 2007-2013 a 2014-2020

Cíle 2007-2013	Cíle 2014-2020
Konvergence	Investice pro růst a zaměstnanost
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	
Evropská územní spolupráce	Evropská územní spolupráce
Celkem: 26,69 mld. EUR	Celkem: 23,9 mld. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování dle strukturální fondy

Evropské strukturální a investiční fondy jsou tvořeny pěti fondy, které slouží jako zdroj financování pro programy určené pro Českou republiku pro dané programové období. Hlavní charakteristikou současné kohezní politiky pro aktuální programové období je tematická a územní dimenze. Nutnost zaměření podpory výhradně na témata stanovená v nařízení Evropské komise představuje tematická dimenze. Územní dimenze spočívá především v podpoře vybraných území, ve kterých se vyskytují největší problémy a kde tudíž bude mít podpora maximální dopad (Provazníková, 2015, str. 145-146).

- ✓ Fond soudržnosti
- ✓ Evropský fond pro regionální rozvoj
- ✓ Evropský námořní a rybářský fond
- ✓ Evropský sociální fond
- ✓ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- ✓ Fond solidarity

Přerozdělování finančních prostředků s sebou obvykle přináší složité, dlouhou dobu trvající vyjednávání a zároveň analyzování potřeb jednotlivých států a jejich regionů za účelem vyrovnávání nerovností mezi nimi. V rámci dokumentů NSRR a Dohoda o partnerství byly jasně definovány priority pro investování finančních prostředků. Na

základě definování těchto priorit pak bylo nutné, uvést je do souladu s prioritami financování celé EU, tzv. tematickými cíli.

Poznatky získané v této kapitole budou přispívat k naplnění cíle práce, který je zaměřen právě na čerpání pomoci zmíněných nástrojů uskutečňování politiky EU. Práce je zaměřena na čerpání z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti.

4 Obec a hospodaření obcí

Obec je základním územním samosprávným celkem, územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu²⁰. Tyto ústavní charakteristiky vymezují obec třemi základními prvky a to území, občané a samospráva²¹. Obec disponuje vlastním majetkem, s nímž je oprávnění samostatně nakládat a má vlastní rozpočet (Wokoun, Mates a kol., 2001, str. 75).

Zákon č.128/2000 Sb. definuje obec takto: *Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.*

Každá část území České republiky je součástí území nějaké obce²². Obce vykonávají spolu s vlastní působností i působnost přenesenou, jedná se o tzv. smíšený systém. Zákon tuto působnost upravuje v §8 zákona o obcích. Dle tohoto paragrafu platí, že nestanoví-li zvláštní zákon, že se jedná o působnost přenesenou, platí vždy, že jde o působnost samostatnou. Jedná se o tzv. obecnou zákonnou preferenci samostatné²³ působnosti (Galvasová a kol., 2009, str. 9-10). Zároveň zákon vymezuje samostatnou působnost takto (§35 obecního zřízení): *Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.*

Dekoncentrovaná státní správa svěřená obcím na základě ustanovení čl. 105 Ústavy České republiky je naopak podstatou přenesené působnosti. Jedná se tedy o nepřímou místní státní správu. Zjednodušeně lze říci, že v rámci přenesené působnosti pomáhá obec

²⁰ Čl. 99 a 100 odst. 1 Ústavy

²¹ Mates, Wokoun a kol.,(2001) vymezují samosprávu jako správu, která je nezávislá na celku společenské organizace a je oddělená od státní správy; Autoři zároveň vymezují druhy samosprávy. Za nejobsáhlejší druh samosprávy označují územní samosprávu a to jak na základním stupni (obec), tak na úrovni vyšších územních správních celků (kraj). Právo na samosprávu je v demokratických ústavách garantováno i se soudními zárukami.

²² Nestanoví-li zákon č.222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, jinak

²³ Tradice dělení na samostatnou a přenesenou působnost má v našich zemích počátky již od prvního obecního zřízení z roku 1849.

státu ve výkonu jeho působnosti, dle platných zákonů a v míře stanovené zákony se musí řídit jak právními předpisy, tak usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů. Je velmi důležité zde rozlišit tři stupně přenesené působnosti a to na výkon v základním rozsahu, v rozsahu pověřeného obecního úřadu a v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností²⁴(Galvasová a kol., 2009, str. 11-12).

4.1 Principy a funkce veřejných financí

Pro finance, kterými jsou označovány peněžní vztahy mezi ekonomickými subjekty, je možné najít v tržním prostředí dva typické významné rysy, a to živelnost a dobrovolnost. První rys, tedy živelnost, takto označujeme zpravidla proto, že transakce, zpravidla doprovázené pohybem peněz, nejsou nikým centrálně plánovány či organizovány. Obvykle vznikají na základě výrobních, spotřebních a obchodních aktivit konkrétních subjektů. Během tržního vztahu dvou nebo více subjektů se zpravidla obě strany domnívají, že je to pro ně výhodné. Jedná se tedy o druhý rys dobrovolnosti. Tyto výše zmíněné charakteristiky jsou typické pro finance podnikové či finance domácností. Naopak ani jeden z nich neplatí pro finance veřejné, tedy finance, kterých se účastní stát. Pro tyto vztahy platí jiné principy a to princip nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti (Dvořák, 2008, str. 5-6).

Princip nenávratnosti znamená, že plátcí nevzniká žádný právní nárok na navrácení konkrétní peněžní částky (daně) nebo na jakoukoli protislužbu. Stát v tomto případě nemá zákonem uloženou žádnou povinnost částku získanou například výběrem daní poplatníkovi jakýmkoli způsobem vrátit nebo nahradit²⁵. Stát zpravidla použije částku vybranou na daních na hrazení veřejných rozpočtů, ze kterých má prospěch většina občanů. Jak si můžeme povšimnout trvalých rozpočtových deficitů, stát dokonce rozdělí víc finančních prostředků, než vybral (Dvořák, 2008, str. 6).

Princip neekvivalence zpravidla vychází z tvrzení, že podíl výše finančních prostředků zaplacených v rámci výběru daní a výše čerpání výdajů veřejných rozpočtů nejsou ekvivalentní. Znamená to, že přestože někdo zaplatil na daních dvakrát více než

²⁴ Obce s pověřeným obecním úřadem stanovuje v příloze č. 1 zákon č. 314/2002 Sb.; Obce s rozšířenou působností určuje zmíněný zákon č. 314/2002 Sb. v příloze č. 2

²⁵ Dle Dvořáka (2008) je výjimkou důchodové pojištění, které přesto, že je založeno na principu podmíněné návratnosti, je u nás součástí státního rozpočtu. Příspěvek občana je však povinný a periodický a má tedy charakter daně

jiný, nijak ho to neopravňuje k tomu, aby čerpal dvakrát tolik služeb, které jsou z veřejných rozpočtu financované. Pokud je na státní rozpočet nahlíženo z hlediska celku, jeví se jako fenomén směřující k veřejnému blahu a saldo je v tomto případě snadno počítatelné. Naopak z hlediska jednotlivce není možné saldo počítat a můžeme tedy hovořit o jakési loterii s vynucenou účastí, kde neznáme výši vkladu ani výši výhry (Dvořák, 2008, str. 6-7).

Princip nedobrovolnosti je založen na faktu, že v demokratických společnostech jsou zákonem vynuceny pohyby peněz od ekonomických subjektů směrem ke státu. Autor uvádí, že to, co odlišuje nenávratnost spojenou s nedobrovolností od loupeže je mandát, který má stát v demokratických společnostech svěřený od svých občanů. Orgánem, který schvaluje rozpočet je parlament, tedy zástupci občanů, které si občané sami zvolili. Tato skutečnost by měla zajišťovat obecnou prospěšnost veřejných rozpočtů (Dvořák, 2008, str. 7).

Veřejné finance plní tři základní funkce. Jedná se o funkci alokační, jejichž hlavním úkolem je zvýšit efektivnost tržní alokace zdrojů. V tomto případě stát prostřednictvím veřejných financí může ovlivnit alokaci existujících společenských zdrojů například pomocí vhodné daňové politiky v případě negativních externalit či přímým zajišťování nebo dotováním v případě veřejných statků či aktivit spojených s pozitivními externalitami. Další funkcí je funkce redistribuční, která je odvozována z potřeby snižování nerovnoměrného rozdělení bohatství a důchodů. Tuto funkci lze realizovat například pomocí transferových plateb na straně výdajové či progresivním daňovým systémem na straně příjmové. Poslední funkcí je funkce stabilizační, jejichž hlavním úkolem je zmírňování oscilace míry ekonomické aktivity, která je způsobena hospodářským cyklem. Nástroje, které stát používá v rámci stabilizační funkce je například fiskální expanze v recesní situaci nebo fiskální restrikce v případě, že hrozí přehřátí ekonomiky (Dvořák, 2008, str. 7).

4.2 Teorie fiskálního federalismu

Teorie fiskálního federalismu je teoretickým základem pro peněžní vztahy související s tvorbou, rozdělováním a použitím finančních prostředků veřejných rozpočtů, případně mimorozpočtových fondů na úrovni místní samosprávy. V tomto případě lze hovořit o místních financích, resp. financích územní samosprávy. Jak již bylo uvedeno

v předchozí kapitole, u veřejných financí rozpoznáváme tři hlavní funkce, a to alokační, redistribuční a stabilizační. Zatímco klasické pojetí teorie fiskálního federalismu uvažovalo využití určité míry decentralizace především u alokační funkce, postupně se tato teorie začala zaměřovat i na možnosti alespoň v omezené míře decentralizovat i zbývající funkce, konkrétně redistribuční a stabilizační. Jedním z hlavních důvodů zpracování této teorie mohou být především problémy s neefektivností alokací finančních prostředků veřejných financí, soustředěných v rozpočtových soustavách (Peková, 2011, str. 85-87).

Císařová a Pavel (2008) vnímají teorii fiskálního federalismu jako tematickou oblast ekonomie, zabývající se strukturou soustavy veřejných rozpočtů a jejich horizontálními a vertikálními vazbami. Cílem je najít takové rozdělení příjmů a odpovědnosti za zajišťování veřejných statků mezi jednotlivé úrovně veřejných rozpočtů, která přinese tu nejefektivnější alokaci zdrojů. Zpravidla se odborníci zabývající se touto problematikou shodují, že na místních úrovních by měla být naplňována především funkce alokační, tzn. poskytování veřejných statků a eliminace negativních externalit (Císařová, Pavel, 28, str. 15-16).

Na odborné úrovni je rozeznáváno několik modelů fiskálního federalismu. Dle Provazníkové (2015) se jedná o fiskální federalismus založený na vertikálním modelu veřejného sektoru. Tento model je uplatňován především v anglosaských zemích (USA, Kanada, Austrálie) a vychází z fiskální autonomie jednotlivých úrovní vlády. Dalším modelem je tzv. model kooperativního federalismu (horizontální model). Typickým příkladem je Německo, jež představuje specifický typ federálního uspořádání. Posledním modelem je kombinace prvků vertikálního a horizontálního modelu fiskálního federalismu, který se v praxi uplatňuje zpravidla ve všech zemích. Hlavním rysem tohoto modelu je, že každá vládní úroveň má své vlastní příjmy, které jsou doplněny o dotace z vyšších rozpočtů (Provazníková, 2015, str. 38-39).

Císařová a Pavel (2008) rozeznávají centralizovaný a decentralizovaný model fiskálního federalismu a dále jejich kombinaci. Centralizovaný model, který se vyznačuje tím, že všechny příjmy plynou do státního rozpočtu a odtud jsou následně přidělovány nižším úrovním ve formě dotací. Znamená to ale, že centrální vláda tímto jednáním řídí chování nižších celků, a tím omezuje jejich samostatnost. Opakem tohoto je model decentralizovaný, kdy každá z úrovní má ze zákona definované veřejné příjmy a může utrácet pouze tyto prostředky. V praxi by ale tento přístup znamenal značné omezení či

ztrátu kontroly centrální vlády a rovněž subjekty místních celků by musely mít pravomoc ovlivňovat výši daňových sazeb. Posledním modelem je opět kombinace předešlých, stejně jako u Provazníkové (2015). S tímto modelem se setkáváme ve většině vyspělých zemí (Císařová, Pavel, 2008, str. 16-17).

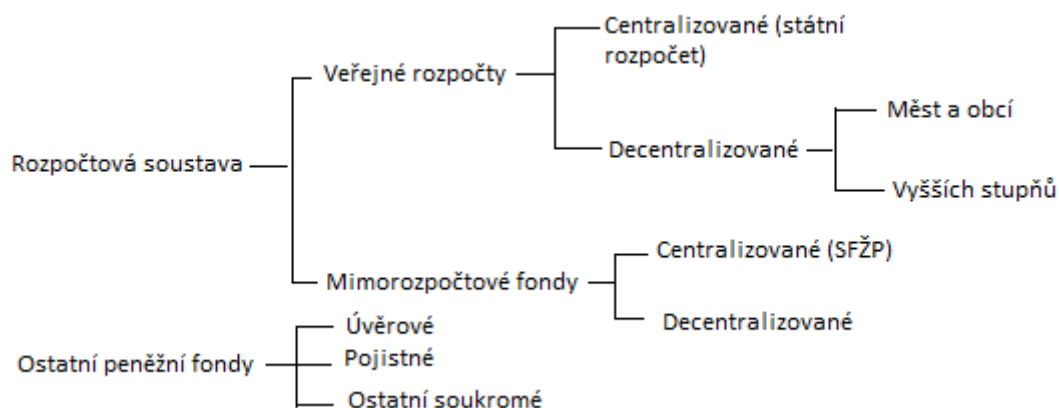
4.3 Rozpočtová soustava a mimorozpočtové fondy

Pojmem rozpočtová soustava je míněna soustava veřejných peněžních fondů (fondové pojetí), soustava rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy a soustava orgánů a institucí, které mají na starost tvorbu, rozdělování a užití veřejných prostředků a mimorozpočtových fondů. Kromě výše zmiňovaných veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů patří do rozpočtové soustavy ještě rozpočty veřejnoprávních (vládních) neziskových organizací, např. příspěvkových organizací, které zřizuje stát a územní samospráva ve veřejném sektoru (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, str. 196-197).

Základní právní normou, kterou se řídí veřejné rozpočty v České republice je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. V tomto zákoně je upravena především problematika střednědobého výhledu státního rozpočtu, státního rozpočtu a státního závěrečného účtu. Zákon č. 250/2000 Sb. upravuje oblast rozpočtů územně samosprávných celků. Tento zákon je také nazýván „*Malá rozpočtová pravidla*“ a upravuje příjmy, výdaje, ostatní peněžní operace, tvorbu a použití fondů v obcích a krajích. Dalším důležitým zákonem je zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (Červenka, 2009, str. 18).

Finanční systém státu tedy tvoří státní rozpočet a mimorozpočtové fondy. Na úrovni územní samosprávy tvoří rozpočet a případné mimorozpočtové fondy finanční systém příslušného článku (subjektu) územní samosprávy (obec, kraj) (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, str. 197).

Obrázek 1: schéma rozpočtové soustavy

Zdroj: vlastní zpracování dle Červenky (2008)

Obecně lze do soustavy veřejných rozpočtů zahrnout nadnárodní rozpočet (v případě nadnárodních celků, např. EU) a ústřední státní rozpočet v zemi (státní rozpočet dle státoprávního uspořádání příslušné země). Dále pak rozpočty jednotlivých článků územní samosprávy, dle jejího vertikálního a horizontálního členění (rozpočty krajů a obcí) a nakonec rozpočty veřejnoprávních podniků a veřejnoprávních (vládních) neziskových organizací ve veřejném sektoru. O těchto jednotlivých druzích veřejných rozpočtů lze tvrdit, že jsou relativně samostatné, i když v určité míře mezi nimi dochází k finančním vztahům. Faktory ovlivňující stupeň finanční samostatnosti zejména u rozpočtů územní samosprávy zkoumá teorie fiskálního federalismu, které je věnována předchozí kapitola (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, str. 197-198).

V souvislosti s rozpočtovou soustavou je důležité zmínit mimorozpočtové fondy. Do soustavy mimorozpočtových fondů můžeme zahrnout státní fondy (účelové), fond zdravotního pojištění (v České republice se jedná o rozpočty zdravotních pojišťoven), fond sociálního zabezpečení, tzv. svěřenecký fond (typické pro USA) a účelové, případně i neúčelové mimorozpočtové fondy obcí či krajů. Mimorozpočtové fondy jsou v ČR zřizovány podle zákona a za součást rozpočtové soustavy je považujeme proto, že hospodaří s veřejnými finančními prostředky (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, str. 198-199).

4.4 Rozpočet a hospodaření obce

Rozpočtem je chápán přehled vydání soukromého nebo veřejného hospodářství na určité období a taktéž přehled příjmů pro určité rozpočtové období (Všeobecný slovník právní, 1899).

Rozpočet hraje ve společnosti dvojí roli, a to hospodářskou a státoprávní. I to je jedním z důvodů, proč nelze nalézt pouze jednu závaznou definici pojmu rozpočet. Zpravidla odborníci charakterizují rozpočet dle role, která vystupuje do popředí. Většinou je rozpočet posuzován z hospodářské stránky jako číselný přehled příjmů a výdajů za určité období, obvykle se jedná o jeden kalendářní rok (Pařízková, 2008, str. 11).

Provazníková (2015) označuje rozpočty územních samosprávných celků jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy získané na základě přerozdělování v rozpočtové soustavě, tak příjmy z vlastní činnosti. Tyto příjmy se následně použijí na financování veřejných a smíšených statků. U územního rozpočtu platí stejně jako u ostatních veřejných rozpočtů princip nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Rozpočet a celý rozpočtový proces je možné chápat jako nástroj k financování a zabezpečení obecní politiky a zároveň jako nástroj, který dává do souladu plánované příjmy a výdaje obce (Provazníková, 2015, str. 51).

V rámci problematiky místních rozpočtů je důležité položit si nejprve položit otázku, proč vlastně existují. Jedním z možných vysvětlení je historický důsledek²⁶, popř. další, např. ekonomické argumenty, které teoreticky podporují tvorbu nižších úrovní veřejných rozpočtů (proces je označován jako fiskální decentralizace). Jedním z hlavních ekonomických argumentů hovořících ve prospěch decentralizačních procesů je skutečnost, že poskytování veřejných statků²⁷ na místní úrovni je hospodárnější a efektivnější. Tento koncept vychází z principu subsidiarity²⁸. Naopak některé statky je efektivnější poskytovat centralizovaně, a to ve stejné kvalitě i kvantitě pro celé území, jedná se například o národní obranu, soudní systém či výstavbu dálkových železničních tratí. Kromě výše zmiňovaných historických a ekonomických argumentů hovořících ve prospěch fiskální decentralizace lze najít i argumenty praktické. Systém veřejných financí je náchylný k deficitnímu financování a ukazuje se, že občané jsou na deficity podstatně citlivější, jedná-li se o rozpočet právě jejich obce, než když je vytvoří centrální vláda. Proces fiskální

²⁶ Během vývoje našeho státu existovaly různé typy územních samosprávných celků (města, župy, apod.). V souvislosti s tereziánskými reformami a centralizací habsburské monarchie docházelo v 17. a 18. století k jisté eliminaci územně samosprávných celků. Od 19. Století pak můžeme pozorovat úspěšný rozvoj obecní samosprávy (Císařová, Pavel, 2008, str. 13).

²⁷ Pojmem veřejných statek chápeme takový statek, jehož financování je zajišťováno z veřejných zdrojů financí a je občanům poskytován zdarma či za nižší nebo nákladovou cenu.

²⁸ Princip subsidiarity je politický princip, dle něhož musí být rozhodnutí a zodpovědnost na tom stupni politického systému, který je nejbližší občanům (Císařová, Pavel, 2008, str. 14).

decentralizace tedy může snižovat riziko vzniku vysokých deficitů a podporovat tak makroekonomickou rovnováhu (Císařová, Pavel, 2008, str. 13-15).

4.4.1 Rozpočtový proces a struktura obecního rozpočtu

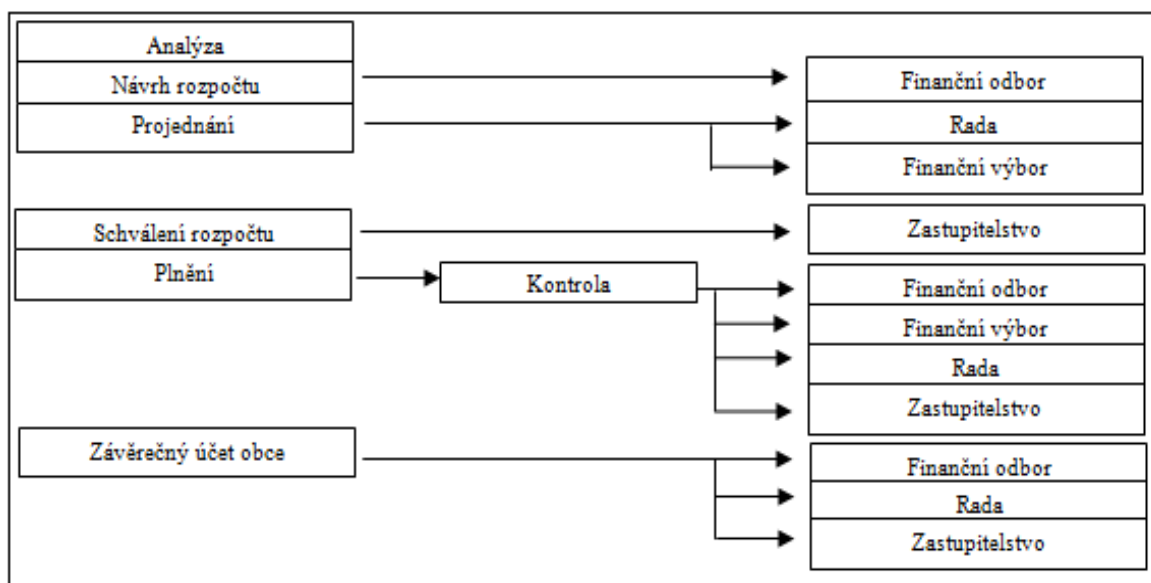
Tvorba rozpočtu na úrovních územně samosprávných celků ovlivňuje zpravidla rozsah a kvalitu služeb poskytovaných občanům daného celku. Rozpočet by měl být reálný na své příjmové straně a především zajistit naplnění cílů na straně výdajové. Pro tyto účely je nutné zvolit správnou metodu rozpočtování (Císařová, Pavel, 2008, str. 27).

Provazníková (2015) rozlišuje následující metody sestavování územních rozpočtů:

- Přírůstkový způsob (indexový) – sledování meziročních změn, o které se přizpůsobí současný rozpočet, a který je zároveň považován za základ rozpočtu budoucího
- Přístup nulové základny – každou položku rozpočtu podrobují vyčerpávajícímu zkoumání ve vztahu k cílům a možnostem, jak jich dosáhnout
- Performance budgeting (rozpočtování dle výsledku) – porovnávání nejen využití veřejných zdrojů (zda bylo efektivní), ale i zda bylo dosaženo žádoucích účinků a cílů
- Metoda programového rozpočtování – rozpočet je sestavován ve struktuře uspořádání navrhovaných výdajů dle jejich výsledků či podle míry, v jaké přispívají k dosažení celkových záměrů vlády (obce, kraje) (Provazníková, 2015, str. 53-55).

Rozpočtovým procesem lze chápat souhrn takových činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření územního samosprávného celku na určité období, obvykle se jedná o jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces je však delší, zpravidla zahrnuje dobu 1,5 až 2 roky (Provazníková, 2015, str. 63). Následující schéma znázorňuje jednotlivé fáze rozpočtového procesu.

Obrázek 2: Fáze rozpočtového procesu

Zdroj: Provažníková (2015), str. 63

4.4.2 Příjmy a výdaje obecního rozpočtu

Rozpočet územně samosprávného celku zpravidla bilancuje mezi příjmy a výdaji, které jsou zapotřebí k zajištění lokálního veřejného sektoru. Možnosti, jakými mohou územně samosprávné celky získat finanční prostředky, jsou explicitně vyjmenovány v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. V následující tabulce je přehled příjmů a výdajů obecního rozpočtu.

Tabulka 14: Přehled příjmů a výdajů obce

Příjmy	Výdaje
<p>Běžné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daňové (tř. 1)- svěřené (výlučné) daně (DzNem²⁹) - sdílené daně (část DPFO a DPPO, část DPH) - místní poplatky³⁰ - správní poplatky - Nedaňové (tř. 2) – poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od OS, PO³¹ - zisk obecních podniků - Dividendy z akcií, přijaté úroky - ostatní - Doplnkové - Přijaté sankční pokuty <p>Přijaté dotace (tř. 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Běžné neinvestiční dotace, a to - neúčelové (všeobecné) - účelové (specifické) <p>(od jiné vládní úrovně, tj. ze SR, státních fondů, rozpočtu kraje apod.)</p>	<p>Běžné (tř. 5) – neinvestiční</p> <ul style="list-style-type: none"> - mzdy a platy - povinné pojistné za zaměstnance - materiálové - energie - nájemné - sociální dávky - výdaje na municipální podniky - sankce za porušení rozpočtové kázně - placené pokuty - placené úroky - dotace vlastním OS a jiným subjektům - neinvestiční příspěvky PO - výdaje na sdružování finančních prostředků - příspěvky DSO³² - ostatní (poskytnuté dary apod.)
<p>Kapitálové (tř. 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - z prodeje majetku – nemovitého a movitého dlouhodobého majetku - z prodeje akcií a majetkových podílů - přijaté střednědobé a dlouhodobé úvěry - příjmy z emise komunálních obligací - přijaté splátky půjček - ostatní <p>Přijaté dotace (tř. 4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapitálové – investiční transfery - účelové - neúčelové <p>(od jiné vládní úrovně, tj. SR, stát. fondů, rozpočtu kraje apod.).</p>	<p>Kapitálové (tř. 6) – investiční výdaje</p> <ul style="list-style-type: none"> - na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku - na investiční příspěvky PO - na kapitálové investiční poskytnuté dotace OS a různým subjektům - na nákup cenných papírů - na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům - splátky úvěrů - ostatní

Zdroj: Peková, Pilný, Jetmar, str. 263

Příjmy obecních rozpočtů mají dvě hlavní skupiny, které se dělí na běžné a kapitálové. Běžné příjmy jsou zpravidla takové, které se pravidelně každoročně opakují (i když ne ve stejném objemu). Tyto příjmy jsou určeny k financování neinvestičních výdajů na zabezpečení veřejných statků a dalších potřeb. Kapitálové příjmy obecního rozpočtu mají zpravidla charakteristiku jednorázových příjmů a obvykle se pravidelně neopakují (např. účelová investiční dotace na konkrétní záměr). Z hlediska plánování příjmů ještě můžeme definovat rozdělení na příjmy plánované a neplánované (Peková, 2011, str. 239-241).

²⁹ DzNem – Daň z nemovitosti

³⁰ Místní poplatky v ČR mají daňový charakter

³¹ OS=Organizační složky; PO= příspěvková organizace

³² DSO = Dobrovolný svazek obcí

Územně samosprávné celky (obce, kraje) se čím dál větší mírou podílejí na zabezpečování veřejných statků. Jedná se o jeden z hlavních důsledků decentralizace. Zároveň je možné v posledních letech pozorovat zvyšující se snahu o vyrovnávání socio-ekonomických rozdílů v rozvoji regionů. Významným nástrojem v této snaze jsou transfery z EU, jejíž politika se rovněž snaží o vyrovnávání rozdílů a zvyšování konkurenceschopnosti jednotlivých regionů. Tyto transfery však mají dopad na objem a změnu struktury výdajů územních rozpočtů konkrétních subjektů územní samosprávy (Peková, 2011, str. 278).

4.5 Dotace jako nástroj rozvoje obce

Kromě samostatné působnosti jsou obce a kraje v ČR zodpovědné také za výkon přenesené působnosti. V rámci reformy veřejné správy rozsah přenesené působnosti neustále vzrůstá a tak kromě původních způsobů financování, tedy sdíleným daňovým výnosem a správními poplatky neustále roste tlak na financování prostřednictvím dotací. Kromě dotací na vykonávání přenesené působnosti jsou v České republice poskytovány také dotace účelové, a to jak běžné (financování provozních potřeb), tak kapitálové (investiční). Další možné dělení dotací je na nárokové a nenárokové. Kritérium pro toto rozdělení je způsob, jakým obce tyto finanční prostředky získávají. Pokud obce získávají dotace automaticky, bez nutnosti žádosti a dostávají je pravidelně, jedná se o dotace nárokové. Pokud obec musí o dotaci zažádat a k jejímu získání splnit určitá kritéria, pak jde o dotace nenárokové. Vzhledem k tomu, že rozsah dotačních programů je omezen, není možné předpokládat, že každá žádost o dotaci bude kladně vyřízena (Provazníková, 2015, str. 135).

Pelcl a kol. (2008) definuje dotace jako poskytnutí určitého množství finančních prostředků ze státního rozpočtu, z rozpočtu obcí nebo krajů, případně z fondů EU. Zpravidla každá dotace by měla být přísně účelově vázána a porušení stanovených podmínek obvykle končí povinností dotační prostředky vrátit. Za vymáhání tzv. vratek jsou v současné době zodpovědné finanční úřady. Stejně jako Provazníková (2015) uvádějí dělení dotací na nárokové a nenárokové (Pelcl, Zelenka, Svoboda, Lehmanová, 2008, str. 11).

Tabulka 15: vývoj podílu dotací na celkových příjmech obcí (%)

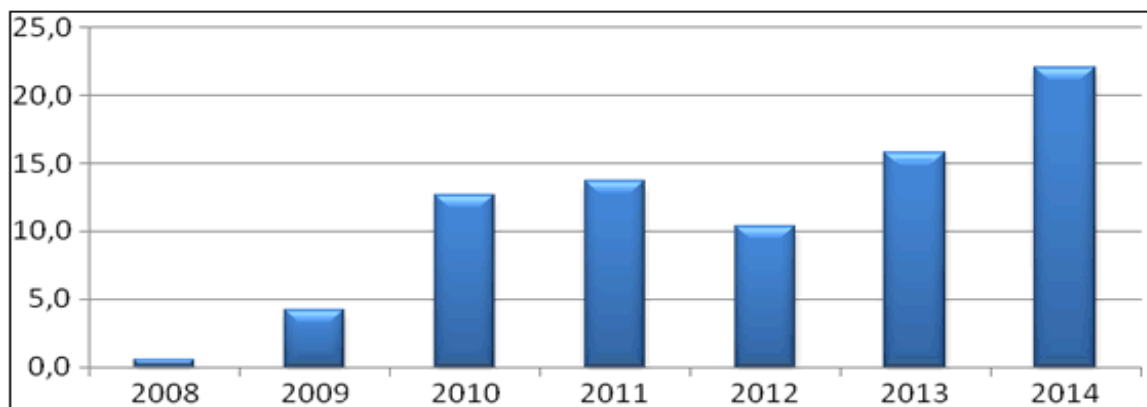
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hodnota	19	33,5	35,2	41,66	39,2	27,7	30,7	29,8	28	32,9	36,3	34,2	25,3	24

Zdroj: Vlastní zpracování dle Provazníkové (2015)

Peková (2011) kromě tohoto rozdělení uvádí možné problémy dotačních vazeb v ČR. Jedním z nich je např. využívání především účelových dotací, což dle autorky nepodporuje zvýšení nezávislosti v rozhodování. Dalším možným úskalím je malé využití neúčelových dotací a zároveň absence vhodných kritérií, která by umožnila distribuční spravedlnost či neodpovědné a neprofesionální rozhodování orgánů územní samosprávy o hospodárném použití dotací (Peková, 2011, str. 475-476).

4.5.1 Dotace z EU

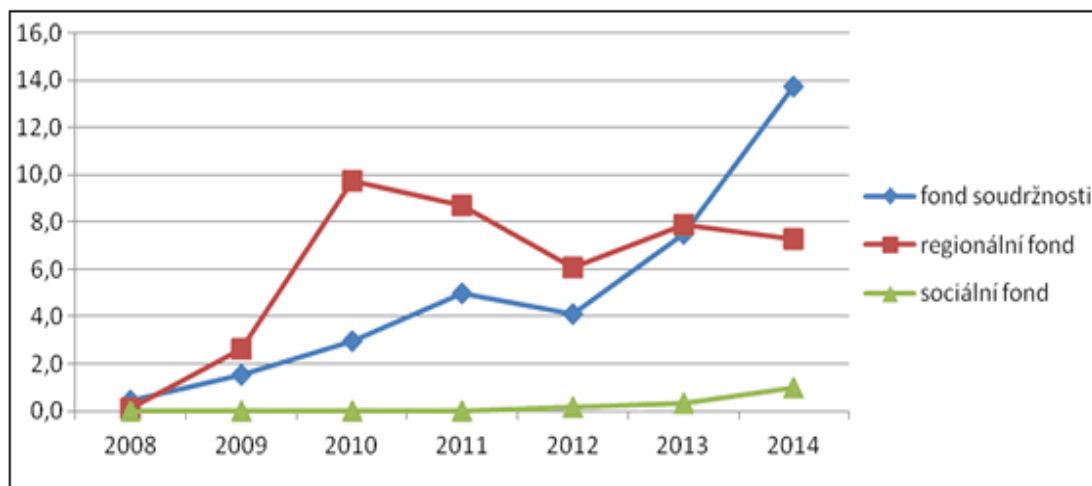
V období 2008 až 2014 čerpala Česká republika ze tří fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti). Čerpané finanční prostředky dosahovaly výše 490,2 mld. Kč. Částkou ve výši 73,3 mld. Kč se na tomto objemu podílely obce bez Prahy (jednalo se o 16 % z celkové částky). Rozdělení mezi jednotlivé fondy bylo následující: 54 % pocházelo z Evropského fondu pro regionální rozvoj, 44 % připadlo na Fond soudržnosti a zbylé 2 % pak na Evropský sociální fond. Následující graf znázorňuje, jak se vyvíjel objem dotací, které obce v daném období obdržely. Je možné pozorovat, že vývoj nebyl rovnoměrný, zároveň vidíme, že největší část z celkové částky (73,3 mld. Kč) připadlo na rok 2014. Celkově tedy lze pozorovat trend, že se objem přijatých dotací od roku 2012 zvyšuje.

Graf 1: Dotace obcím ze tří hlavních evropských fondů

Zdroj: Deník veřejné správy: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

Váha jednotlivých fondů na celkovém objemu se během zmiňovaného období měnila. Až do roku 2013 spočíval největší podíl čerpaných prostředků z Evropského regionálního fondu, avšak od roku 2013 převážil podíl čerpaných prostředků z Fondu soudržnosti. V roce 2014 tak obce čerpaly z Fondu soudržnosti dvojnásobek částky, jakou čerpaly z Evropského regionálního fondu. Jak ukazuje graf č. 2, objem dotací z Evropského sociálního fondu se každým rokem zvyšuje, stále však je jeho podíl na celkovém objemu nejmenší. Procentuální vyjádření toho tvrzení je následující: v roce 2014 čerpaly obce 62 % z Fondu soudržnosti, 33 % z Evropského regionálního fondu a pouhé 2 % z Evropského sociálního fondu.

Graf 2: Struktura dotací z hlediska tří hlavních fondů

Zdroj: Deník veřejné správy: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

V období 2008-2014 bylo realizováno více než 20 tisíc projektů. Necelých 60 % projektů již bylo dokončeno, zbylé procento pak náleží projektům probíhajícím. Více než polovinu objemu evropských dotací v tomto období získaly největší obce (nad 5000 obyvatel), nejmenší obce (do 199 obyvatel) se pak na tomto celkovém objemu podílely pouhým 1 %. Ve srovnání s kraji získaly obce (bez Prahy) v období 2008-2014 ze tří hlavních evropských fondů více než dvakrát vyšší objem peněz. Jak kraje, tak i obce získaly v daném období nejvíce peněz z Evropského regionálního fondu³³.

³³ Webové stránky Deník veřejné správy: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

4.5.2 Dotace národní

V rámci národních dotací mají obce nárok na finanční prostředky z kapitoly Všeobecná pokladní správa (dále jen VPS) státního rozpočtu, kterou spravuje ministerstvo financí. V roce 2014 byly například z VPS poskytnuty dotace na výdaje spojené s přípravou a konáním voleb do Evropského parlamentu. Z této kapitoly je možné poskytovat i mimořádné dotace ze státního rozpočtu. Dále jsou obcím poskytovány dotace z rozpočtových kapitol některých ministerstev (viz následující tabulka). Dotace ze státních mimorozpočtových fondů bývají zpravidla účelové a kapitálové. Nejčastěji se jedná o dotace ze Státního fondu životního prostředí (SFŽP), které jsou obvykle podmíněné na investice s ekologickým aspektem. Obce mohou dále získat dotace od krajů, a to jak v rámci samostatné působnosti kraje, tak v rámci přerozdělení některých typů dotací, které kraj získal ze státního rozpočtu.

Tabulka 16: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO z rozpočtů jednotlivých kapitol a ze státních fondů v roce 2014 (v mil. Kč)

Kapitola				
	Celkem	Běžné	Kapit.	Půjčky
Úřad vlády ČR	8,1	8,1		
Ministerstvo obrany	7,6	4,6	3,0	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	4 095,2	3 979,0	116,2	
Ministerstvo vnitra	216,1	192,3	23,8	
Ministerstvo životního prostředí	17 805,2	1 092,6	274,3	
Ministerstvo pro místní rozvoj	2 696,1	607,5	2 088,6	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	273,0	12,9	260,6	
Ministerstvo dopravy	257,0	214,3	42,7	
Ministerstvo zemědělství	1 162,8	205,6	957,2	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	10 007,9	9 881,5	126,4	
Ministerstvo kultury	344,8	329,2	15,6	
Ministerstvo zdravotnictví	34,2	8,3	27,9	
Národní fond	121,1	52,6	68,5	
Operace st. finančních aktiv	31,0		31,0	
MF – VPS transfery v rámci souhr. fin. vztahu	8 247,8	8 247,8		
MF – VPS ostatní transfery	970,0	749,7	220,9	
Státní zemědělský intervenční fond	1 424,0	239,3	1 184,7	
Státní fond životního prostředí	1 232,8	65,8	898,3	268,7
Státní fond dopravní infrastruktury	605,2	104,0	501,2	
Státní fond rozvoje bydlení	24,9	18,9	0,1	5,9
Státní fond kinematografie	4,5		4,5	
Státní fond kultury	0,2	0,2		
Celkem	49 572,6	26 014,0	23 283,8	274,6

Zdroj: Státní závěrečný účet za rok 2014, část F, str. 24

4.5.3 Dotace regionální

V rámci regionálních dotací mohou obce získat finanční prostředky z programů jednotlivých krajů, místních akčních skupin či nadací s regionální působností. Aktuální přehled dotačních titulů je možné nalézt na stránkách jednotlivých krajských úřadů

Tabulka 17: Regionální zdroje

Dotační tituly krajů	Místní akční skupiny	Nadace a nadační fondy s regionální působností
Krajský úřad Jihočeského kraje	Jihočeský kraj	Nadace škola hrou
Krajský úřad Jihomoravského kraje	Jihomoravský kraj	Nadace PRECIOSA
Krajský úřad Karlovarského kraje	Karlovarský kraj	Nadace EURONISA
Krajský úřad kraje Vysočina	Kraj Vysočina	Nadace OKD
Krajský úřad Královéhradeckého kraje	Královéhradecký kraj	Komunitní nadace euroregionu Labe
Krajský úřad Libereckého kraje	Liberecký kraj	Nadační fond zelený poklad
Krajský úřad Moravskoslezského kraje	Moravskoslezský kraj	
Krajský úřad Olomouckého kraje	Olomoucký kraj	
Krajský úřad Pardubického kraje	Pardubický kraj	
Krajský úřad Plzeňského kraje	Plzeňský kraj	
Krajský úřad Středočeského kraje	Středočeský kraj	
Krajský úřad Ústeckého kraje	Ústecký kraj	
Krajský úřad Zlínského kraje	Zlínský kraj	

Zdroj: Krausová (2015); dle ministerstva zemědělství ČR, 2009, str. 6

Souhrn teoretické části

V rámci teoretické části diplomové práce byla prostudována odborná literatura, týkající se zvoleného tématu. Od druhé poloviny 90. let 20. století se problematika regionálních věd a regionální politiky začíná v ČR dostávat do popředí zájmu jak politiků, tak odborníků (Blažek, Uhlíř, 2011, str. 7). Obecně lze říci, že region je chápán jako komplex, který vzniká regionální diferenciací krajinné sféry (Wokoun, Mates, Kadeřábková, 2004, str. 65). Protože je tato diplomová práce zaměřená na financování pomocí dotací, je nutné zmínit exogenní strategii. Ta je dnes jedním z přístupů k regionálnímu a lokálnímu rozvoji např. díky vyostřující se konkurenci mezi regiony, která vede k boji o umístování podniků s inovačním potenciálem či o vysoce kvalifikované pracovní síly. Exogenní strategie se může zaměřovat dvěma směry. Jedním z nich je právě podpora usídlování nových podniků a druhým je podpora exportu regionálních podniků. Zpravidla se jedná o získávání vnějších mimoregionálních zdrojů. Jednou z hlavních podmínek uskutečňování exogenní strategie je kvalitní a fungující meziregionální a mezinárodní dopravní infrastruktura. Obecně lze říci, že se jedná o strategii zaměřenou na externí rozvojové impulzy (základem je mobilita výrobních faktorů – práce, kapitál a inovace) (Ježek, 2014, str. 40). Územní rozpočet můžeme u jednotlivých subjektů územní

samosprávy, ať už na municipální či regionální úrovni, označit jako páteř finančního systému (Peková, 2011, str. 206). Územní rozpočet se skládá z příjmů a výdajů. Rámcově lze definovat čtyři skupiny příjmů územních rozpočtů, a sice na daňové příjmy, transfery a dotace a nedaňové příjmy. Tato skupina patří mezi tzv. nenávratné příjmy a jedná se o nejdůležitější zdroj financování. V rámci příjmů ještě existuje skupina tzv. návratných příjmů a jedná se zejména o úvěry a půjčky (Provazníková, 2015, str. 75). Pokud se jedná o příjmy, je nutné konkrétněji definovat dotace, jako poskytnutí finančních prostředků ze státního rozpočtu, rozpočtů krajů nebo obcí či z fondů EU. Každá dotace bývá zpravidla přísně účelově vázána, finanční prostředky tedy musí být použity na konkrétní účel. Nesplnění těchto podmínek může být příčinou povinnosti dotaci vrátit. Dotace jsou dvojího druhu, a to nárokové a nenárokové (Pelcl, Zelenka, Svoboda, Lehnamová, 2008, str. 11).

Nastudované poznatky získané studiem odborné literatury budou využity v rámci analytické části diplomové práce a v empirickém výzkumu. Spolu s výstupy jednotlivých částí povedou k naplnění cíle diplomové práce.

5 Sekundární analýza dat o realizovaných projektech, způsobech jejich financování a jejich vlivu na rozvoj a hospodaření vybraných obcí

V následujících kapitolách bude podrobně studováno hospodaření vybraných obcí (Petrovice u Sedlčan, Kosova hora, Krásná Hora a Dublovice). Nejprve budou vybrané obce představeny a porovnány z hlediska geografických a demografických ukazatelů. Autorka bude zároveň porovnávat úroveň technické (čistička odpadních vod, kanalizace apod.) a občanské (školy, zdravotní střediska, infrastruktura apod.) vybavenosti vybraných obcí. Poté bude následovat popis a komparace projektů, které byly ve vybraných obcích realizovány a spolufinancovány z fondů EU. U každého projektu bude stručně uveden důvod jeho realizace a jeho význam pro obec. Jedním z dílčích cílů této práce je zhodnotit význam projektů v rámci rozvoje obce, ale i jejich vliv na hospodaření obce. Na základě výčtu jednotlivých projektů budou zkoumány rozpočty zvolených obcí z hlediska příjmů a výdajů. Bude sledován vývoj podílu přijatých dotací z fondů EU na celkových příjmech a zároveň bude možné pozorovat, jak jednotlivé projekty ovlivňují konkrétní rozpočty. Všechny zmiňované údaje budou sledovány během období 2007-2013.

5.1 Představení zkoumaných obcí

Všechny vybrané obce se nachází v Příbramském okrese v blízkosti řeky Vltavy a jsou od sebe vzdálené přibližně od 7 km (vzdálenost mezi Krásnou Horou a Petrovicemi a vzdálenost mezi Dublovicemi a Kosovou Horou) do 20 km (vzdálenost mezi Petrovicemi a Dublovicemi a vzdálenost mezi Petrovicemi a Kosovou Horou). Jak již bylo zmiňováno v úvodu práce, tyto obce byly zvoleny zejména ze dvou důvodů. Tím prvním je přibližně stejný počet obyvatel a druhým důvodem je autorčina důvěrná znalost vybraných subjektů.

Tabulka 18: Základní údaje o sledovaných obcích

	Znak	Počet obyvatel	Rozloha	Počet osad náležících zvolené obci
Petrovice u Sedlčan		1 336	39,01 km ²	18
Kosova Hora		1 313	18,76 km ²	8
Dublovice		1 095	25,11 km ²	4
Krásná Hora		1 085	36,8 km ²	10

Zdroj: Vlastní zpracování

5.1.1 Technická a občanská vybavenost obcí

Co se týče technické vybavenosti, všechny zvolené obce poskytují svým občanům srovnatelné zázemí. V každé obci se nachází pošta, stejně jako veřejný vodovod, kanalizace a čistička odpadních vod. Jediná obec, která je plynofikovaná, je obec Kosova Hora. Ve všech vybraných obcích působí sbory dobrovolných hasičů (zpravidla i v některých osadách patřících pod tyto obce fungují dobrovolní hasiči, kteří se velmi často podílí na společenských akcích pořádaných obcemi). V každé obci se nachází zastávka linky místního významu a ve všech kromě Kosovy hory se nachází zastávka dálkové autobusové linky. Naopak přes obec Kosova Hora vede vlaková trať a v obci se nachází vlaková stanice. Obec Petrovice a Dublovice jsou vybaveny sběrným dvorem. V následující tabulce je pro přehlednost shrnuta technická vybavenost zvolených obcí³⁴.

Tabulka 19: Přehled technické vybavenosti vybraných obcí

	pošta	ČOV ³⁵	Vodovod	Kanalizace	Plynovod	SDH ³⁶	BUS místní	BUS dálkový	Vlak	Sběrný dvůr
Petrovice	X	X	X	X		X	X	X		X
Dublovice	X	X	X	X		X	X	X		X
Kosova Hora	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Krásná Hora	X	X	X	X		X	X			

Zdroj: Vlastní zpracování dle Risy.cz

³⁴ Regionální informační servis; dostupné z: <http://www.risy.cz/cs>

³⁵ Čistička odpadních vod

³⁶ Sbor dobrovolných hasičů

V rámci občanské vybavenosti poskytují zvolené obce svým občanům velmi kvalitní služby. Všechny obce jsou vybaveny mateřskou a základní školou, v obci Dublovice je pouze první stupeň základní školy, tedy od 1. do 5. třídy. Každá základní škola je vybavena tělocvičnou, která je využívána i širší veřejností (turnaje, skupinová cvičení atd.) Ve všech obcích se nachází kostel a hřbitov a v každé obci nalezneme veřejnou knihovnu. V obci Petrovice se nachází nově zbudované kulturní středisko, které zároveň slouží i jako divadlo (jedná je o jeden z významných projektů, na které obec získala dotaci). V obci Krásná Hora je rovněž kulturní dům, sloužící především pro pořádání plesů a jiných společenských akcí. V obcích Kosova Hora a Dublovice se nachází menší kulturní zařízení (společenské sály) sloužící rovněž k pořádání společenských akcí. Ve všech obcích nalezneme fotbalové hřiště, v obci Petrovice jsou navíc veřejné tenisové kurty. V obcích Petrovice a Krásná Hora je jak ordinace praktického lékaře pro dospělé tak i dětský lékař. Naopak v Dublovicích žádná zdravotnická služba není. Pouze v Petrovicích pravidelně funguje stomatologická ordinace. Lékárna je pouze v obcích Petrovice a Krásná Hora. V Petrovicích také funguje dům s pečovatelskou službou. V tabulce č. 20 je uveden přehled občanské vybavenosti.

Tabulka 20: Přehled občanské vybavenosti

	MŠ/ZŠ	Tělocvična	Hřiště	Kostel	Hřbitov	Knihovna	Divadlo/KD/Sál	Ordinace PL/DL/S ³⁷	Lékárna
Petrovice	X/X	X	X	X	X	X	X	X/X/X	X
Dublovice	X/X	X	X	X	X	X	X		
Kosova Hora	X/X	X	X	X	X	X	X		
Krásná Hora	X/X	X	X	X	X	X	X	X/X/X	X

Zdroj: Vlastní zpracování

Z předchozího přehledu je patrné, že všechny zkoumané obce poskytují svým občanům srovnatelné zázemí. Jediná oblast, ve které dva ze zvolených subjektů zaostávají, je lékařská služba. V obcích Dublovice a Kosova Hora není pravidelná ordinace praktického lékaře. Důvodem, proč tomu tak je, může být především krátká dojezdová vzdálenost do města Sedlčany (2 km z Kosovy Hory a 5 km z Dublovic), kde je hned několik ordinací praktických lékařů jak pro dospělé, tak pro děti a několik stomatologických ordinací.

³⁷ PL – Praktický lékař pro dospělé; DL – Dětský lékař; S – Stomatologická ordinace

5.1.2 Demografické údaje a věková struktura

V Tabulce č. 21 je přehled základních demografických údajů. Jak je z tabulky patrné, nejvyšší počet obyvatel má obec Petrovice, tedy 1 336 a hned po ní následuje s 1 312 obyvateli Kosova Hora, která je ale naopak, co se rozlohy týče, ze sledovaných obcí nejmenší. Dublovice a Krásná Hora mají téměř totožný počet obyvatel, tedy 1 095 a 1 085. Rozdíly mezi pohlavími nejsou ve sledovaných obcích obzvláště výrazné. Obecně lze konstatovat, že ve všech sledovaných obcích žije více mužů. Největší rozdíl je v obci Dublovice, kde je o 59 mužů více než žen a v obci Kosova Hora je to o 45 mužů více.

Tabulka 21: Demografické údaje sledovaných obcí

	Počet obyvatel celkem	Muži	Ženy	Přirozený přírůstek	Saldo migrace	Přírůstek /úbytek
Petrovice	1 336	673	663	2	3	5
Dublovice	1 095	577	518	-4	10	6
Kosova Hora	1 313	679	634	2	9	11
Krásná Hora	1 085	551	534	5	-4	1

Zdroj: Vlastní zpracování dle RISY

Přirozený přírůstek je vypočítán jako rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých v určité lokalitě během sledovaného období (v tomto případě jeden rok). Saldo migrace je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých, rovněž za určité sledované období. Na základě součtu těchto dvou údajů lze zjistit, zda se jedná v dané lokalitě o celkový přírůstek nebo úbytek. U sledovaných subjektů lze konstatovat, že se ve sledovaném období jedná o celkový přírůstek. Nejvyšší přirozený přírůstek vykazovala během tohoto sledovaného období obec Krásná Hora, nejnižší pak obec Dublovice, která dokonce vykazovala zápornou hodnotu, což znamená, že v daném roce v obci více lidí zemřelo, než se narodilo. Nejvyšší saldo migrace vykazovala obec Dublovice, naopak nejnižší saldo migrace zaznamenala obec Krásná Hora, to tedy znamená, že z dané obce se během sledovaného období více lidí odstěhovalo, než přistěhovalo. Celkový přírůstek/úbytek je součet ukazatelů přirozený přírůstek a saldo migrace. Nejvyšší celkový přírůstek zaznamenala obec Kosova Hora, především díky vysokému počtu přistěhovalých. Přestože obec Dublovice během tohoto období vykazovala vyšší počet přistěhovalých, celkový přírůstek je nižší, a to především díky zápornému přirozenému přírůstku. Nejnižší celkový přírůstek vykazovala obec Krásná Hora, neboť vykazovala záporné saldo migrace a nižší přirozený přírůstek.

V tabulce č. 22 se nachází přehled věkové struktury obyvatel ve sledovaných obcích. Na základě získaných údajů lze konstatovat, že průměrný věk je ve všech obcích

srovnatelný a nejsou zaznamenány žádné výrazné výkyvy. Tyto údaje rovněž odpovídají průměrnému věku v ČR, který je taktéž bezmála 42 let. Nejnižší průměrný věk občanů vykazuje obec Krásná Hora, nejvyšší pak obce Petrovice a Dublovice, které mají totožný údaj 41,7.

Tabulka 22: Věková struktura obyvatel vybraných obcí

	Celkem	0-14	15-64	65 -	Průměrný věk
Petrovice	1 336	194	903	239	41,7
Dublovice	1 095	162	735	198	41,7
Kosova Hora	1 313	214	857	242	41,2
Krásná Hora	1 085	170	726	189	42,1

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

U všech sledovaných subjektů lze pozorovat, že nejvyšší počet obyvatel je v rozmezí 15-64 let, což je způsobeno především širokým rozpětím této kategorie. Nejvíce občanů v tomto věkovém rozpětí má obec Petrovice, nejnižší pak obec Krásná Hora. Nejvyšší počet dětí, tedy ve věkové kategorii do 14 let, vykazuje obec Kosova Hora, ani v této skupině nelze zaznamenat výrazné rozdíly mezi jednotlivými údaji. Ve věkové kategorii od 65 let pak lze zaznamenat citelnější rozdíly, tedy nejvíce občanů v této skupině má opět obec Petrovice, nejméně občanů v důchodovém věku pak žije v obci Krásná Hora.

5.1.3 Vzdělanostní struktura a zaměstnanost

Při sledování vzdělanostní struktury, je možné konstatovat, že všechny obce mají nejvyšší počet obyvatel s dosaženým vzděláním – vyučení (bez maturity). Vyšší údaje v rámci skupiny obyvatel se základním vzděláním jsou způsobené tím, že do těchto ukazatelů byli započítáni všichni obyvatelé starší 15 let, což znamená, že pravděpodobně většina z nich ukončila základní vzdělání, ale nemá ještě dokončené středoškolské.

Tabulka 23: Vzdělanostní struktura obyvatelstva vybraných obcí

	Bez vzdělání	Základní	Vyučení (bez maturity)	Střední (s maturitou)	Vyšší odborné	vysokoškolské
Petrovice	2	225	461	275	15	81
Dublovice	4	193	384	198	7	51
Kosova Hora	2	236	447	256	14	73
Krásná Hora	4	178	372	214	10	69

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Rovněž početně srovnatelné jsou skupiny obyvatel jednotlivých obcí, které dokončily střední školu s maturitou. Nejvyšší počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel vykazuje obec Petrovice, tedy 81, nejnižší naopak obec Dublovice a to celkem 51.

V Tabulce č. 24 je uveden přehled nezaměstnanosti v rámci sledovaných obcí. V roce 2013 přešlo Ministerstvo práce a sociálních věcí na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR a nazvalo ho *podíl nezaměstnaných osob*. Tento ukazatel vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let ze všech obyvatel stejného věku. Dříve se tento ukazatel nazýval *míra registrované nezaměstnanosti*³⁸.

Tabulka 24: Výše nezaměstnanosti

	Podíl nezaměstnaných osob v ČR	Podíl nezaměstnaných osob ve Středočeském kraji	Podíl nezaměstnaných osob v okrese Příbram	Podíl nezaměstnaných osob ve vybraných obcích
Petrovice	5,2%	4,3%	6,3%	4,3%
Dublovice				4,5%
Kosova Hora				4,4%
Krásná Hora				4,1%

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

Z uvedené tabulky vyplývá, že podíl nezaměstnaných osob ve vybraných obcích se pohybuje mírně pod průměrem celé České republiky. Naopak je téměř srovnatelný s výší tohoto ukazatele pro Středočeský kraj. Podíl nezaměstnaných osob v celém okrese Příbram se nachází mírně nad celorepublikovým průměrem. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob vykazuje obec Dublovice, tedy 4,5%, naopak nejnižší podíl vykazuje obec Krásná Hora, a to 4,1%. Tento stav je pravděpodobně způsoben tím, že na území obce se nachází jeden z největších zemědělských komplexů ve Středočeském kraji, který zároveň poskytuje velké množství pracovních míst.

5.2 Celkový objem čerpání z fondů EU v období 2007-2013 (ČR) (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti)

Tato kapitola bude obsahovat informace o objemu čerpaných finančních prostředků z fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti). Na tyto fondy se autorka zaměřila z toho důvodu, že se jimi bude nadále zabývat z hlediska jednotlivých projektů, které realizovaly sledované obce. Obecné informace o celkovém stavu čerpání dotací v rámci programového období 2007-2013 vychází ze zprávy Národního orgánu pro koordinaci (NOK³⁹). Konečné částky uvedené

³⁸ Integrovaný portál MPSV; dostupný z <https://portal.mpsv.cz/>

³⁹ Rolí NOK plní Ministerstvo pro místní rozvoj ČR na základě usnesení vlády ČR č. 198 z roku 2006 a č. 448 z roku 2013; NOK je metodickým a koordinačním subjektem, který má na starosti implementaci programů, které jsou spolufinancované z fondů EU pro programová období 2007-2013 a 2014-2020;

v následující analýze mají odhadový charakter, jelikož ještě nedošlo ke konečnému uzavření zkoumaného programového období. Dle harmonogramu byly v průběhu srpna 2016 EK zaslány poslední žádosti o průběžnou platbu. Dalším krokem v rámci uzavírání období je příprava Závěrečné zprávy o provádění operačního programu, která byla řídicími orgány předkládána do konce října 2016 k připomínkám MF-AO⁴⁰, MF-PCO⁴¹ a Ministerstvu pro místní rozvoj (NOK). Nejzazším termínem pro projednání a schválení Závěrečných zpráv jednotlivými monitorovacími výbory bylo 31. prosince 2016. 1. ledna 2017 došlo k uzavření účtů ze strany MF-PCO. Podmínkou k uzavření programu je předložení závěrečných dokumentů a odeslání do EK nejpozději do 31. března 2017. Po odeslání všech požadovaných dokumentů pobeží lhůta 5 měsíců, do kdy EK vyjádřit své stanovisko k předloženým dokumentům, jestliže tak neučiní, jsou dokumenty považovány za akceptované. Dle zkušeností z programového období 2004-2006, konečné uzavření programového období může trvat i několik let, neboť procesy s tímto spojené jsou velmi zdoluhavé.

Pro programové období 2007-2013 byla pro ČR v rámci dotací z EU vyčleněny finanční prostředky ve výši 26,69 mld. EUR. V následující tabulce je přehled alokace zmíněné částky mezi jednotlivé cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

Tabulka 25: Přehled alokace zdrojů dle cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti (mld. EUR) v období 2007-2013

Celková částka	Cíl: Konvergence		Cíl: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Cíl: Evropská územní spolupráce
	7 ROP	8 OP		
26,69 ⁴²	25,89		0,42	0,39
	4,66	21,23		

Zdroj: Vlastní zpracování dle Strukturální fondy EU

V tabulce č. 26 se nachází podrobný přehled o alokaci zdrojů určených pro Českou republiku v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro období 2007-2013 mezi jednotlivé cíle a k nim náležící konkrétní operační programy. V tabulce se zároveň nachází údaje o výši předpokládaného nedočerpání po zakončení programového období. Dle

⁴⁰ MF-AO – Auditní orgán Ministerstva financí; Odbor plní kontrolní funkci pro finanční prostředky EU poskytnuté ČR v rámci nástrojů jednotlivých politiky EU

⁴¹ MF-PCO – Ministerstvo financí – platební a certifikační orgán; pro období 2007-2013 byl výkonem funkce PCO rozhodnutím ministra financí pověřen odbor 55 – Národní fond Ministerstva financí

⁴² Částky jsou v mld. EUR

zprávy NOK⁴³ budou zdroje určené pro ČR vyčerpány zhruba z 96 %. Tyto údaje jsou prozatím pouze dohadné v rámci předpokládaného vývoje, neboť jak již bylo řečeno v úvodu kapitoly, konečné termíny pro předložení všech dokumentů potřebných k řádnému uzavření období bylo 31. března 2017 a v poté v průběhu roku 2017 a pravděpodobně i v první polovině roku 2018 bude probíhat vyhodnocování všech dokumentů a tvorba analýz. Konečné údaje o stavu čerpání v období 2007-2013 budou tedy k dispozici pravděpodobně až v průběhu roku 2018.

Z údajů v tabulce vyplývá, že nejvíce nedočerpaných prostředků se předpokládá v rámci OP výzkum a vývoj pro inovace a to konkrétně 8,4 mld. Kč a hned poté následuje OP životní prostředí, kde je výše předpokládaného nedočerpání 7,65 mld. Kč. Naopak nejnižší předpokládané nedočerpání se očekává v rámci ROP NUTS II JZ.

⁴³ Informace o stavu čerpání prostředků z fondů EU v programovém období 2007–2013 a 2014–2020; dostupné z https://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/wysiwyg_uploads/d40c90f3cd68ae62/uploads/Informace_o_stavu_cerpani_pro_str.pdf

Tabulka 26: Alokace financí na konkrétní operační programy a předpokládané nedočerpaní v rámci celé ČR

CÍL KONVERGENCE	REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAMY	Operační program	Zdroj financí	Počáteční objem financí	Předpokládané nedočerpaní
		ROP NUTS II SZ	ERDF	726,77 mil E	2,6 mld. Kč
		ROP NUTS II MS	ERDF	734,27 mil E	
		ROP NUTS II JV	ERDF	720,36 mil E	
		ROP NUTS II SV	ERDF	671,29 mil E	
		ROP NUTS II SM	ERDF	672,24 mil E	
		ROP NUTS II JZ	ERDF	633,65 mil E	0,07 mld. Kč
		ROP NUTS II SČ	ERDF	571,72 mil E	
	TÉMATICKE OPERAČNÍ PROGRAMY	OP DOPRAVA	ERDF + FS	5,82 mld. E	
		OP ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	ERDF + FS	4,96 mld. E	7,65 mld. Kč
		OP PODNIKÁNÍ A INOVACE	ERDF	3,12 mld. E	
		OP VÝKUM A VÝVOJ PRO INOVACE	ERDF	2,07 mld. E	8,4 mld. Kč
		OP LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST	ESF	1,88 mld. E	0,1 mld. Kč
		OP VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST	ESF	1,83 mld. E	4,6 mld. Kč
		INTEGROVANÝ OPERAČNÍ PROGRAM	ERDF	1,62 mld. E	1,2 mld. Kč
		OP TECHNICKÁ POMOC	Napříč fondy	0,229 mld. E	1,1 mld. Kč
CÍL REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOST A ZAMĚSTNANOST		OP PRAHA KONKURENCESCHOPNOST	ERDF	241,2 mil. E	0,31 mld. Kč
		OP PRAHA ADAPTABILITA	ESF	108,39 mil. E	
CÍL EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE		OP-PS ČR-BAVORSKO	ERDF	115,51 mil. E ⁴⁴	
		OP-PS ČR – POLSKO	ERDF	219,46 mil. E	0,2 mld. Kč
		OP-PS ČR-RAKOUSKO	ERDF	107,44 mil. E ⁴⁵	
		OP-PS ČR-SASKO	ERDF	207,40 mil. E ⁴⁶	
		OP-PS ČR-SLOVENSKO	ERDF	92,74 mil. E ⁴⁷	
		OP MEZIREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE	ERDF	321,32 mil. E ⁴⁸	
		OP NADNÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	ERDF	37,46 mil. E	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Strukturálních fondů⁴⁹ a zprávy NOK

5.2.1 Obce ČR a čerpání dotací z fondů EU v období 2007-2013

Na úvod tohoto oddílu bude pro představu nejprve nastíněno poměrné rozdělení čerpání dotací z fondů EU pro jednotlivé kraje ČR. Uvažujeme-li celkovou částku dotace 764 mld. Kč, nejvyšší zastoupení pak zaujímá Moravskoslezský kraj a to s 95,2 mld. Kč.

⁴⁴ Doplněny o 20,38 mil. E z českých a německých národních zdrojů

⁴⁵ Pro českou stranu je z fondu EU plánováno 69,12 mil. E

⁴⁶ Pro českou stranu je plánováno s 67,20 mil. E

⁴⁷ Pro ČR v plánu 56,55 mil. E

⁴⁸ ČR se budou na financování podílet 0,17 mil. E; v rámci programu neexistuje specifická alokace pro jednotlivé země

⁴⁹ Strukturální fondy; dostupné z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Doprava>

Následuje kraj Středočeský s 93,8 mld. Kč. Naopak nejmenší objem finančních prostředků putoval do kraje Karlovarského, tedy 29,6 mld. Kč a kraje Libereckého a to 29,8 mld. Kč.

Tabulka 27: Čerpání dotací z fondů EU pro jednotlivé kraje ČR

Kraj	Částka (mld. Kč)	Podíl v %	Kraj	Částka (mld. Kč)	Podíl v %
Moravskoslezský	95,2	12,46	Zlínský	43,9	5,75
Středočeský	93,8	12,27	Plzeňský	43,6	5,70
Jihomoravský	91,7	12,00	Pardubický	36,5	4,78
Praha	80,6	10,54	Vysočina	35,5	4,65
Jihočeský	53,9	7,05	Královohradecký	31,0	4,06
Olomoucký	51,9	6,79	Liberecký	29,8	3,90
Ústecký	47,2	6,18	Karlovarský	29,6	3,87

Zdroj: Monitorovací zpráva CIRI 2016⁵⁰

Dle dostupných údajů podaly obce v České republice v programové období 2007-2013 dohromady 36 482 žádostí. Více jak dvě třetiny projektů byly na přelomu roku 2015/2016 v realizaci nebo již úspěšně dokončeny. Během minulého období bylo obcím vydáno Rozhodnutí⁵¹ na projekty o celkové výši 157 mld. Kč. Prozatím byly neúspěšně dokončeny, pozastaveny či staženy žadatelem projekty ve výši zhruba 4 mld. Kč. Obcemi nejvyhledávanější a nejvyužívanější program z hlediska dotací byl Operační program životní prostředí, do kterého cílila více než polovina projektů a téměř polovina alokace Rozhodnutí. Co do počtu projektů i alokace byl nejvíce využíván Integrovaný operační program, významnou mírou se na tomto trendu podílely projekty CzechPOINT, kterých byla realizována více než tisícovka. Obce mohly dále čerpat v rámci období 2007-2013 z Regionálních operačních programů (ROP). Nejvíce finančních prostředků čerpaly obce z ROPu Severozápad a Střední Čechy. V následující tabulce je shrnut přehled čerpání obcí České republiky z jednotlivých operačních programů.

⁵⁰ CIRI – Centrum investic, rozvoje a inovací

⁵¹ Rozhodnutím je myšleno Rozhodnutí o poskytnutí dotace, popřípadě Smlouva o poskytnutí dotace.

Tabulka 28: Projekty úspěšně realizované obcemi v období 2007-2013 a objem dotací

	Podané projekty obcí	Úspěšné projekty (s vydaným Rozhodnutím)	Podíl úspěšných v %
OP Doprava	3	3	100,0
OP životní prostředí	18 843	12 152	64,5
OP podnikání a inovace	10	4	40,0
OP lidské zdroje a zaměstnanost	1 159	612	52,8
OP výzkum a vývoj pro inovace	7	1	14,3
Integrovaný operační program	7 367	6 788	92,1
OP vzdělávání pro konkurenceschopnost	255	78	30,6
OP technická pomoc	10	10	100,0
ROP NUTS II Severozápad	859	311	36,2
ROP NUTS II Moravskoslezsko	1 076	541	50,3
ROP NUTS II Jihovýchod	1 032	475	46,0
ROP NUTS II Střední Morava	1 461	671	45,9
ROP NUTS II Severovýchod	591	251	42,5
ROP NUTS II Jihozápad	2 104	619	29,4
ROP NUTS II Střední Čechy	1 388	697	50,2
OP Praha konkurenceschopnost	262	99	37,8
OP Praha adaptabilita	55	24	43,6

Zdroj: MMR a SMO – Evropské dotace; dle databází MMR (MSC2007, MONIT7+)

Na začátku roku 2016 byla úspěšnost obcí žádajících o dotaci 64%. Projekty, které nebyly z nějakého důvodu vyhovující, či nesplňovaly požadavky kladené na kvalitu, nezískaly Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Dle procenta úspěšnosti můžeme konstatovat, že v rámci období 2007-2013 takovýchto projektů byla zhruba 1/3.

Z tabulky č. 28 vyplývá, že nejnižší úspěšnost z hlediska čerpání měly obce v rámci ROP Jihozápad (29,4 %) a ROP Severozápad (36,2 %). Příčin takto nízkého procenta úspěšnosti může být hned několik. Jednou z hlavních příčin bývá nízká kvalita a nedostatečnost podávaných projektů, převis počtu žádostí nad výši alokace či způsob, jakým k posuzování projektů přistupuje řídicí orgán konkrétního operačního programu.

Co do velikostních kategorií obcí úspěšnost příliš nekolísá, nelze tedy jednoznačně tvrdit, že by menší obce byly úspěšnější. Vyšší procento úspěšnosti v kategorii nejmenších obcí, tedy do 499 obyvatel je způsobeno menším počtem podaných žádostí. Jak můžeme pozorovat v tabulce č. 29, zatímco v kategorii obcí do 499 obyvatel byly podány průměrně dvě žádosti na jednu obec, v kategorii města od 5 000 obyvatel měly v průměru 32 podaných žádostí na jednu obec/město. Pro představu jsou v tabulce uvedena i města s více jak 50 000 obyvateli. V této kategorii připadalo na každé město průměrně 138 žádostí o dotaci.

Tabulka 29: Přehled projektů a jejich úspěšnosti v jednotlivých velikostních kategoriích obcí (ČR)

Velikostní kategorie obcí	Počet obcí v kategorii	Podané projekty obcí	Úspěšné projekty	Podíl úspěšných v %	Průměrný počet podaných projektů na 1 obec v dané velikostní kategorii	Průměrný počet úspěšných projektů na 1 obec v dané velikostní kategorii
Do 499	3 454	6 790	5 040	74,2	1,97	1,46
500 – 4 999	2 527	18 849	11 601	61,5	7,46	4,59
5 000-49 999	253	8 224	5 067	61,5	32,51	20,03
50 000 a více	19	2 619	1 628	62,2	137,84	85,68

Zdroj: MMR a SMO – Evropské dotace⁵²

Vybrané obce, které budou komparovány v rámci stanoveného cíle této diplomové práce, jsou zařazeny ve velikostní kategorii obcí 50 - 4 999 obyvatel. V následující kapitole budou podrobně studovány jednotlivé projekty, které sledované obce (Petrovice, Dublovice, Kosova Hora a Krásna Hora) realizovaly během období 2007-2013 a následně bude tedy možné porovnat, jestli se obce pohybují nad průměrným počtem úspěšných projektů či naopak.

5.3 Projekty realizované ve sledovaných obcích pomocí dotací z fondů EU v období 2007-2013

V rámci výzkumu bude pozornost věnována především vybraným obcím (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora). Jedná se o obce, které byly detailně popsány a představeny v předchozí kapitole. Tato kapitola bude zaměřena především na projekty, které byly za pomoci dotací z fondů EU uskutečněny ve vybraných obcích během období 2007-2013, tedy předchozího programového období. Pozornost bude věnována nejen způsobu financování, ale také důvodům, proč byly tyto konkrétní projekty v obcích realizovány a zdali tím přispěly k rozvoji obce či zkvalitnění života v obci. V následující tabulce je znázorněn přehled konkrétních projektů ve vybraných obcích a způsob jejich financování. Nutno podotknout, že ve sledovaných obcích bylo během programového období 2007-2013 realizováno velké množství dalších projektů, které rovněž přispěly a nadále přispívají k rozvoji obce a na které obec získala dotaci (národní zdroje, krajské dotace, apod.), ale pro tuto práci jsou stěžejní pouze projekty, které byly realizovány pomocí finančních prostředků z fondů EU.

⁵² Ministerstvo pro místní rozvoj a Svaz měst a obcí ČR – údaje dle databází spravovaných Ministerstvem pro místní rozvoj.

Tabulka 30: Přehled projektů realizovaných pomocí dotací z EU v období 2007-2013 ve sledovaných obcích

	Název projektu	Rok realizace	Celková částka	Dotace EU	Podíl EU dotace	Úvěr
Petrovice	Modernizace ZŠ Petrovice	2008	1 947 495 Kč	1 655 371 Kč	85%	NE
	Kompostárna	2008	7 297 532 Kč	6 202 901 Kč	84%	NE
	Sběrný dvůr	2009	5 824 449 Kč	4 939 149 Kč	84%	NE
	Revitalizace veřejných prostor v centru obce	2010	6 238 226 Kč	4 522 225 Kč	72%	NE
Dublovice	Projekty jsou financovány pomocí dotací z národních zdrojů (dotace v rámci MAS) a z vlastních zdrojů					
Kosova Hora	Varovný protipovodňový systém pro obec Kosova Hora	2012	1 320 161 Kč	1 178 252 Kč	89%	NE
	Nákup IT vybavení pro ZŠ	2011	672 834 Kč	571 909 Kč	85%	NE
Krásná Hora	Změna zdroje vytápění a zateplení ZŠ	2009	7 601 308 Kč	6 461 112 Kč	85%	NE
	Změna zdroje vytápění MŠ a OÚ	2009	4 095 804 Kč	3 207 240 Kč	78%	NE
	Park - revitalizace	2011	692 333 Kč	391 019 Kč	56%	NE
	Místní komunikace	2012	25 831 327 Kč	13 748 635 Kč	53%	ANO

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů starostů obcí

Petrovice

Prvním projektem, který byl v rámci programového období realizován v obci Petrovice, byla **modernizace ZŠ**. Hlavním účelem tohoto projektu bylo zkvalitnění a modernizace výuky a to především proto, že dosavadní úroveň nabízeného vzdělávání byla nedostatečná a žáci často odcházeli studovat do vzdálenějších škol, kde jim byl nabízen modernější typ výuky. Projekt byl cílen především na zavádění nových technologií a dalších inovací v rámci vzdělávání, aby bylo dosaženo stejné kvality, jako u jiných moderních škol. Část financí putovala například na modernizaci nevyužívaných prostor školy tak, aby mohly sloužit nejen k využití žáky školy, ale aby sloužily i k jiným aktivitám v rámci celé obce. Na projektu se podílela obec společně se zaměstnanci školy. Finance na tento projekt byly získány z Evropského fondu pro regionální rozvoj, konkrétně z operačního programu ROP NUTS II Střední Čechy.

V roce 2009 byla v obci Petrovice zahájena stavba projektu **kompostárna**. Hlavním cílem tohoto projektu bylo zlepšení odpadového hospodářství v obci. Finance posloužily jednak na vybudování kompostárny v centru obce, dále pak na rozestavění tří kontejnerů určených ke sběru odpadu a v neposlední řadě nákup technologií, které zajišťují svoz odpadu a jeho úpravu při kompostování. Kompostárna bude sloužit pro úpravu bioodpadu rostlinného původu. Zastupitelstvo obce se pro realizaci tohoto projektu rozhodlo především proto, že v obci se nenacházelo žádné místo, kam by mohli občané tento odpad odvézt. Další výhodou je, že petrovičtí občané si mohou kvalitní produkt kompostárny zdarma odvézt a použít. Tato možnost je hojně využívána nejen

příležitostnými zahrádkáři, ale i soukromými zemědělci, kteří kompost využívají k zúrodnění půdy na svých pozemcích. Projekt byl financován z Fondu soudržnosti v rámci operačního programu životní prostředí.

Dalším důležitým projektem, který byl realizován v obci Petrovice, byla **revitalizace zámeckého parku**. Jedná se o rozsáhlý prostor v centru obce, který byl od konce 90. let 20. století nevyužíván a nacházel se ve zdevastovaném a neudržovaném stavu. Součástí parku je také parket, který rovněž nemohl být využíván, především kvůli zchátralosti a tedy představoval možné nebezpečí úrazu. Dříve zámecký park sloužil jako místo k pořádání kulturních akcí a zároveň poskytoval možnost příjemného odpočinku. Hlavním cílem projektu bylo tyto funkce obnovit. Finance posloužily především k úpravě zeleně, vybudování nového parketu i rekonstrukce systému sklepů, ke kterým je umožněn přístup přímo z parketu. Tyto sklepy byly zrekonstruovány tak, aby mohly rovněž sloužit k pořádání kulturních akcí, komorních koncertů či výstav. Dotace putovaly rovněž z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z operačního programu ROP NUTS II Střední Čechy. Od ukončení rekonstrukce je skutečně zámecký park hojně využíván k pořádání společenských akcí pod širým nebem, během léta se jich zde uskuteční až 10.

Posledním projektem, který byl v obci Petrovice realizován za pomoci finančních prostředků z EU v období 2007-2013 byl **Sběrný dvůr**. Hlavním účelem vybudování sběrného dvora bylo zkvalitnění nakládání s odpady v rámci obce Petrovice a přilehlých osad. Areál sběrného dvora souží ke shromažďování, sběru a kontrole odpadu (i nebezpečného – lednice, mikrovlnky atd.), který byl vyprodukován na území obce a v přilehlých osadách. Finance byly použity na vybudování areálu sběrného dvora, který tvoří zpevněné plochy, přístřešek pro kontejnery, ekosklady, přejezdová dráha, nákup kontejnerů a oplocení dvora proti proniknutí zvěří. Obec se rozhodla vybudovat sběrný dvůr, neboť v obci ani v okolí nebylo oficiální sběrné místo, kam by bylo možné odvážet odpady (nejbližší v Sedlčanech – 20 km) a často byl i nebezpečný odpad nacházen pohozený ve volné přírodě. Dle starosty obce se tato skutečnost od uvedení sběrného dvora do provozu snížila na minimum. Projekt byl financován z Fondu soudržnosti v rámci operačního programu Životní prostředí.

Dublovice

V obci Dublovice bylo během programovacího období 2007-2013 rovněž realizováno hojné množství projektů, ale téměř naprostá většina z nich byla financována z národních dotačních zdrojů či z obecního rozpočtu. Jedním z významných projektů byla například oprava místní komunikace v roce 2008 v celkové částce 1 200 000 Kč, na kterou obec získala dotaci ve výši 1 000 000 Kč z Ministerstva dopravy ČR. V tomto období byly v obci rovněž realizovány menší projekty, které byly spolufinancovány z fondů EU, ale jednalo se skutečně o malé částky v řádu několika desítek tisíc Kč a bylo o ně žádáno v rámci MAS Sedlčansko. V rámci empirického šetření bude mimo jiné objasněn důvod, proč obec v rámci tohoto období téměř nevyužívala možnosti čerpání evropských dotací.

Kosova Hora

Obec Kosova Hora, podobně jako obec Dublovice, nevyužívala možnost čerpání dotací z fondů EU jako například Petrovice. Kosova Hora v rámci programového období 2007-2013 rovněž realizovala mnoho projektů a stejně jako v předchozím případě byly z velké většiny financovány pomocí dotací z národních zdrojů. Nejvýznamnějším projektem, který obec realizovala v průběhu celého programového období, byla obecní kanalizace (spolufinancována pomocí národních dotací, např. z Ministerstva zemědělství či Středočeského kraje). Tento projekt byl rozdělen do jednotlivých etap a byl stěžejním projektem pro obec Kosova Hora v rámci sledovaného období 2007-2013. Neznamenovalo to ovšem zastavení ostatních projektů, ale jak již bylo řečeno, stejně jako obec Dublovice, tak obec Kosova Hora spíše pro své projekty využívala národních zdrojů. Jedním z mála projektů, které byly realizovány a částečně financovány z fondů EU, je **Varovný protipovodňový systém**. Projekt zahrnuje systém povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany a to včetně digitálního povodňového plánu na území celé obce. Finance byly použity na zpracování digitálního povodňového plánu, na základě něhož byl vybudován varovný hlásný systém propojený s místním informačním systémem.

Druhým projektem, na který obec získala dotaci z evropských fondů, byl **nákup nového IT vybavení** pro místní základní školu. Na tento projekt obec získala více jak půl milionovou dotaci z Evropského sociálního fondu.

Krásná Hora

Posledním sledovaným subjektem je obec Krásná Hora. Tato obec, stejně jako Petrovice během programového období hojně využívala možnosti získávání dotací z fondů EU. Prvním projektem, který byl realizován v roce 2009, byla **změna zdroje vytápění a zateplení ZŠ**. Hlavním cílem tohoto projektu byla úspora financí v důsledku zateplení, tedy zamezení úniku tepla a zároveň změna zdroje vytápění. Finanční prostředky byly použity na zateplení fasády a stropu budovy školy. Stávající kotel na tuhá paliva byl nahrazen kotlem na biomasu. Dotační prostředky obec získala z Fondu soudržnosti v rámci operačního programu Životní prostředí.

Ten samý rok obec získala dotaci podobného charakteru, tentokrát na změnu **zdroje vytápění a zateplení budovy MŠ a obecního úřadu**. V rámci tohoto projektu došlo stejně jako v předchozím případě k zateplení fasády budovy a stropu na posledním vytápěném patře. Rovněž došlo ke kompletní výměně oken. Stávající zastaralé kotle na hnědé uhlí byly nahrazeny tepelnými čerpadly. Díky realizaci tohoto projektu došlo k úspoře finančních prostředků, které byly každoročně vynakládány na vytápění zmiňovaných budov. Dotace putovala z Fondu soudržnosti a taktéž z operačního programu Životní prostředí.

V roce 2011 byla za pomoci dotací z evropských fondů provedena **revitalizace parku v centru obce**. Za pomoci získaných prostředků byla upravena zeleň v centru obce, došlo k ořezání některých stromů, u kterých hrozilo odlomení větví, nákup laviček a odpadkových košů. Projekt byl financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci ROP NUTS II Střední Čechy.

Posledním a velmi významným projektem, který byl na území obce Krásná Hora ve sledovaném období realizován, je zbudování **místní komunikace obchvatového typu**. V Krásné Hoře se nachází jedno z největších zemědělských družstev ve Středočeském kraji. Kromě výhod v podobně pracovních míst má tento komplex i nevýhody pro občany žijící v obci. Jedním z největších problémů byl častý průjezd zemědělských vozidel centrem obce. Vybudováním obchvatu došlo k celkovému zklidnění dopravní situace v centru obce a během léta se zároveň snížila i prašnost. Projekt byl financován za pomoci dotací z Evropského fondu pro regionální rozvoj, konkrétně z ROP NUTS II Střední Čechy. Na tento projekt si obec Krásná Hora, jako jediná ze sledovaných obcí, vzala krátkodobý úvěr ve výši 12 160 102 Kč.

5.4 Hospodaření sledovaných obcí v období 2007-2013

Tato kapitola je zaměřena především na problematiku hospodaření vybraných obcí. Je zde zařazena proto, že jedním z cílů této diplomové práce je zjistit, zdali evropské dotace ovlivňují hospodaření obce a pokud ano, tak jakým způsobem. Tohoto dílčího cíle bude dosaženo porovnáváním jednotlivých rozpočtů u vybraných obcí, kde bude věnována pozornost především příjmové stránce, aby bylo možné posoudit, jakou mírou se dotace podílí na celkových příjmech a jakou část z toho zaujímají dotace z fondů EU.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2007

V roce 2007 ani jedna ze sledovaných obcí nerealizovala projekty, na které by získala dotaci z fondů EU. Důvodem může být například administrativní nejasnosti spojené se začátkem nového programového období či dokončování projektů z předchozího roku. V následující tabulce je stručný přehled hospodaření vybraných obcí za rok 2007.

Tabulka 31: Hospodaření vybraných obcí za rok 2007

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace z EU ⁵³	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	16 350 290 Kč	1 484 260 Kč	9,08 %	-	20 240 570 Kč	- 3 890 280 Kč
Dubovice	12 487 960 Kč	1 608 800 Kč	12,88 %	-	13 425 950	- 938 190 Kč
Kosova Hora	29 467 470 Kč	12 630 830 Kč	42,86 %	-	30 718 930 Kč	- 1 251 460 Kč
Krásná Hora	21 996 660 Kč	10 824 040 Kč	49,21 %	-	20 677 830	+ 1 318 830

Zdroj: Vlastní zpracování dle obecních rozpočtů

Na základě údajů uvedených v tabulce lze konstatovat, že jediný kladný zůstatek finančních zdrojů vykazovala obec Krásná Hora, tedy konkrétně 1 318 830 Kč. Nejvyšší schodek rozpočtu je možné pozorovat u obce Petrovice, a to celkem – 3 890 280 Kč. Téměř polovinu veškerých výdajů za tento rok činily v obci Petrovice výdaje na regionální a místní správu. Zbytek finančních prostředků byl rozložen rovnoměrně mezi ostatní rozpočtové položky. Nejvyšší příjmy a zároveň i nejvyšší výdaje vykazovala v tomto roce obec Kosova Hora. Přestože zpravidla největší podíl na obecních příjmech mají příjmy daňové, v tomto případě je převyšují přijaté dotace. Zatímco daňové příjmy vykazovala obec ve výši 12 169 920 Kč, dotace tento rok získala v celkovém objemu 12 630 830 Kč. Jednalo se

⁵³ Dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti

o dotace z národních zdrojů a konkrétně na již výše zmiňovaný projekt obecní kanalizace. Tento projekt se na celkových výdajích obce podílel 29,22 %. Spolu s výdaji na veřejnou správu tvořil největší položku, a tudíž nakonec celkové výdaje převýšily příjmy a obec hospodařila se schodkem. U obce Krásná Hora, stejně jako v případě Kosovy Hory, se na celkových příjmech podílely dotace téměř polovinou. Z celkových příjmů, které dosáhly částky 21 996 660 Kč tvořily dotace 49,21 %, tedy částka 10 824 090 Kč. Jednalo se taktéž o dotace z národních zdrojů, které byly použity na výstavbu nových bytových jednotek v obci. Tyto výdaje zároveň tvořily více jak polovinu celkových výdajů, avšak na rozdíl od ostatních obcí, obec Krásná Hora jako jediná hospodařila s kladným zůstatkem. Jak již bylo řečeno, v roce 2007 žádná ze sledovaných obcí nerealizovala projekt, který by byl spolufinancován pomocí dotací z fondů EU, přesto lze konstatovat, že obce Kosova Hora a Krásná Hora realizovaly velmi významné projekty, které byly financovány za pomoci dotací z národních zdrojů.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2008

Co se týče dotací z fondů EU, tak během roku 2008 tuto možnost využila pouze obec Petrovice, která v tomto roce realizovala dva významné projekty, které byly částečně financovány právě z evropských zdrojů. V roce 2008 hospodařily všechny obce s kladným zůstatkem, kromě obce Kosova hora, která jako jediná ze sledovaných subjektů vykazovala schodek. Nejvyšší kladný zůstatek vykazovala obec Krásná Hora, konkrétně 6 060 250 Kč. Obec tento rok nezískala vysoké dotace ze státních zdrojů, ale nerealizovala ani žádné rozsáhlé projekty, které by významně ovlivňovaly rozpočet obce, ať již na straně příjmové, tak na straně výdajové. Výdaje byly rovnoměrně rozloženy mezi jednotlivé položky, z nichž nejvyšší objem financí, stejně jako v předchozím roce, připadl na výdaje na veřejnou správu. Obec Kosova Hora, jak již bylo řečeno, hospodařila se schodkem, přestože vykazovala v rámci příjmů dotací poměrně vysokou částku, tedy 5 202 900 Kč. V obci i v roce 2008 pokračovala etapa stavby kanalizace, což ovlivnilo především výdaje. Na celkových výdajích se tento projekt v roce 2008 podílel 30,91 %..

Tabulka 32: Hospodaření vybraných obcí za rok 2008

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	28 004 260 Kč	10 782 120 Kč	38,5 %	7 858 272 Kč	25 121 450 Kč	2 882 810 Kč
Dublovice	16 344 890 Kč	2 717 290 Kč	16,69 %	-	15 378 070 Kč	966 820 Kč
Kosova Hora	19 050 460 Kč	5 202 900 Kč	27,31 %	-	23 816 340 Kč	- 4 765 880 Kč
Krásná Hora	16 463 250 Kč	860 930 Kč	5,23 %	-	10 398 000 Kč	6 060 250 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle obecních rozpočtů

Obec Dublovice rovněž hospodařila s kladným zůstatkem a zároveň vykazovala nejnižší podíl dotace ze sledovaných obcí a to 5,23 %. Po obci Krásná Hora vykazovala za rok 2008 druhé nejnižší přijaté dotace (celkové). Obec v tomto roce realizovala významný projekt Oprava místní komunikace, na který získala dotaci z Ministerstva dopravy ČR ve výši 1 000 000 Kč. Další projekty, které obec realizovala během tohoto roku, byly menšího rozsahu v řádu desítek tisíc Kč. Jediná obec, která během roku 2008 vykazovala příjem dotací z fondů EU, byla obec Petrovice, která zároveň vykazovala nejvyšší procentní podíl dotací na celkových příjmech, konkrétně 38,5 %. Jednalo se dokonce o dva významné projekty. První z nich byla modernizace ZŠ, tedy projekt v hodnotě 1 947 495 Kč, na který se obci podařilo získat dotaci z Evropského fondu pro regionální rozvoj v celkové výši 1 655 371 Kč. Dotace tedy pokrývala 85 % celkových výdajů. Druhým projektem, na který získala obec v tomto roce finanční prostředky z EU, byl projekt kompostárny. Získaná dotace pocházela z Fondu soudržnosti a pokrývala 84 % celkových výdajů, jednalo se o částku 6 202 901 Kč. V obci Petrovice v roce 2008 tvořily evropské dotace 72 % celkových dotací, které se podílely na příjmové části rozpočtu 38,5 %. Na základě údajů v tabulce je možné konstatovat, že tento rok byl z hlediska evropských dotací velice významný pro obec Petrovice, kde tvořil nadpoloviční část celkových dotací. Ani v jednom případě obec nebyla nucena vzít si z důvodu schválení dotace úvěr. Částku byla schopna u obou projektů uhradit z vlastních zdrojů.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2009

Rok 2009 byl z hlediska hospodaření obcí příznivý, jelikož všechny sledované obce hospodařily s kladným zůstatkem. Nejvyšší kladný zůstatek vykazuje obec Krásná Hora, nejnižší pak obec Dublovice, která rovněž vykazuje nejnižší příjmy. V obci tento rok nebyly uskutečněny žádné projekty, které by významně ovlivňovaly rozpočet. Nejvyšší

příjmy a zároveň nejvyšší výdaje vykazovala obec Petrovice. Podíl celkových dotací na celkových příjmech obce je stejně jako v předchozím roce nejvyšší ze sledovaných, tedy 50,56 %. Na tomto významném procentu se podílely především národní dotace. Významným podílem se na výši výdajů projevila realizace projektu sběrného dvora, který byl dalším projektem financovaným z evropských fondů, konkrétně z Fondu soudržnosti. Výdaje na sběrný dvůr se na celkových výdajích podílely 24,58 %. Přestože většinu výdajů obec vykazovala v roce 2009, příjem dotace byl zaúčtován až následující rok, neboť evropské dotace jsou vypláceny zpravidla zpětně. Celková částka projektu činila 5 824 449 Kč a byla k ní poskytnuta dotace ve výši 84 %.

Tabulka 33: Hospodaření vybraných obcí v roce 2009

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace z EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	29 474 740 Kč	14 918 290 Kč	50,64 %	-	27 701 920 Kč	1 772 820 Kč
Dublovice	13 662 930 Kč	1 685 480 Kč	12,34 %	-	12 779 260 Kč	883 670 Kč
Kosova Hora	14 584 310 Kč	973 330 Kč	6,67 %	-	13 595 550 Kč	988 760 Kč
Krásná Hora	15 473 570 Kč	3 250 920 Kč	12,01 %	-	11 358 980 Kč	4 114 590 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtů obcí

V obci Krásná Hora započala ke konci roku 2009 realizace dvou významných projektů, a to konkrétně změny zdroje vytápění v budovách základní a mateřské školy a v budově obecního úřadu. Celkové náklady u obou projektů činily 11 697 112 Kč a obec na ně získala celkovou dotaci ve výši 9 668 352 Kč z Fondu soudržnosti. Jak náklady, tak získaná dotace byly zaúčtovány rovněž následující rok, tudíž se projeví v rozpočtu v roce 2010. Obec Kosova Hora, stejně jako obec Dublovice během roku 2009 nerealizovala žádné významné projekty.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2010

Jedinou obcí, která v roce 2010 vykazovala schodek rozpočtu, byla obec Petrovice. Přestože obec v tomto roce získala zpětně dotaci za realizovaný projekt sběrného dvora a celkový objem dotací tvořil téměř polovinu veškerých příjmů, výdaje je nakonec převýšily. V Petrovicích v roce 2010 proběhla realizace akce intenzifikace a rekonstrukce ČOV a dostavba kanalizace. Na oba projekty obec získala dotace z Ministerstva zemědělství a ze Středočeského kraje a byla nucena si vzít úvěr ve výši 4 000 000 Kč

s dobou splatnosti 10 let. V rámci projektu sběrného dvora, na který byla poskytnuta dotace z evropských zdrojů, konkrétně z Fondu soudržnosti, nebyla obec nucena vzít si úvěr. V tomtéž roce obec Petrovice úspěšně zažádala o dotaci na revitalizaci zámeckého parku v centru obce. Náklady i přijatá dotace byla stejně jako v předchozích případech zaúčtována až následující rok, tedy rok 2011.

Tabulka 34: Hospodaření vybraných obcí v roce 2010

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	31 339 990 Kč	13 895 180 Kč	44,34 %	4 939 149 Kč	35 758 500 Kč	- 4 418 510 Kč
Dublovice	12 194 640 Kč	1 311 260 Kč	10,75 %	-	11 339 600 Kč	855 040 Kč
Kosova Hora	13 918 500 Kč	1 234 860 Kč	8,87 %	-	13 749 490 Kč	169 010 Kč
Krásná Hora	25 434 880 Kč	12 109 920 Kč	47,61 %	9 668 352 Kč	25 224 230 Kč	210 650 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtů obcí

V obci Krásná Hora probíhaly v průběhu roku 2010 dva projekty, které byly zároveň v tomto roce i vyúčtovány. Dotace poskytnuté z evropských zdrojů se na celkovém objemu přijatých dotací podílely více než 79 % a celkový podíl dotací na celkových příjmech činil 47,61 %, což bylo v tomto roce nejvyšší procento ze sledovaných obcí. Obec zbylou částku hradila z vlastních prostředků a financování akce probíhalo průběžně, tedy zasíláním jednotlivých faktur na otevřený účet k proplacení. Obec Dublovice ani obec Kosova Hora v tomto roce nerealizovaly žádný významný projekt, který by byl financován z fondů EU, či jiný projekt většího rozsahu, který by významně zasáhl do obecního rozpočtu. Právě z tohoto důvodu činil podíl dotací na celkových příjmech pouze 8,87 % u obce Kosova Hora a 10,75 % u obce Dublovice.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2011

Již druhým rokem obec Petrovice hospodařila se schodkem, tentokrát -1 211 890 Kč. v tomto roce obec získala dotaci na revitalizaci zámeckého parku, která započala v roce 2010 a byla úspěšně dokončena v roce 2011. Projekt revitalizace zámeckého parku je zároveň posledním projektem, který obec Petrovice realizovala v rámci programového období 2007-2013. Následující úsilí bylo směřováno na vybudování zázemí pro dobrovolnické spolky a zázemí k pořádání kulturních akcí. Na projekt kulturního centra

obec získala dotaci již ze současného programového období 2014-2020 a jedná se o velmi významný projekt. Obec Kosova Hora v tomto roce vykazuje poměrně vysoké příjmy a rovněž i kladný zůstatek, který činí 6 651 750 Kč a je nejvyšším kladným zůstatkem v rámci sledovaných rozpočtů v období 2007-2013. Obec v tomto roce zahájila druhou etapu stavby obecní kanalizace, na kterou opět získala dotace z národních prostředků. Obec rovněž získala dotaci na nákup nového IT vybavení pro ZŠ. Dotace byla poskytnuta ve výši 571 909 Kč a pokrývala 85 % výdajů.

Tabulka 35: Hospodaření vybraných obcí v roce 2011

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	27 700 060 Kč	7 843 890 Kč	28,32 %	4 522 225 Kč	28 911 950 Kč	-1 211 890 Kč
Dublovice	14 403 600 Kč	1 368 890 Kč	9,50 %	-	11 142 760 Kč	3 260 840 Kč
Kosova Hora	31 403 960 Kč	12 506 530 Kč	39,82 %	571 909 Kč	24 752 210 Kč	6 651 750 Kč
Krásná Hora	25 603 230 Kč	12 118 870 Kč	47,3 %	391 019 Kč	23 185 660 Kč	2 417 570 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtů obcí

Další projekt spíše menšího charakteru z hlediska jak celkové částky, tak poskytnutých dotací, byl realizován v obci Krásná Hora a jednalo se o úpravu parku v centru obce. Získaná dotace pokrývala celkovou částku z 56 % a byla ve výši 391 019 Kč. Výše pokrytí je v tomto případě druhá nejnižší ze sledovaných subjektů. Jak je možné pozorovat, výše krytí zpravidla dosahovala až 85 % celkových nákladů. Obec Dublovice v tomto roce opět vykazovala nejnižší procento podílu dotací na celkových příjmech, a sice 9,50 %. Ani v tomto roce si žádná obec nebyla nucena vzít úvěr v rámci poskytnutých dotací z EU.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2012

V roce 2012 hospodařily se schodkem obce Kosova Hora a Krásná Hora a to konkrétně -3 451 240 Kč a -4 014 250 Kč. Obec Kosova Hora v tomto roce pokračovala v realizaci druhé etapy stavby obecní kanalizace. Je možné si na základě získaných údajů povšimnout, že takto rozsáhlý projekt ovlivňuje hospodaření obce několik let. Kosova Hora tentýž rok realizuje projekt, který je spolufinancován z evropských fondů, konkrétně z Fondu soudržnosti, a to varovný protipovodňový systém. Stejně jako ve většině

předchozích případů se tato událost projeví v hospodaření obce až následující rok, tedy v roce 2013.

Tabulka 36: Hospodaření vybraných obcí v roce 2012

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	19 672 210 Kč	4 114 500 Kč	20,92 %	-	18 690 250 Kč	981 960 Kč
Dublovice	12 478 700 Kč	886 270 Kč	7,10 %	-	12 478 310 Kč	390 Kč
Kosova Hora	25 253 270 Kč	11 345 890 Kč	44,93 %	-	28 704 510 Kč	-3 451 240 Kč
Krásná Hora	15 553 330 Kč	1 150 930 Kč	7,40 %	-	19 568 580 Kč	-4 014 250 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtů obcí

Obec Krásná Hora v roce 2012 zahájila realizaci velmi významného projektu, a to stavbu pozemní komunikace obchvatového typu. Jedná se o finančně nejnáročnější projekt v rámci sledovaných obcí. Celková částka projektu dosáhne 25 831 327 Kč a bude z části financována z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Zúčtování dotace proběhlo následující rok. Tento rok obec Krásná Hora vykazovala druhé nejnižší procento celkových dotací. Obec Dublovice i v tomto roce hospodaří s přebytkem, stejně jako ve všech předchozích letech vykazuje nejnižší procento přijatých dotací, a to 7,10 %. Obec volí strategii spíše většího množství projektů malého rozsahu, které nezatíží obecní rozpočet. Na základě zmiňovaných dat lze konstatovat, že kromě roku 2007 obec Dublovice neustále hospodaří s kladným zůstatkem.

Hospodaření vybraných obcí v roce 2013

Rok 2013 je posledním sledovaným rokem v rámci tohoto výzkumu. Jak můžeme pozorovat v tabulce č. 37, žádný ze sledovaných subjektů tento rok nehospodařil se schodkem. Největší kladný zůstatek vykazuje obec Petrovice a to 4 095 332 Kč, naopak nejnižší vykazuje obec Kosova Hora 774 753 Kč. Kosova Hora v tomto roce zároveň dokončuje projekt varovného protipovodňového systému, jehož realizace započala v roce 2012.

Tabulka 37: Hospodaření vybraných obcí v roce 2013

	Příjmy celkem	Dotace celkem	Podíl dotací na celkových příjmech	Dotace EU	Výdaje celkem	Schodek/přebytek
Petrovice	29 597 538 Kč	3 963 091 Kč	13,39 %	-	25 52 206 Kč	4 095 332 Kč
Dublovice	14 413 753 Kč	1 171 402 Kč	8,13 %	-	10 841 198 Kč	3 572 555 Kč
Kosova Hora	19 135 296 Kč	2 390 914 Kč	12,49 %	1 178 252 Kč	18 360 543 Kč	774 753 Kč
Krásná Hora	35 710 422 Kč	18 023 063 Kč	50,47 %	13 748 635 Kč	37 064 446 Kč	1 354 024 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtů obcí

Projekt varovného protipovodňového systému byl financován z prostředků EU z 89 %, celková částka projektu dosáhla 1 320 161 Kč. Obce Dublovice ani Petrovice v tomto roce nerealizovaly žádný projekt spolufinancovaný z prostředků EU. Nutno zmínit, že obec Petrovice se již v roce 2013 intenzivně zabývala projektem kulturního domu, na který podávala úspěšnou žádost o dotaci hned na počátku nového programového období 2014-2020. Nejvýznamnějším projektem pro obec Krásná Hora a zároveň nejnákladnějším, z hlediska sledovaných subjektů, je, jak již bylo řečeno, místní komunikace obchvatového typu. Celková suma projektu činila 25 831 327 Kč a byla pokryta z 53 % financemi z EU zdrojů, konkrétně se jednalo o částku 13 748 635 Kč. Jedná se zároveň i o jediný projekt, který byl spolufinancován EU a obec byla nucena vzít si krátkodobý úvěr ve výši 12 160 102 Kč na pokrytí spoluúčasti, která byla ve stejné částce. Z národních zdrojů získala obec na tento projekt dotaci ve výši 8 649 210 Kč.

Tato kapitola poskytuje přehled hospodaření jednotlivých obcí. Pozornost byla věnována především příjmové stránce, aby bylo možné následně zhodnotit, jestli se dotace z fondů EU významnou mírou podílejí na příjmech či alespoň na konkrétní složce příjmů, tedy dotacích/transferech. Dále byla věnována pozornost tomu, zdali byla některá z obcí nucena vzít si úvěr právě z důvodu projektu, který byl spolufinancován z evropských zdrojů. V následující kapitole budou přehledně znázorněny veškeré výstupy a zjištění učiněná v rámci sekundární analýzy.

5.5 Projekty ve sledovaných obcích s důsledkem přijetí úvěru

V této kapitole bude zaměřena pozornost nejen na projekty spolufinancované z fondů EU, ale na významné projekty, na které si během sledovaného období obce byly nuceny financovat pomocí úvěru. Data, která nejdou do sekundární a komparativní analýzy dat budou v rámci této kapitoly komparována s daty, které ve své diplomové práci uvádí

A. Krausová (Krausová, 2016), která svou práci zaměřila na významné projekty, na které obec získala dotace (bez ohledu na to, z jakého zdroje byla dotace poskytnuta) a na realizaci těchto projektů bylo nutné financování pomocí úvěrových prostředků. V následující tabulce se nachází přehled projektů, které byly realizovány ve sledovaných obcích (Petrovice, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora), a na které si byly obce nuceny vzít úvěr.

Tabulka 38: Projekty ve sledovaných obcích s důsledkem přijetí úvěru

Skupina „B“ ⁵⁴	Rok realizace	Název projektu	Poskytovatel dotace	Dotace	Spoluúčast obce	Náklady celkem
Petrovice	2007-2008	Nákup zámku	-	-	6 400 000 Kč	6 400 000 Kč
Dublovice	Obec nerealizovala takové projekty, kvůli kterým by byla nucena vzít si úvěr					
Kosova Hora	2008-2012	Kanalizace	MZ	33 800 000 Kč	16 200 000 Kč	52 000 000 Kč
Krásná Hora	2012-2013	Místní komunikace	EU	13 748 635 Kč	3 433 482 Kč	25 831 327 Kč
			MZ	8 649 210 Kč		

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací starostů sledovaných obcí

V obci Petrovice se kromě projektů, které byly zmiňovány v předchozích kapitolách a byly spolufinancovány z fondů EU, realizovalo ještě mnoho dalších. Projekt, který se nejvíce projevil na zadluženosti obce, byl nákup budovy zámku, kde nyní sídlí obecní úřad. Obci se nepodařilo na odkoupení sehnat dotaci, proto musela pokrýt veškeré výdaje z vlastních zdrojů a byla nucena vzít si úvěr ve výši 6 000 000 Kč. Co se týče dalších významných projektů, jednalo se například o zateplení budovy ZŠ, jehož celková částka dosáhla 24 000 000 Kč, ale obci se podařilo získat dotaci z Ministerstva zemědělství ve výši 22 000 000 Kč a zbytek částky byla schopná poplatit z vlastních zdrojů. Dalším významným projektem ve sledovaném období byla oprava ČOV a dostavba kanalizace ve výši 18 000 000 Kč, na kterou obec opět získala dotaci z Ministerstva zemědělství ve výši 14 500 000 Kč a zbylou částku byla opět schopna doplatit z vlastních zdrojů.

V předchozích kapitolách bylo naznačeno, že obec Dublovice nečerpala v rámci sledovaného období téměř žádné finanční prostředky z fondů EU. Na některé projekty obec získala dotaci v rámci MAS Sedlčansko, ale jednalo se především o projekty velmi malého rozsahu (v řádu desítek tisíc Kč). Ještě před začátkem programového období 2007-2013 obec přijala úvěr na nákup bagru. Dalším projektem, který obec zatížil, byla rekonstrukce tělocvičny. Mezi významné projekty lze řadit opravu místní komunikace

⁵⁴ Skupina „B“ – jedná se o skupinu obcí sledovaných v této diplomové práci (Petrovice, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)

z roku 2008, jejíž celkové náklady dosáhly 1 200 000 Kč a obec získala dotaci z Ministerstva dopravy ve výši 1 000 000 Kč. Podobným projektem byla rovněž oprava místní komunikace z Břekovy Lhoty, na kterou obec získala dotaci ve výši 800 000 Kč rovněž z Ministerstva dopravy. Příkladem projektu, který byl financován v rámci PRV a jehož žádost byla podána přes MAS Sedlčansko, byla oprava místní kapličky.

Nejvýznamnějším projektem z hlediska zadluženosti v obci Kosova Hora bylo budování obecní kanalizace. Celková částka dosáhla 52 000 000 Kč a obci se podařilo získat dotaci z Ministerstva zemědělství ve výši 65 %, což tvořilo částku 33 800 000 Kč. Obec byla nucena vzít si na tuto akci úvěr ve výši 16 000 000 Kč.

V obci Krásná Hora bylo v rámci sledovaného období nejvýznamnějším projektem zbudování místní komunikace obchvatového typu. Celkové náklady na realizaci tohoto projektu se vyšplhaly na 25 831 327 Kč. Obci se na tuto akci podařilo získat dotaci jak z fondů EU (Fond pro regionální rozvoj), tak z národních zdrojů (Ministerstvo zemědělství). Obec si v rámci tohoto projektu byla nucena vzít krátkodobý úvěr ve výši 12 160 102 Kč.

V následující tabulce se nachází údaje o významných projektech z hlediska zadluženosti obecních rozpočtů, převzatá od A. Krausové (Krausová, 2016), pro následnou komparaci se sledovanými obcemi v rámci této diplomové práce.

Tabulka 39: Zrealizované projekty obcí s důsledkem přijetí úvěru (Kč)

Skupina „K“ ⁵⁵	Rok realizace	Název projektu	Poskytovatel dotace	Dotace	Spoluúcast obce	Náklady celkem
Bobnice	2008-2010	Tlaková kanalizace	MZ	34 941 574	34 518 876	69 440 450
Hořátev	2008-2009	Rozvodný řad a přívod vody v obci	MZ+Středočeský kraj	14 080 000	12 480 000	26 755 000
Kovanice	2006-2007	Tlaková kanalizace, ČOV a vodovod	OP infrastruktura+Státní fond životního prostředí ČR	37 944 706	8 298 582	46 243 288
Krchleby	2009-2012	Vodovod+vodovodní přípojky	MZ + Středočeský kraj	19 931 000	10 383 242	30 316 242

Zdroj: údaje dle diplomové práce (Krausová, 2016, str. 60)

Pokud jsou porovnána data získaná z obecních rozpočtů, která jsou sledována v rámci této diplomové práce (tabulka č. 38) a údaje o sledovaných obcích z diplomové práce A. Krausové (tabulka č. 39), lze konstatovat, že v případě skupiny obcí „K“ byly realizovány velmi nákladné projekty. Zatímco ve skupině obcí „B“ byla nejdražším

⁵⁵ Skupina „K“ – Skupina obcí sledovaných v diplomové práci A. Krausové (Krausová, 2016); (Bobnice, Hořátev, Kovanice, Krchleby)

projektem kanalizace v obci Kosova Hora ve výši 52 000 000 Kč, ve skupině obcí „K“ se jednalo o projekt tlakové kanalizace ve výši 69 440 450 Kč v obci Kovanice. Z údajů v tabulkách je zároveň zřejmé, že obce ze skupiny „K“ se kvůli projektům musely zadlužovat výrazněji, než obce ve skupině „B“, a to především proto, že realizovaly vyšší počet rozsáhlých a finančně náročnějších projektů. Zaměříme-li se na zdroj dotací, lze pozorovat, že v obou případech převažují u finančně náročných projektů národní zdroje dotací, v tomto případě dotační zdroje z Ministerstva zemědělství.

Jedním z možných výsledků této části je fakt, že z hlediska zadluženosti obce nehraje roli to, z jakého zdroje pochází dotace, nejdůležitějším faktorem je rozsah a finanční náročnost projektu. Nelze tedy jednoznačně říci, zda spíše způsobují zadluženost obcí projekty, které jsou částečně financovány z fondů EU, či projekty, které jsou z části financovány ze zdrojů národních. Zdali a popřípadě z jakého důvodu dávají obce u finančně náročnějších projektů přednost národním zdrojům dotací, bude mimo jiné předmětem empirického šetření.

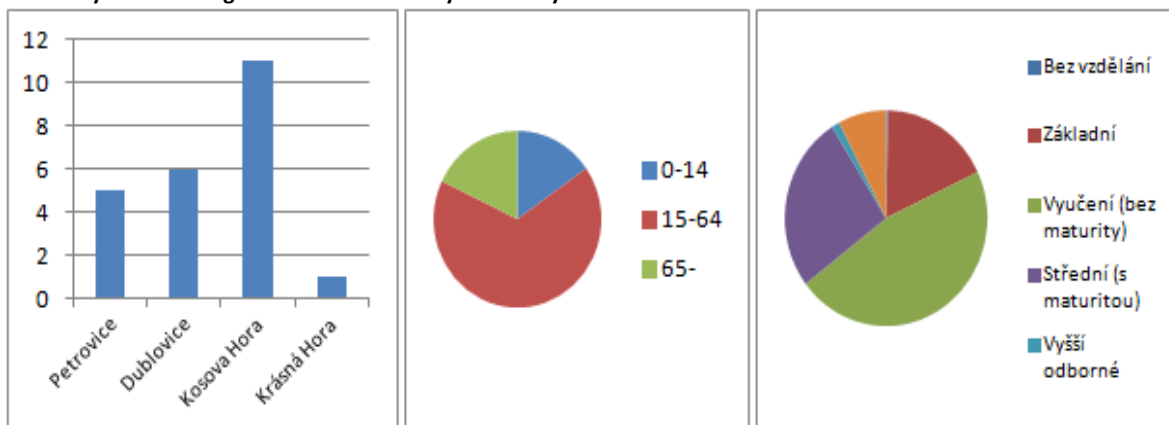
5.6 Komparace a interpretace zjištění učiněných pomocí sekundární analýzy dat

V následujícím oddíle budou shrnuta zjištění, která byla učiněna v rámci sekundární analýzy a tato zjištění budou zároveň tvořit východisko pro empirické šetření, které bude zaměřeno na zjištění dat, která již pomocí sekundární a komparativní analýzy dat nemohou být získána a ani objasněna. Z výsledků analytické části bude zároveň možné získat odpovědi na dílčí cíle této diplomové práce, a sice zdali a jaký mají vliv dotace z fondů EU na rozvoj vybraných obcí a jejich hospodaření.

V úvodu analytické části diplomové práce byly sledované obce představeny, pozornost byla zaměřena především na počet obyvatel, rozlohu apod. Co se týče technické vybavenosti, nabízejí sledované obce svým občanům srovnatelné zázemí, jediné v čem vyčnívá obec Kosova Hora, je plynovod a zastávka vlaku, kterými ostatní obce nedisponují. Obce Dublovice a Petrovice zase disponují sběrným dvorem. Co do občanské vybavenosti, je situace podobná, jediná oblast, kde jsou patrné rozdíly, jsou ordinace praktických lékařů jak pro děti, tak pro dospělé a lékárny. Toto občanské vybavení se nachází pouze v obcích Petrovice a Krásná Hora.

Následně se autorka zabývala demografickou strukturou sledovaných obcí. Na základě dostupných demografických údajů bylo možné vypočítat, že všechny sledované obce vykazují kladný celkový přírůstek (graf č. 3, 1. část). Nejvyšší celkový přírůstek lze sledovat v obci Kosova Hora, nejnižší naopak v obci Krásná Hora.

Graf 3: Vybrané demografické charakteristiky sledovaných obcí

Zdroj: Vlastní zpracování

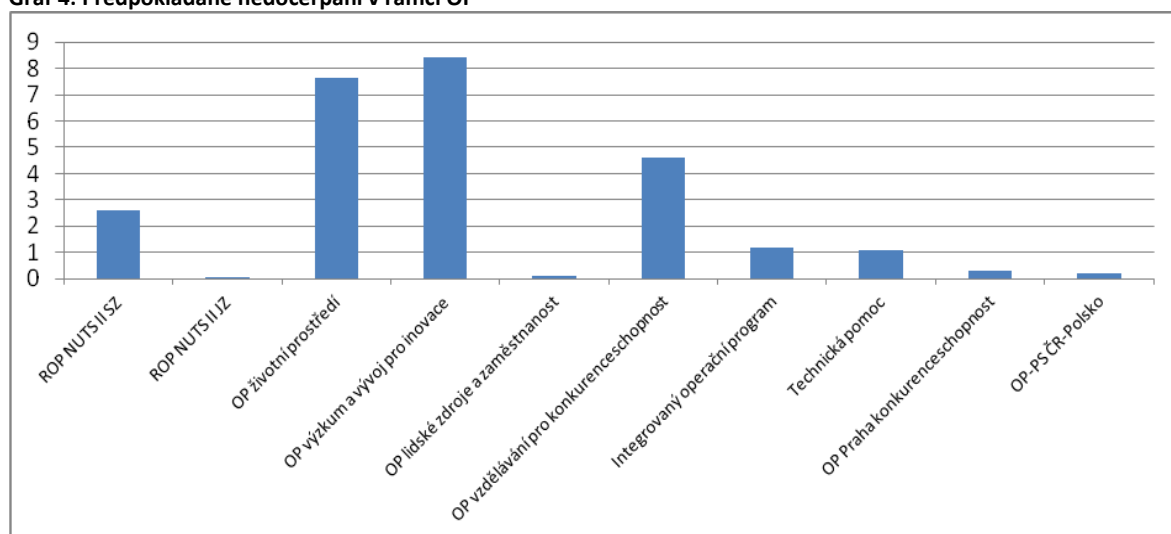
Dalším sledovaným ukazatelem byla věková struktura. Na základě údajů získaných o sledovaných obcích lze konstatovat, že největší poměr v rámci všech sledovaných obcí tvoří střední věková skupina obyvatel, tedy věk od 14 do 64 let. Tento trend způsobuje především široké rozpětí této kategorie. Znázornění se nachází rovněž v grafu č. 3 (uprostřed). Průměrný věk všech sledovaných obcí je 41,7, což odpovídá i průměrnému věku v celé ČR, to znamená, že sledované obce nijak výrazně nevyčnívají.

Co se týče vzdělanostní struktury, všechny obce vykazují nejvyšší počet obyvatel s vyučením (bez maturity). Nejvíce vysokoškolsky vzdělaných občanů vykazuje obec Petrovice, nejméně naopak obec Dublovice. Posledním sledovaným ukazatelem byla zaměstnanost ve sledovaných obcích. Průměrný počet nezaměstnaných osob ve vybraných obcích činil 4,3 %, což je totožné s podílem nezaměstnaných osob ve Středočeském kraji. Na rozdíl od procenta nezaměstnaných v okrese Příbram, který se pohybuje okolo 6,3 % se sledované obce pohybují pod průměrem. Jedním z možných důvodů je existence několika větších podniků v každé sledované obci.

Jelikož je tato práce zaměřena na dotace z fondů EU, konkrétně na dotace poskytované v rámci hospodářské a sociální politiky EU v předchozím programovém

období 2007-2013, byla této problematice věnována kapitola, která shrnovala výsledky čerpání v rámci jednotlivých cílů a k nim náležícím operačním programům, nejprve na úrovni ČR. Přestože k řádnému uzavření tohoto programového období dojde s největší pravděpodobností až na konci roku 2017 či v první polovině roku 2018, je možné konstatovat, že dle předběžných odhadů ČR vyčerpá přidělené finanční prostředky z 96 %. Následující graf je zaměřen na operační programy, které předpokládají nedočerpání alokovaných zdrojů.

Graf 4: Předpokládané nedočerpání v rámci OP

Zdroj: Vlastní zpracování dle NOK

Z grafu je patrné, že nejvyšší nedočerpání se očekává v operačním programu Výzkum a vývoj pro inovace, naopak nejnižší v ROP NUTS II JZ. Nedočerpání se předpokládá ve výši 0,07 mld. Kč, proto není na grafu téměř patrné. Celkové nedočerpání, které se bude s největší pravděpodobností pohybovat okolo 4 % z celkové částky, se nemusí jevit jako nutně negativní. V rámci alokace financí z hlediska krajů ze studia dostupných dat vyplývá, že nejvíce prostředků putovalo do Moravskoslezského kraje, nejméně naopak do kraje Karlovarského. V následující tabulce se nachází přehled alokace dotačních prostředků mezi jednotlivé kraje ČR.

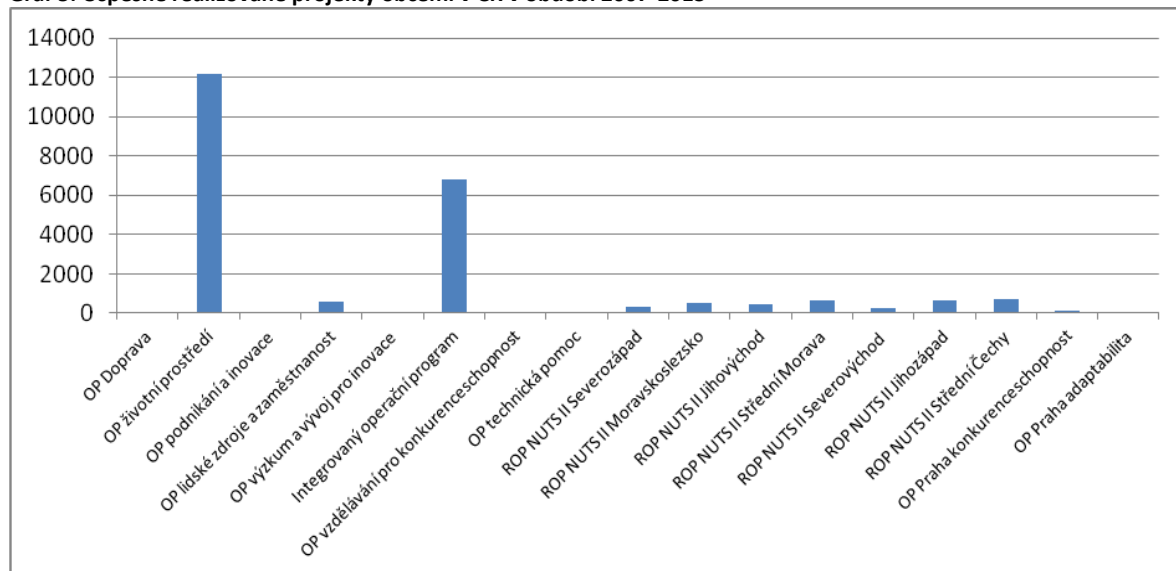
Tabulka 40: Alokace dotačních prostředků z EU mezi jednotlivé kraje ČR v %

Kraj	Podíl v %	Kraj	Podíl v %	Kraj	Podíl v %	Kraj	Podíl v %	Kraj	Podíl v %
Moravskoslezský	12,46	Praha	10,54	Ústecký	6,18	Pardubický	4,78	Královehradecký	4,06
Středočeský	12,27	Jihočeský	7,05	Zlínský	5,75	Vysočina	4,65	Liberecký	3,90
Jihomoravský	12,00	Olomoucký	6,79	Plzeňský	5,70	Královehradecký	4,06	Karlovarský	3,87

Zdroj: Vlastní zpracování dle monitorovací zprávy CIRI 2016

Dle aktuálních dostupných údajů podaly obce ČR v programovém období 2007-2013 celkem 36 482 žádostí. Více, jak dvě třetiny projektů již byly úspěšně dokončeny. Neúspěšně dokončeny, pozastaveny, či staženy žadatelem byly projekty v celkové výši zhruba 4 mld. Kč. Obce nejvíce vyhledávaly, v rámci čerpání, OP životní prostředí, kam byla zaměřena více jak polovina projektů, které obce podaly. Dalším hojně vyhledávaným programem byl Integrovaný operační program, ze kterého byly hrazeny kontaktní místa CzechPOINT, kterých byla obcemi realizována více než tisícovka. Toto tvrzení lze ověřit v následujícím grafu, kde je jasně znázorněné, že tyto dva zmiňované OP mnohonásobně převyšují, co do počtu úspěšných žádostí, ostatní OP, u nichž hodnoty nijak významně nevyčnívají.

Graf 5: Úspěšně realizované projekty obcemi v ČR v období 2007-2013

Zdroj: Vlastní zpracování

V souvislosti s plněním stanoveného cíle práce bylo v předchozích kapitolách sledováno, jaká je úspěšnost projektů v jednotlivých velikostních kategoriích obcí (dle počtu obyvatel) v celé ČR. Nejúspěšnější byla kategorie 500-4 999, kde bylo realizováno 11 601 úspěšných projektů, což je 49,71 % z celkového počtu úspěšných žádostí, které

obce podaly v programovacím období 2007-2013. V této kategorii se zároveň nachází sledované obce. Jedním z cílů diplomové práce je také zjistit, zda a jakým způsobem dotace z fondů EU (projekty, které byly spolufinancovány z dotačních prostředků) přispívají k rozvoji obce. Následující tabulka obsahuje konkrétní projekty a to, jak přispívají k rozvoji obce a zkvalitnění života v ní.

Tabulka 41: Přehled projektů realizovaných ve sledovaných obcích a jejich vliv na rozvoj obce

Modernizace ZŠ	Zkvalitnění a modernizace výuky, možnost konkurovat školám ve větších městech
Kompostárna	Zlepšení odpadového hospodářství v obci, produkty mohou využívat soukromí zemědělci i občané obce
Sběrný dvůr	Rekonstrukce a revitalizace zchátralých prostor v centru obce, vytvoření prostoru pro pořádání společenských akcí i k trávení volného času
Revitalizace veřejných prostor v centru obce	Zkvalitnění nakládání s odpady, od začátku fungování sběrného dvora došlo k úbytku pohozených odpadů v přírodě v okolí obce
Varovný protipovodňový systém	Systém povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany, která má zamezit následným rozsáhlým škodám v případě povodní
Nákup IT vybavení pro ZŠ	Zkvalitnění zázemí pro žáky ZŠ a vyrovnání se školám ve velkých městech
Změna zdroje vytápění a zateplení budovy ZŠ	Úspora financí, které byly každoročně vynakládány na vytápění budovy ZŠ, nový zdroj vytápění je zároveň ekologický
Změna zdroje vytápění a zateplení budov MŠ a OÚ	Úspora financí, které byly každoročně vynakládány na vytápění budov MŠ a OÚ, nový zdroj vytápění je zároveň ekologický
Park-revitalizace	Revitalizace prostor přímo v centru obce, zvýšení bezpečnosti, prostor pro trávení volného času – lavičky
Místní komunikace	Snížení frekvence průjezdů zemědělských vozidel centrem obce, snížení prašnosti v letních měsících, zvýšení bezpečnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Z údajů v tabulce lze pozorovat, jakým způsobem se každý z projektů podílí na rozvoji obce a zkvalitňování života v ní.

Cílem diplomové práce bylo mimo jiné zjistit, jak dotace z EU ovlivňují hospodaření obce. Proto byly porovnány jednotlivé rozpočty za sledované období 2007-2013, aby bylo možné zjistit, jak se na nich projevila realizace jednotlivých projektů a příjem dotací. V následující tabulce se nachází přehled výsledků hospodaření sledovaných obcí během období 2007-2013.

Tabulka 42: Přehled výsledků hospodaření sledovaných obcí

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Petrovice	-3 890 280	+2 882 810	+1 772 820	-4 418 510	-1 211 890	+981 960	+4 095 332
Dublovice	-938 190	+966 820	+883 670	+855 040	+3 260 840	+390	+3 572 555
Kosova Hora	-1 251 460	-4 765 880	+988 760	+1 690 010	+6 651 750	-3 451 240	+774 753
Krásná Hora	+1 318 830	+6 060 250	+4 114 590	+210 650	+2 417 570	-4 014 250	+1 354 024

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2007 vykazují obce Petrovice, Kosova Hora a Dublovice schodek. U obce Petrovice bylo toto způsobeno především investicí do budovy ZŠ, kde probíhala

rekonstrukce a dále rekonstrukce fotbalového hřiště a k němu náležících kabin. Na tento projekt obec získala finanční dar, zbytek však musela dofinancovat z vlastních zdrojů, což rovněž zatížilo obecní rozpočet. Obec Dublovice v roce 2007 investovala do budovy tělocvičny a zároveň doplácela nákup obecního bagru. Obec Kosova Hora vykazuje schodek především z důvodu započetí II. etapy stavby kanalizace, která obec provázela po celé programové období a zasáhla i do současného. Všechny tři etapy byly dokončeny v roce 2014, nyní obec plánuje rozšířit stavbu o další etapu, a sice stavbu kanalizace do Obcin, což je část Kosovy Hory, ale je od centra obce vzdálená zhruba 4 km. Jediná obec hospodařící s kladným zůstatkem byla obec Krásná Hora, která sice v roce 2007 realizovala dostavbu 30 bytových jednotek a stavbu přilehlé komunikace, ale na tento projekt získala dotaci ještě v rámci předchozího programového období. Tento projekt obecní hospodaření tudíž nijak výrazně neovlivnil. V roce 2008 hospodařila se schodkem pouze obec Kosova Hora, která opět realizovala značné výdaje spojené se stavbou kanalizace. Obec Petrovice realizovala v tomto roce dva významné projekty, a sice modernizaci ZŠ a Kompostárnu. Přesto se obci podařilo hospodařit s kladným zůstatkem. V roce 2009 hospodařily všechny obce s kladným zůstatkem, přestože obce Petrovice i Krásná Hora realizovaly další významné projekty. Obec Petrovice v roce 2010 jako jediná hospodařila se schodkem. Tento stav byl způsobem především výdaji na projekt rekonstrukce ČOV a kanalizace ve výši 18 000 000 Kč a zároveň v tomto roce realizovala projekt revitalizace zámeckého parku. V roce 2011 je obec Petrovice opět jedinou obcí, která hospodaří se schodkem. Hlavní příčinou je vysoká investice do budovy ZŠ a změny vytápění. V budově ZŠ byl již od jejího dokončení problém s nedostatečným vytápěním, které bylo navíc velmi nákladné. V roce 2012 hospodařily se schodkem obce Kosova Hora a Krásná Hora. Obec Krásná Hora v tomto roce realizuje svůj nejrozsáhlejší projekt vybudování místní komunikace obchvatového typu a obec Kosova Hora započala realizaci poslední etapy obecní kanalizace. V roce 2013 opět všechny obce hospodaří s kladným zůstatkem.

Na základě těchto údajů lze konstatovat, že finančně náročnější projekty ovlivňují hospodaření obce. Zpravidla se jedná o projekty, na které obec získala dotaci, ale přesto tyto projekty hospodaření obce zatížily. Jak lze ale pozorovat, nejedná se o dlouhodobé zatížení, zpravidla již následující rok obec opět hospodaří s kladným zůstatkem. Není možné přesně říci, zdali tuto situaci způsobují projekty, které jsou spolufinancované

z fondů EU či projekty, které jsou financovány z národních zdrojů. Obecně lze říci, že záleží na tom, o jak rozsáhlý a finančně náročný projekt se jedná.

Poslední část analytického zpracování se zabývá takovými projekty, v jejichž důsledku si byly sledované obce nuceny vzít úvěr. Pro tento oddíl byla pro porovnání sledována data získaná v rámci diplomové práce A. Krausové (Krausová, 2016), která se ve své práci zabývala vlivem dotací na zadluženost obcí.

Tabulka 43: Přehled projektů s důsledkem přijetí úvěru

	Název projektu	Poskytovatel dotace	Náklady celkem
Bobnice	Tlaková kanalizace	MZ	69 440 450 Kč
Hořátev	Rozvodný řád a přívod vody v obci	MZ+Středočeský kraj	26 755 000 Kč
Kovanice	Tlaková kanalizace, ČOV a vodovod	OP infrastruktura+Státní fond životního prostředí ČR	46 243 288 Kč
Krchleby	Vodovod+vodovodní přípojky	MZ + Středočeský kraj	30 316 242 Kč
Petrovice	Nákup zámku	-	6 400 000 Kč
Kosova Hora	Kanalizace	MZ	52 000 000 Kč
Krásná Hora	Místní komunikace	EU+MZ	25 831 327 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování; údaje z diplomové práce Ing. Anety Krausové

V tabulce č. 43 se nachází přehled takových projektů, kvůli jejichž realizaci si sledované obce byly nuceny vzít úvěr, v porovnání s konkrétní příčinou zadluženosti obcí (Krausová, 2016). Z údajů v tabulce vyplývá, že nejvíce obce pro tyto rozsáhlé projekty využívaly národních zdrojů dotací, nejčteněji se zde vyskytuje MZ, jako poskytovatel dotace. Ve dvou případech je zde uveden i evropský zdroj spolufinancování a to konkrétně v případě tlakové kanalizace v obci Kovanice a komunikace obchvatového typu v obci Krásná Hora. Na základě všech dostupných údajů je možné konstatovat, že nelze tvrdit, že by konkrétně projekty, které jsou spolufinancované z fondů EU, byly důvodem přijetí úvěru, spíše lze říci, že záleží především na tom, jak je projekt rozsáhlý a v jaké výši se bude pohybovat spoluúčast obce.

5.7 Souhrn nejvýznamnějších zjištění učiněných pomocí sekundární analýzy dat

Na tomto místě jsou shrnuta nejvýznamnější zjištění, kterých bylo dosaženo analýzou získaných dat, a která směřují k dosažení cíle diplomové práce a sice, jaký význam mají dotace z fondů EU ve sledovaných obcích z hlediska jejich rozvoje a zdali a popřípadě jaký mají vliv na hospodaření obce. U každého projektu, kterým se tato

diplomové práce zabývá, bylo popsáno, za jakým účelem byl realizován, tedy hlavní důvody, proč byl právě tento projekt ve sledovaných obcích potřebný a následně jaký má vliv na rozvoj obce (jeho přínosy).

Ze získaných údajů a zpracovaných dat vyplývá, že veškeré projekty, které byly ve sledovaných obcích realizovány a byly spolufinancovány dotačními prostředky z fondů EU, přispívají k rozvoji obce a ke zkvalitnění života v ní. Projekt modernizace ZŠ v obci Petrovice přispěl ke zkvalitnění a modernizaci výuky a ZŠ se tak může lépe vyrovnat s konkurencí škol z větších měst. Projekty zaměřené na kompostárnu (v celkové hodnotě 7 297 532 Kč) a sběrný dvůr (ve výši 5 824 449 Kč) v obci Petrovice přispěly ke zlepšení odpadového hospodářství v obci, navíc vznikla možnost využít produkty kompostárny občany obce na svých zahradách či soukromých polích. Revitalizace veřejných prostor v centru obcí Petrovice (revitalizace zámeckého parku s celkovými náklady 6 238 226 Kč) a Krásná Hora (v celkové výši 692 333 Kč) byla nutná realizovat především z hlediska bezpečnosti, neboť v obou případech se jednalo o staré a neudržované stromy, u kterých hrozilo odlomení větví. Zámecký park v obci Petrovice je navíc od té doby užíván jako místo pro trávení volného času i k pořádání společenských akcí pod širým nebem. Varovný protipovodňový systém v obci Kosova Hora (celkové náklady ve výši 1 320 161 Kč) v budoucnu zabráni rozsáhlým škodám v případě povodní. Projekty změn vytápění v budovách MŠ, ZŠ a OÚ v obci Krásná Hora (v celkové výši 11 697 112 Kč) přispívá každoročně i úspoře financí za vytápění, navíc nový zdroj vytápění je ekologický. V obci Krásná Hora byl rovněž realizován projekt místní komunikace obchvatového typu, který zamezil hustému provozu v centru obce, snížil prašnost a přispívá k bezpečnosti pro chodce.

Dále se autorka v rámci analytické části věnovala vlivu dotací z fondů EU (projektů, které byly z fondů EU spolufinancovány) na hospodaření obce. Byly sledovány rozpočty v rámci období 2007-2013, aby bylo možné posoudit, co konkrétně hospodaření obce ovlivňuje a jakou mírou se na tom podílí právě přijaté dotace z EU a zároveň výdaje spojené s realizací konkrétních projektů. Na základě studovaných dat nelze říci, že by přímo dotace z fondů EU negativně ovlivňovaly hospodaření obce, spíše záleží na rozsahu a finanční náročnosti projektů. Spodní hranici částky, od které jsou projekty pro obec již zatěžující, nelze přesně stanovit, neboť je ovlivňována mnoha okolnostmi, např. výší celkových příjmů obce, výší prostředků, které obec může uvolnit na

konkrétní projekt atd. Obecní rozpočet zpravidla nejvíce zatížily rozsáhlé a finančně náročné projekty. Jedná se zpravidla o takové projekty, na které si obce, přesto že na ně získala dotaci, byla nucena vzít úvěr na pokrytí spoluúčasti. Jednalo se například o projekt kanalizace v obci Kosova Hora, který byl realizován během celého programového období 2007-2013 a nejvíce zatěžoval obecní rozpočet, např. v roce 2007 tvořily výdaje s pojené s tímto projektem 37,93 % celkových výdajů a obec proto tento rok vykazovala schodek. V Obci Krásná Hora se jednalo o projekt místní komunikace, na který si obec musela vzít úvěr ve výši 12 160 102 Kč. V rámci obcí sledovaných v diplomové práci A. Krausové (Krausová, 2016) se jednalo např. o projekt tlakové kanalizace v obci Bobnice v celkové výši 69 440 450 Kč či projekt Tlakové kanalizace a ČOV v obci Kovanice v celkové výši 46 243 288 Kč. Na tyto projekty si obce byly nuceny vzít úvěr na pokrytí spoluúčasti. Zároveň lze pozorovat, že u takto rozsáhlých projektů dávaly sledované obce předost spíše národním zdrojům financování, převážně se jednalo o dotace z Ministerstva zemědělství.

Pokud se jedná o vliv projektů spolufinancovaných z dotačních prostředků EU na zadluženost obce, je nutné zmínit, že se jedná o stejnou situaci jako v předchozím odstavci. Téměř všechny zmiňované projekty, které realizovaly sledované obce během období 2007-2013 a které byly spolufinancovány z fondů EU nebyly důvodem přijetí úvěru.

Veškerá zjištění učiněná pomocí sekundární analýzy dat poslouží jako základ pro empirický výzkum, který bude sloužit především jako doplňující složka k této analýze. Jednotlivá zjištění budou podkladem pro konkrétní otázky, které budou v rámci expertních rozhovorů kladeny starostům sledovaných obcí.

6 Empirické šetření o významu dotací ve sledovaných obcích (Petrovice u Sedlčan, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora)

Následující kapitola navazuje na zjištění učiněná pomocí sekundární analýzy, kde jedním ze zjištění byl fakt, že pokud obec realizuje rozsáhlejší a finančně náročnější projekty, zpravidla dává přednost národním zdrojům dotací. Nejen touto problematikou se bude autorka zabývat v rámci empirického šetření, realizovaného pomocí expertních rozhovorů se starosty sledovaných obcí (Petrovice, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora). Starostové sledovaných obcí jsou považováni v rámci dané problematiky za experty, protože se s ní setkávají v každodenní praxi. Rozhovory se týkají nejen samotných dotací z fondů EU a projektů, které díky nim sledované obce realizovaly, ale také se zabývá tím, co způsobuje zadluženost obcí (ve spojitosti s projekty), což by mohlo přispět k objasnění cíle diplomové práce, tedy jaký vliv mají dotace z fondů EU na hospodaření sledovaných obcí.

Jak již bylo zmíněno výše, empirické šetření se týkalo starostů sledovaných obcí. V rámci sekundární analýzy dat starostové obcí poskytly potřebná data o jednotlivých projektech a poté tyto údaje doplnily o názory na jednotlivé otázky týkající se sledované problematiky. V následující tabulce se nachází přehled dotazovaných osob.

Tabulka 44: Přehled dotazovaných osob

	Věk	Nejvyšší dosažené vzdělání
DoSP	55	SŠ
DoSD	60	VŠ
DoSKo	51	SŠ
DoSKr	57	SŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejdéle působícím starostou je starosta obce Petrovice, který svou funkci zastává od roku 2005. Ostatní dotazovaní starostové působí ve funkcích od roku 2010, přičemž všichni zmiňovaní před svým nástupem do funkce působili několik let v obecním zastupitelstvu, tudíž měli rovněž přehled o realizovaných projektech a s nimi spojenou administrací.

6.1 Struktura expertních rozhovorů

Otázky kladené v rámci expertních rozhovorů byly strukturovány tak, aby přispěly k objasnění dat získaných pomocí sekundární analýzy a mohly tak přispět k naplnění cíle

diplomové práce. Starostové sledovaných obcí vyjadřovali svůj názor na danou problematiku, konkrétně na dotace z fondů EU, názor na zadlužování obce a co bývá zpravidla její příčinou apod.

Starostům sledovaných obcí (Petrovice, Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora) byly kladeny následující otázky:

1. **Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?**
2. **Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?**
3. **Realizovala by obec výše zmiňované projekty, pokud by na ně nezískala dotaci?**
4. **Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?**
5. **Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?**

6.2 Vyhodnocení dat získaných pomocí empirického šetření

V této kapitole jsou vyhodnoceny jednotlivé odpovědi dotazovaných starostů, které jsou spojeny se sledovaným tématem. V následující tabulce se nachází přehled, který obsahuje nejdůležitější části odpovědí, které jasně reagují na položenou otázku, následně budou rozhovory detailně rozebrány.

Tabulka 45: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	SoSKr
Administrativní náročnost	„Administrativní náročnost dotací mi připadá zcela nesmyslná a obcím zbytečně ztěžuje získání dotace“	„Mám na dotace velmi záporný názor, administrativní náročnost žádostí mě zpravidla odrazuje od jejich podávání“	„Přestože možnost získat dotaci z EU považuji za kladnou skutečnost, přesto se mi administrativní náročnost zdá zbytečná“	„Vzhledem k administrativní náročnosti se do vytváření projektů a podávání žádostí nepouštíme samy, zpravidla si zjednáme firmu, která projekt připraví dle našich instrukcí“

Zdroj: Vlastní zpracování

V problematice názoru na dotace z EU se téměř všichni shodovali. Jedním z úskalí je dle dotazovaných způsob přerozdělování dotací z EU, které je dle jejich názoru nespravedlivé (zatímco některé obce získali za uplynulé programové období vysoký objem dotací, některé obce na dotaci vůbec nedosáhly). Zároveň se všichni dotazovaní velmi negativně vyjadřovali o administrativní náročnosti evropských dotací, která rovněž představuje významné úskalí. Starosta obce Petrovice tuto situaci popsal následovně:

„Pokud mám možnost něco, co se mi nelíbí, změnit, pak to udělám, pokud tomu tak není, smírím se s tím, ale přesto se to snažím využít“ (DoSP). Svoji odpověď vysvětlil tak, že sice nesouhlasí s tím, jak jsou dotace rozdělovány, dle jeho názoru je rozdělení nespravedlivé a zároveň se velmi negativně vyjadřoval právě o zbytečné, až nesmyslné administrativní náročnosti, která obcím situaci značně komplikuje, přesto dotace z fondů EU hojně využívá, snaží se do své obce dostat co největší objem finančních prostředků, přestože mnohdy je nucen projekty pozměnit, aby zapadaly do jednotlivých výzev. Zcela opačný postoj zaujímá starosta obce Dublovice, který se o dotacích rovněž vyjadřuje negativně, ve své odpovědi uvedl následující: „Nespatřuji chybu na straně EU, naopak bych vítal finanční prostředky pro naši obec, ale jako problém vnímám následné přerozdělování na straně ČR. Máme velmi nešťastně nastavená pravidla, která situaci obcím rozhodně neusnadňuje“ (DoSD). Obec Dublovice zpravidla realizuje takové projekty, které je schopna financovat ze svých zdrojů. Starosta obce Kosova Hora má stejný pohled na dotace jako starosta obce Petrovice. „Přestože nesouhlasím s tím, jak jsou nastavená pravidla, bohužel nejsem schopen s tím cokoli udělat, ale přesto se snažím dotace využívat a přestože se obec musí na všech projektech finančně podílet, pro tyto naše finance to vnímám jako zhodnocení“ (DoSKo).

Tabulka 46: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	DoSKr
Nastavení pravidel alokace	„Rozdělená dotací z fondů EU, resp. alokace financí není správně nastavená, obzvláště v současném programovém období. Vadí mi např. fakt, že v rámci podpory není řešen sociální problém stárnutí populace (není dostatek zařízení s kvalitní péčí)“	„Rozdělení dotací se mi jeví jako velmi nespravedlivé, např. naše obec již po několikáté neúspěšně žádá o dotaci na ČOV, což je projekt, který obec skutečně potřebuje, dochází takto k situaci, kdy jedna obec získá velký objem financí a druhá obec nezíská téměř nic“	„Myslím si, že tento systém dotací znevýhodňuje menší obce, které nejsou schopné na některé dotace vůbec dosáhnout nebo se kvůli nim zadluží natolik, že nejsou schopny nadále splácet a dostávají se od finančních problémů“	„Vzhledem k tomu, že naší obci se dařilo a nadále daří dotace získávat, nemám s nimi problém, přesto si myslím, že by se finance mohly rozdělovat daleko efektivněji a především tak, aby možnost získat dotaci mělo co nejvíc obcí“

Zdroj: Vlastní zpracování

Starosta obce Krásná Hora rovněž využívá dotace z EU poměrně hojně a stejně jako všichni dotazovaní hodnotí negativně nastavení pravidel přerozdělování finančních prostředků z EU. V rámci jednotlivých žádostí a zpracování projektů vždy využívá služeb firem, které se specializují na tuto problematiku. Dle jeho názoru by nebyl on, ani kdokoli jiný ze zaměstnanců obecního úřadu, schopen vytvořit projekt, či podat žádost o dotaci. „Z mého pohledu je zcela zbytečné, abych se vlastními silami snažil zpracovat projekt či

žádost. Činíme tak pouze několikrát do roka, takže se nám ani nevyplatí posílat zaměstnance na školení, která se tímto zabývají. Firmě poskytneme veškeré podklady a o zbytek už se postará sama“ (DoSKr). Zajímavostí je, že tyto firmy, zřejmě proto, že jim v posledních letech stoupá konkurence, poskytují služby nastavené tak, že si je nechají proplatit až v případě, že je dotace úspěšná, což je pro obce velmi pozitivní situace.

U druhé otázky se již odpovědi mírně odlišovaly. Obec Petrovice realizovala během sledovaného období mnoho projektů, z toho několik z nich bylo rozsáhlejšího charakteru. Právě na tyto projekty byly obci poskytnuty dotace z Ministerstva zemědělství. Na otázku, proč obec nevyužila na tyto projekty dotace z EU, starosta obce reagoval takto: „Jednalo se především o dva hlavní důvody. Prvním důvodem bylo především to, že například projekt opravy čističky odpadních vod a kanalizace byla projektem, který měl velkou prioritu a bylo nutné ho realizovat co nejdříve a v rámci dotací z EU v tu dobu nebyla vyhlášena taková výzva, kam bychom si mohli směřovat žádost. Druhým důvodem byl fakt, že národní dotace jsou mnohem méně administrativně náročné“ (DoSP). Vzhledem k tomu, že obec na realizaci tohoto projektu spěchala, volila nejnanejlepší cestu, tedy méně administrativně náročné dotace z národních zdrojů. V obci Dublovice žádné projekty velkého rozsahu, na které by obec získala dotace, realizovány nebyly. Předchůdce současného starosty pouze velmi nešťastně investoval peníze do některých projektů, na které obec dotaci nezískala a musela se proto zadlužit. Přesto se starosta obce Dublovice snaží dotaci získat na rozsáhlejší projekt ČOV, bohužel již několik let neúspěšně.

Tabulka 47: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	DoSKr
Upřednostňování národních zdrojů dotací	„Nelze říci, že bych národní dotace přímo upřednostňovat, či že by to pro nás bylo pravidlo. Co je ale důležité zmínit, že národní dotace jsou administrativně daleko méně náročné“	„Jak jsem již podotkl, nejsem příznivcem dotací, ať už evropských nebo národních, snažím se hospodařit pouze s financemi, které má obec ve svém rozpočtu“	„Nás doposud nejrozsáhlejší projekt byl realizován za pomoci financí z Ministerstva zemědělství, žádosti o projekty z národních zdrojů bývají zpravidla výrazně jednodušší“	„Nespátřuji mezi jednotlivými druhy dotací až tak propastný rozdíl, snažíme se získat nejvýhodnější dotaci na každý projekt, který v obci realizujeme“

Zdroj: Vlastní zracování

Obec Kosova Hora v rámci sledovaného období realizovala velmi rozsáhlý projekt kanalizace, který byl dotován z Ministerstva zemědělství. Dotace z národních zdrojů byla zvolena především proto, že nebyl vyvážen poměr mezi náročností podání žádosti a objemem dotace. „Když jsme hodnotili naše šance na získání dotace, vybrali jsme si

národní zdroje a to především proto, že dle mého názoru u takto rozsáhlých projektů není vyvážen poměr administrativní náročnosti projektu a žádost o dotaci a objem získaných finančních prostředků. Z našeho pohledu nehraje takovou roli, pokud z evropských financí získáme o např. 5 % vyšší objem, ale budeme muset té žádosti věnovat daleko více času a úsilí, bohužel s nejistým výsledkem“ (DoSKo). Podle starosty obce ale nehraje roli pouze toto. „U takto rozsáhlého projektu jsme požádali o dotaci z Ministerstva zemědělství, které má na projekty vyšší rozpočet, než například MŠMT. Nyní chystáme projekt kompletní rekonstrukce budovy ZŠ, který se bude pohybovat okolo 50 mil. Kč, ale protože MŠMT nemá na takto rozsáhlé projekty rozpočet, budeme se snažit získat dotaci z EU“ (DoSKo). Starosta obce Krásná Hora nespatřuje mezi jednotlivými druhy dotací významný rozdíl, kromě nepoměrné administrativní náročnosti v rámci dotací z EU. Dle jeho slov využívají pro všechny projekty služeb specializovaných firem, od kterých si zároveň nechají poradit, o jaký typ dotace by pro jednotlivé projekty bylo dobré zažádat.

Tabulka 48: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	DoSKr
Obec nemá dostatek finančních prostředků na rozsáhlé projekty	„Většinu projektů bychom nebyli schopni bez dotací realizovat, některé z nich, které byly nejnnutnější bychom musely realizovat po částech“	„Jsmo schopni si veškeré projekty realizovat ze svého rozpočtu, pokud ale hovoříme o rozsáhlých projektech, jako např. ČOV, tak takový projekt obec není bez dotace schopna realizovat“	„Obec by v žádném případě nebyla schopna rozsáhlé projekty, jako byla např. kanalizace, realizovat, proto, přestože mám k dotačnímu systému jisté výhrady, stále považuji dotaci za zhodnocení obecních financí“	„Obec by nebyla schopná bez dotací realizovat většinu z projektů, které během minulého období realizovala“

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku, zda by obce realizovaly zmiňované projekty i v případě, že by na ně nezískala dotaci, odpověděl starosta obce Petrovice následovně: „Realizovali bychom takové projekty, které byly nutné, jako například projekt revitalizace zámeckého parku, především z důvodu bezpečnosti. Pokud bychom na tento projekt dotaci nezískali, z obecního rozpočtu bychom si nemohli dovolit projekt realizovat najednou a museli bychom práce rozdělit do několika etap, na několik let“ (DoSP). Některé z projektů, které nebyly pro obec v danou dobu důležité by se pravděpodobně zrealizovat nemohly. Obec Dublovice téměř naprostou většinu projektů realizuje z vlastních zdrojů, jako například výměnu oken v budově ZŠ, změnu zdroje vytápění a tak podobě. Přestože starosta obce není příznivcem dotací a možnosti čerpání zpravidla nevyužívá, zároveň přiznává, že projekty většího rozsahu by obec bez dotace nebyla schopna realizovat. Jedná se například o projekt ČOV ve

Zvíroticích, které spadají pod obec Dublovice. ČOV je dle slov starosty velmi důležitý projekt, jehož výše nákladů se bude pohybovat okolo 20 mil. Kč. Obec tudíž není schopna toto hradit z vlastních prostředků. Bohužel již několik let po sobě se starosta obce snaží neúspěšně žádat o dotace, jak z národních zdrojů, tak z EU. „*Přestože nejsem příznivcem dotací, jsou situace, bez kterých obec není schopna některé projekty zrealizovat, toto je právě ten případ*“ (DoSD). Starostové obcí Kosova Hora a Krásná Hora se shodli na tom, že bez dotací by nebyli schopni většinu rozsáhlejších projektů realizovat.

Tabulka 49: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	DoSKr
Zadluženost obcí spojená s realizací projektů	„Obec nemá jiný důvod k zadlužování, z mého pohledu ale stále více převažují pozitiva z projektu, jsme schopni si pohlídat, abychom se nedostali do finančních potíží“	„Snažím se v obci hospodařit tak, abych nebyl nucen ji zadlužit, proto realizuji zpravidla takové projekty, které jsme schopni financovat z vlastních zdrojů“	„V rámci projektů, které obec realizovala, jsme byli nuceni vzít si úvěr na doplacení spoluúčasti obce na projekt kanalizace, z jiného důvodu si obec finance nepůjčuje“	„Obec si vzala úvěr na projekt místní komunikace, dle mého názoru jsou projekty hlavním důvodem zadlužování obcí, přesto zpravidla nelze rozsáhlé projekty bez úvěru realizovat“

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce týkající se zadluženosti obcí a důvodů, které k ní vedou, se všichni dotazovaní shodovali. Starosta obce Petrovice uvedl, že jediným důvodem, proč se obec zadlužuje, jsou jednoznačně pouze projekty. „*Přestože úvěr rozpočet obce na nějaký čas zatíží, pokud na projekt získáme dotaci, stále to považuji za pozitivní stav*“ (DoSP). Obec se v minulosti zadlužila také z důvodu koupě budovy zámku, kde nyní sídlí obecní úřad. „*Koupě zámku se mohla zpočátku kdekomu jevit jako nesmyslná, ale pokud vezmeme v úvahu, že by obec vybudovala něco úplně nového, byly by náklady daleko vyšší. Takhle jsme budovu v centru obce byli schopni zrekonstruovat a dostat až do dnešní podoby*“ (DoSP). Starosta se tedy úvěru nebrání v případě, že projekt má pro obec smysl. Starosta obce Dublovice hospodaří tak, aby obec žádným úvěrem nezatěžovat, ale vyjádřil se tak, že pokud by obec získala dotaci na ČOV, byl by ochoten úvěr přijmout. „*Když jsem v roce 2010 nastoupil do své funkce, obec byla zadlužená a na obecním účtu nebyli téměř žádné finance. Hlavním důvodem bylo především velmi neopatrné hospodaření mého předchůdce, který se pouštěl do značně pochybných projektů, jako například nákup bagru v hodnotě 1 000 000 Kč, či stavba tělocvičny. Všechny tyto projekty obec bohužel zadlužily a trvalo mi velmi dlouhou dobu, než se obec dostala do takové situace, v jaké je dnes*“ (DoSD). Stejný

názor na zadluženost má i starosta obce Kosova Hora, který zastává rovněž názor, že zadluženost je spojena výhradně s rozsáhlými projekty, které obec realizuje. Zadluženost obce nepovažuje nutně za negativní jev, pokud je obec schopna vyhodnotit své možnosti tak, aby se nedostala do finančních potíží. „Na projekt kanalizace jsme byli nuceni vzít si úvěr. Dáváme přednost spíše dlouhodobému splácení a to především z toho důvodu, že splácení krátkodobého úvěru by rozpočet obce zatížilo natolik, že bychom nemohli realizovat během této doby žádné jiné projekty“ (DoSKo). V rámci zaplacení spoluúčasti obec rozprodala některé pozemky, aby mohla úvěr snížit na možné minimum a co největší objem financí byla schopna zaplatit sama. Obec Krásná Hora není v současné době zatížena žádným dluhem. Úvěr, který si obec musela vzít na realizaci projektu komunikace obchvatového typu je v současné době již splacen. Stejně jako ostatní dotazovaní se i starosta obce přidává s názorem, že projekty jsou jediným důvodem, proč se obec zadlužuje. Tématem zadlužování obcí se zabývala ve své práci Ing. Aneta Krausová, která rovněž prováděla expertní rozhovory se starosty obcí, kteří se rovněž shodovali na faktu, že projekty jsou hlavním důvodem zadlužování obcí.

Poslední otázka byla zaměřena na to, podle čeho sledované obce vybírají, jaké projekty budou realizovat. V obci Petrovice se řídí zpracovaným plánem, který je vždy připravován na několik let. Tento plán obsahuje konkrétní projekty, které by obec do budoucna chtěla realizovat. Co se týče ostatních obcí, tak se dotazovaní shodují na tom, že realizují takové projekty, které jsou v obci nejvíce potřeba, zároveň sami občané přicházejí s návrhy, co by chtěli v obci uskutečnit.

Tabulka 50: Data získaná v rámci terénního šetření

	DoSP	DoSD	DoSKo	DoSKr
Občané navrhuji, jaké projekty chtějí v obci realizovat	„Občané se účastní obecního zastupitelstva a navrhuji, co by v obci rádi realizovali. Primárně se řídíme rozvojovým plánem obce, který se na každé období schvaluje“	„Jsme relativně malá obec, takže se tu všichni osobně znají, proto často přicházejí na OÚ s různými nápady, co by v obci chtěli realizovat“	„Pokud jde o výběr projektů, snažíme se realizovat takové projekty, které nejvíce zkvalitní zázemí obce a které budou přispívat k jejímu rozvoji“	„Zpravidla se snažíme vyhovět žádostem občanů, ale vzhledem k tomu, že by si každý v obci přál něco jiného, nemůžeme vyhovět všem“

Zdroj: Vlastní zpracování

Závěrem empirického šetření lze konstatovat, že všichni dotazovaní spatřují největší problém z hlediska dotací EU v administrativní náročnosti podávání žádostí a zároveň ve špatně nastavených pravidlech rozdělování, která jsou dle jejich názoru

nespravedlivá. Především proto, že malé obce mají menší příjmy, a proto je pro ně zpravidla velmi náročné realizovat projekty, které jsou rozsáhlé a finančně nákladné. Poté nastává situace, že některé obce získají vysoký objem dotací (např. obec Krásná Hora během programovacího období 2007-2013 získala dotace v celkovém objemu 23 808 006 Kč, naproti tomu obec Dublovice realizovala pomocí dotací z EU pouze projekty, jejichž celkové náklady se pohybovaly v řádech desítek tisíc Kč a byly čerpány v rámci MAS Sedlčansko. Zároveň se dotazovaní shodují na faktu, že z hlediska náročnosti podávání žádostí jsou daleko příznivější národní dotace, proto jim u projektů většího rozsahu dávají přednost. Co se týče zadluženosti obcí, všichni dotazovaní v rámci této diplomové práce i dotazovaní v rámci diplomové práce A. Krausové (Krausová, 2016) zastávají názor, že hlavním důvodem zadluženosti obcí je právě realizace rozsáhlých projektů. V tomto případě není rozdíl mezi druhem dotace. V rámci dotací z EU si obce zpravidla musí vzít úvěr na financování, neboť evropské dotace jsou vypláceny zpravidla zpětně a u národních dotací si obec obvykle rovněž musí vzít úvěr a to především na zaplacení spoluúčasti, neboť u rozsáhlých projektů zpravidla nejsou obce schopni spoluúčast zaplatit z vlastních zdrojů. Na tom, jaké projekty bude obec realizovat, participují kromě starosty obec a zastupitelstva i občané obcí, kteří sami přicházejí s návrhy. Obec Petrovice se primárně řídí zastupitelstvem odsouhlaseným plánem rozvoje na dané období, kde jsou popsány všechny projekty, které budou v daném období pro obec prioritní.

6.3 Souhrn empirického šetření a návrh plošného rozdělení dotací z fondů EU

Na základě vyhodnocení empirického šetření lze konstatovat, že všichni dotazovaní spatřují hlavní problém ve složité administraci žádostí a nespravedlivém rozdělování finančních prostředků z EU, tedy konkrétně ve špatně nastavených pravidlech pro přerozdělování. Na základě těchto poznatků je v této kapitole navržen možný způsob řešení této situace.

Dotace by bylo možné přerozdělovat plošně, tedy konkrétně částka určená pro obce by se počítala na počet obyvatel, kteří žijí v dané obci a jí náležících osadách. Jelikož se dotazovaní o současné přerozdělování vyjadřovali tak, že je velice nespravedlivé. Pokud se budeme zabývat konkrétními případy, které jsou zmíněné v této práci, můžeme si

povšimnout, že např. obec Krásná Hora během sledovaného období z fondů EU získala více než 23 000 000 Kč. Naproti tomu obci Dublovice se za téměř celé programové období nedaří úspěšně zažádat o dotaci na ČOV a získala dotace z EU pouze v řádu desítek tisíc korun v rámci žádostí přes MAS Sedlčansko. Pokud již na menším vzorku můžeme pozorovat takto markantní rozdíly, v celorepublikovém měřítku budou tyto rozdíly pravděpodobně ještě výraznější. V následující tabulce se nachází přehled, kolik sledované obce čerpaly celkem z fondů EU v rámci programového období 2007-2013.

Tabulka 51: Přehled celkového objemu financí, které sledované obce čerpaly z fondů EU

	Celková částka dotací z fondů EU
Petrovice	17 319 161 Kč
Dublovice	⁵⁶
Kosova Hora	1 750 161 Kč
Krásná Hora	23 808 006 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud by dotace byly rozdělovány celoplošně, tzn. částka určená pro obce, jejíž objem by odpovídal zhruba objemu prostředků čerpaných v letech 2007-2013, což byla částka okolo 43 mld. Kč. Bereme-li v úvahu aktuální počet obyvatel ČR, tedy 10 572 400⁵⁷ (po odečtení počtu obyvatel Hl.m. Prahy⁵⁸ - 1 276 741 obyvatel⁵⁹ = 9 295 659 obyvatel) a částku 79,3 mld. Kč⁶⁰, kterou obce čerpaly v letech 2007-2013 z fondů EU⁶¹, pak by na jednoho občana vycházela částka 8 531 Kč. Pokud jsou následně porovnány údaje v obou tabulkách, lze konstatovat, že rozdělení by bylo o poznání spravedlivější.

Tabulka 52: Přehled navrhovaného přerozdělení finančních prostředků

	Počet obyvatel	Celková částka dotací z fondů EU
Petrovice	1 336	11 397 416 Kč
Dublovice	1 095	9 341 445 Kč
Kosova Hora	1 313	11 201 203 Kč
Krásná Hora	1 085	9 256 135 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Tento způsob přerozdělení by bez pochyby rovněž měl svá úskalí. Výhodu lze spatřovat v tom, že každá obec by měla záruku, že i ona bude za pomoci financí z EU realizovat projekty, které budou přispívat k rozvoji obce a ke zkvalitňování života v ní. V rámci tohoto nového rozdělení by musela fungovat zpětná kontrola, aby bylo zajištěno, že

⁵⁶ Obec Dublovice čerpala pouze dotace přes MAS Sedlčansko, celkový objem se pohyboval v řádu desetitisíců Kč.

⁵⁷ Aktuální údaje dle ČSÚ

⁵⁸ Hl.m. Praha získává dotace zvláštních operačních programů (Praha adaptabilita a Praha konkurenceschopnost)

⁵⁹ Údaje dle ČSÚ; dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/1-xa>

⁶⁰ Nejedná se o konečný údaj, částka může být po úplném uzavření období ještě o něco vyšší, rozdíl by však neměl být markantní

⁶¹ Deník veřejné správy; dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

se finanční prostředky skutečně použily na vhodné projekty, obce by musely prokázat pozitivní vliv projektů na rozvoj obce. Naopak obce, kterým se daří dotační prostředky čerpat, by byly tímto způsobem znevýhodněny (viz. obce Petrovice a Krásná Hora). Tyto obce by takovýmto způsobem naopak získaly menší množství financí. Zároveň tento návrh jistým způsobem narušuje pravidla soutěže. Princip byl navržen právě tak, aby snaha obcí o překonávání rozdílů byla umocněna překonáváním obtíží při soutěži o finanční prostředky. Pokud by byl tento způsob přerozdělování uveden v praxi, je nutné zmínit, že by pravděpodobně docházelo ke znevýhodňování té strany, která si je schopna obstarat informace a efektivně je využít ve svůj prospěch a je schopna dotační prostředky získat. Pokud by se na tuto problematiku nahlíželo z hlediska dotazovaných osob, je možné, že by bylo nalezeno jisté propojení mezi věkem, či úrovní vzdělání a názorovými proudy.

7 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jaký význam mají dotace z fondů EU v rozvoji konkrétní obce a zdali a popřípadě jak ovlivňují hospodaření vybraných obcí. Pozornost byla zaměřena na čerpání ze tří fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti) a to především z toho důvodu, že z těchto tří fondů obce v ČR nejvíce čerpaly finanční prostředky. Hlavním předmětem zkoumání byla obec Petrovice u Sedlčan a v rámci komparace byly zvoleny další tři obce z okresu Příbram, které mají přibližně stejný počet obyvatel – Dublovice, Kosova Hora a Krásná Hora nad Vltavou.

Teoretická část diplomové práce byla zaměřena nejprve na regionální rozvoj a teorie regionálního rozvoje, které jsou s touto problematikou spojené. Pozornost byla rovněž věnována exogennímu přístupu v regionálním rozvoji. Exogenní přístup může zaměřovat dva směry. Jedním z nich je právě podpora usídlování nových podniků a druhým je podpora exportu regionálních podniků. Zpravidla se jedná o získávání vnějších mimoregionálních zdrojů. Jednou z hlavních podmínek uskutečňování exogenní strategie v regionálním rozvoji je kvalitní a fungující meziregionální a mezinárodní dopravní infrastruktura. Obecně lze tedy říci, že se jedná o strategii zaměřenou na externí rozvojové impulzy (základem je mobilita výrobních faktorů – práce, kapitál a inovace) (Ježek, 2014, str. 40). V druhé části byla pozornost věnována obci, územním rozpočtům a příjmům obce. Obecní rozpočty můžeme u jednotlivých subjektů územní samosprávy, ať už na municipální či regionální úrovni, označit jako páteř finančního systému (Peková, 2011, str. 206). Územní rozpočet se skládá z příjmů a výdajů. Rámcově můžeme definovat čtyři skupiny příjmů územních rozpočtů, a sice na daňové příjmy, transfery a dotace a nedaňové příjmy. Tuto skupinu nazýváme nenávratnými příjmy a jedná se o nejdůležitější zdroj financování. V rámci příjmů ještě definujeme skupinu tzv. návratných příjmů a jedná se zejména o úvěry a půjčky (Provazníková, 2015, str. 75). Pokud hovoříme o příjmech, je nutné konkrétněji definovat dotace. Dotace definujeme jako poskytnutí finančních prostředků ze státního rozpočtu, rozpočtů krajů nebo obcí či z fondů EU. Každá dotace bývá zpravidla přísně účelově vázána, finanční prostředky tedy musí být použity na konkrétní účel. Nesplnění těchto podmínek může být příčinou povinnosti dotaci vrátit. Dotace rozeznáváme dvojího druhu a to nárokové a nenárokové (Pelcl, Zelenka, Svoboda, Lehnamová, 2008, str. 11).

Na teoretickou část navazuje část analytická, která je zaměřena na sběr dat o sledovaných obcích (tj. Petrovice, Dublovice, Kosova Hora, Krásná Hora). Nejprve byly sledované obce představeny z hlediska geografické polohy, demografických údajů, údajů o vzdělanostní struktuře a zaměstnanosti. Jelikož je tato práce zaměřena na dotace z fondů EU, konkrétně na dotace poskytované v rámci hospodářské a sociální politiky EU v předchozím programovém období 2007-2013, byla této problematice věnována kapitola, která shrnovala výsledky čerpání v rámci jednotlivých cílů a k nim náležícím operačním programům. Přestože k řádnému uzavření tohoto programového období dojde s největší pravděpodobností až na konci roku 2017 či v první polovině roku 2018, je možné konstatovat, že dle předběžných odhadů ČR vyčerpá přidělené finanční prostředky z 96 %.

Jedním z cílů diplomové práce bylo zjistit, zdali dotační prostředky z fondů EU (resp. projekty, které byly spolufinancovány z dotačních prostředků) přispívají k rozvoji obce a ke zkvalitnění života v ní (viz. tabulka níže).

Tabulka 53: Vliv projektů spolufinancovaných z fondů EU na rozvoj obce

Modernizace ZŠ	Zkvalitnění a modernizace výuky, možnost konkurovat školám ve větších městech
Kompostárna	Zlepšení odpadového hospodářství v obci, produkty mohou využívat soukromí zemědělci i občané obce
Sběrný dvůr	Rekonstrukce a revitalizace zchátralých prostor v centru obce, vytvoření prostoru pro pořádání společenských akcí i k trávení volného času
Revitalizace veřejných prostor v centru obce	Zkvalitnění nakládání s odpady, od začátku fungování sběrného dvora došlo k úbytku pohozených odpadů v přírodě v okolí obce
Varovný protipovodňový systém	Systém povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany, která má zamezit následným rozsáhlým škodám v případě povodní
Nákup IT vybavení pro ZŠ	Zkvalitnění zázemí pro žáky ZŠ a vyrovnání se školám ve velkých městech
Změna zdroje vytápění a zateplení budovy ZŠ	Úspora financí, které byly každoročně vynakládány na vytápění budovy ZŠ, nový zdroj vytápění je zároveň ekologický
Změna zdroje vytápění a zateplení budov MŠ a OÚ	Úspora financí, které byly každoročně vynakládány na vytápění budov MŠ a OÚ, nový zdroj vytápění je zároveň ekologický
Park-revitalizace	Revitalizace prostor přímo v centru obce, zvýšení bezpečnosti, prostor pro trávení volného času – lavičky
Místní komunikace	Snížení frekvence průjezdů zemědělských vozidel centrem obce, snížení prašnosti v letních měsících, zvýšení bezpečnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak lze pozorovat z údajů v tabulce, každý z projektů se významně podílí na rozvoji obce a zkvalitňování života v ní. Negativním aspektem je však fakt, že obce zpravidla na projekty takového rozsahu nemají v rozpočtu dostatečné množství financí. Průměrné příjmy obcí bez dotací se pohybují okolo 15 000 000 Kč, obec tedy není schopná uvolnit například částku 34 518 876 Kč, kterou musela doplatit z vlastních financí na projekt tlakové kanalizace v obci Bobnice (jedná se o jednu z obcí, kterou ve své práci zmiňuje A. Krausová (Krausová, 2016)). V takovýchto případech je obec nucena vzít si na pokrytí

spoluúčasti úvěr. Takové projekty, které můžeme nazývat jako rozsáhlé a finančně náročné, zpravidla zatěžují hospodaření obce a to nejen ve smyslu přijetí úvěru. Například obec Kosova Hora vykazuje záporný zůstatek hospodaření v těch letech, kdy realizuje svůj nejrozsáhlejší projekt, a to obecní kanalizaci, kde celkové náklady na projekt, který probíhal v obci Kosova Hora během celého sledovaného období, tedy 2007-2013, dosáhly 52 000 000 Kč. Obec Petrovice se dostala do podobné situace během realizace opravy ČOV (ve výši 18 000 000 Kč). Tyto projekty byly realizovány za pomoci financí z národních zdrojů, konkrétně dotací z Ministerstva zemědělství. Sledovaná obec Krásná Hora byla nucena využít úvěr na projekt místní komunikace, na který jí byl poskytnut úvěr ve výši 12 160 102 Kč. Spoluúčast obce v tomto případě činila částku 3 433 482 Kč a úvěr pokryl první část nákladů na projekt. Poté byla dotace proplacena zpětně. Všechny zmiňované projekty jsou náročné z hlediska realizace i z hlediska celkových nákladů, přesto se dotazovaní starostové sledovaných obcí shodují, že bez dotací by nebyli schopni většinu zmiňovaných projektů v obci realizovat. Dle jejich názoru by byli schopni realizovat pouze menší projekty, jako je tomu například v obci Dublovice, kde možnosti žádání a čerpání dotačních prostředků téměř nevyužívají a zpravidla realizují takové projekty, které jsou schopni zaplatit z vlastních zdrojů. I přes tento fakt však DoSD však podotkl, že například projekt ČOV, která je v obci nutná, bez dotací není možné realizovat. Již po několikáté však byla jeho žádost o dotaci neúspěšná. Jak již bylo zmíněno, rozsáhlé projekty zpravidla nelze realizovat bez přijetí úvěru. Hranici celkových nákladů projektu, od které jsou obce nuceny zvolit možnosti financování pomocí úvěru, nelze s přesností určit, neboť záleží na mnoha okolnostech. Jednou z nich může být zdroj dotace. Národní dotace příjemcům zpravidla poskytují výhodu v tom, že jsou propláceny průběžně, naopak dotace z EU jsou ve většině případů vypláceny zpětně. Tudíž je příjemce nucen obstarat takové množství financí, aby byl schopen projekt realizovat a částka dotace je mu pak vyplacena zpětně. Dotazovaní starostové se však shodují na tom, že v možnosti přijetí úvěru nespatřují problém takového rozsahu, že by je od případné realizace projektu odradil. Dle jejich názoru je výhoda, pokud obec dokáže nashromáždit co největší objem finančních prostředků, aby mohla zaplatit co nejvíce výdajů z vlastních zdrojů, avšak není to podmínkou. Někteří z dotazovaných považují úvěr, který byl přijatý v důsledku projektu financovaného pomocí dotačních prostředků, za určitý způsob zhodnocení financí. V čem však dotazovaní spatřují úskalí možnosti získávání dotací z EU je, dle jejich názoru,

nesmyslná a zatěžující, administrativní náročnost. Všichni dotazovaní se shodují, že pravidla jsou špatně nastavená na straně ČR, tedy konkrétně pravidla alokace získaných finančních prostředků. Někteří z dotazovaných považují pravidla rozdělování dotačních prostředků za nespravedlivé. Tento názor potvrzují významné rozdíly mezi celkovou výší přijatých finančních prostředků u sledovaných obcí. Zatímco obec Krásná Hora čerpala během období 2007-2013 dotace z fondů EU (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti) ve výši 23 808 006 Kč, obec Dublovice čerpala pouze přes MAS Sedlčansko, a jednalo se o částky v řádech desítek tisíc Kč. Naproti tomu je však nutné zmínit fakt, že pokud by byly dotační prostředky vypláceny plošně, tedy celková částka dotací by byla rozdělena do každé obce dle počtu obyvatel, pak by byly znevýhodněné ty obce, které jsou schopny dotace čerpat. Výhodou by ovšem mohla být jistota, že každá obec získá určitý objem finančních prostředků, které bude moci následně využít dle svého uvážení, avšak prokazatelně tam, kde budou mít vliv na rozvoj obce (viz. projekty výše). Přestože v administrativní náročnosti spatřují dotazovaní největší problém v rámci čerpání dotací z EU, přistupují k této situaci rozdílně. Část dotazovaných se i přes tento fakt snaží dosáhnout na co největší množství finančních prostředků a využít je pro svou obec, část dotazovaných se naopak dotacím snaží vyhýbat a realizuje pouze takové projekty, které je obec schopna pokrýt z vlastních zdrojů. Je možné, že administrativní náročnost je jedním z důvodů, které se podílí na celkovém nedočerpání dotačních prostředků v rámci předchozího programového období 2007-2013, které by mělo tvořit 4% z celkové částky určené pro ČR. Administrativní náročnost je rovněž možným důvodem toho, proč u rozsáhlých projektů dávají obce přednost spíše národním zdrojům dotací, konkrétně se nejčastěji jednalo o dotace z Ministerstva zemědělství. Dle starostů sledovaných obcí jsou národní dotace z hlediska administrace nesrovnatelně jednodušší a srozumitelnější. Dotazovaní se rovněž shodovali, že je mnohdy komplikované sladit projekt s konkrétní výzvou. S tímto souvisí situace, kdy občané sami starostům a zastupitelům obce navrhují, jaké projekty by uvítali. Bohužel zpravidla není možné těmto žádostem vyhovět, především v situaci, kdy se jedná o rozsáhlý projekt, který obec bez dotačních prostředků není schopná realizovat a aktuálně není vyhlášena vhodná výzva, v rámci které by bylo možné zažádat o dotaci na navrhovaný projekt.

Dotace obecně (nikoli pouze dotace z fondů EU) jsou důležitým prvkem z hlediska rozvoje obce, zároveň však zpravidla ovlivňují její hospodaření, popřípadě zadlužení. Obce

se ve většině případů zadlužují v rámci realizace rozsáhlých projektů, bez ohledu na to, z jakého zdroje získala dotaci. Bez dotací obce nejsou schopny rozsáhlé projekty realizovat. Přestože všichni dotazovaní starostové sledovaných obcí mají k problematice dotací své výhrady, většina z nich se je snaží intenzivně využívat. Jedním z problémů je dle jejich názoru, kromě administrativní náročnosti systém přerozdělování dotací z fondů EU pro obce, který dotazovaní starostové považují za nespravedlivý. Na základě tohoto tvrzení byl starosty navržen možný způsob řešení. Jedná se o plošné rozdělení dotací, kdy by celková částka, která by byla určena pro obce ČR (bez Prahy), byla rozpočítána na jednoho obyvatele a každá obec by tak získala určitý objem finančních prostředků, které by následně mohla použít na takové projekty, které jsou z hlediska jejího rozvoje nejvíce potřeba.

Problematika dotací je velmi rozsáhlé a komplikované téma, které nelze zcela obsáhnout, což ale nebyl cíl diplomové práce, avšak cíl stanovený pro tuto diplomovou práci byl naplněn. Práce zároveň přispěla k porozumění dané problematiky.

8 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

ADAMČÍK, S., *Regionalistika, regionální politika a veřejná správa*. 1. Vyd. Opava: Slezská univerzita, 1997, 117 s., ISBN 80-85879-69-7

BINEK, J. a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. 1. Vyd. Brno: GaREP, 2009, 94 s. ISBN 978-809-0430-808.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*, 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2002, 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J., *Průvodce komunálními rozpočty, aneb jak může informovaný občan strážít obecní pokladnu*. Praha: Transparency International, 2008, 95 s. ISBN 978-80-87123-06-5.

ČERVENKA, M. *Financování obce – rozpočet obce*. In *Veřejné finance v České republice*, 1. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. Kapitola 5.1, s. 68. ISBN 978-80-7380-162-5.

DISMAN, M., *Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele*. 3. Vyd. Praha: Karolinum, 2002, 376 s. ISBN: 80-246-0139-7.

DVOŘÁK, P., *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, 343 s. ISBN 978-80-7400-075-1

GALVASOVÁ, I., SVOBODOVÁ, H., *Regionální politika v ČR: efekty a nové výzvy*, Brno: GaREP, 2009, 188 s., ISBN 978-80-904308-3-9

HENDL, J., *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999, 277 s. ISBN 80-246-0030-7.

HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, Regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1.vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2010, 193 s., ISBN: 978-80-213-1413-9.

JEHLE, R.: *Pojetí endogenního rurálního rozvoje a jeho zavádění do politiky v České republice*. Zemědělská ekonomika 44: 1. Vyd. 1998, 9-17 s.

JEŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj. 1. Vyd.* Západočeská univerzita v Plzni, 2014, 122 s. ISBN: 978-80-261-0462-9

PAŘÍZKOVÁ, I. *Finance územní samosprávy. 1. Vyd.* Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3.dop. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí*, 1. Vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 268 s. ISBN 80-7187-024-2.

PELCL, P. a kol. *Financování rozvoje venkova. 1. Vyd.* Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008, 59 s. ISBN 978-80-86902-62-3

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů. 2. Vyd.* Praha: GRADA Publishing, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

SCOTT, A., STORPER, M. *Region, Globalization and development*. Vyd. Regional Studies, vol. 37, 2003, s. 579-593 ISBN 978-80-7431-038-6

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje. 1. Vyd.* Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2

STRAUSS, A., CORBINOVÁ J. *Základy kvalitativního výzkumu. 1. Vyd.* Boskovice: Albert, 1999, 194 s. ISBN 80-85834-60X

VANHOVE, N., KLAASSEN, L., *Regional policy: A European approach. 1. Vyd.* Aldershot: Gower, 1987, 529 s. ISBN 0-566-05413-2

WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 1. Vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 447 s. ISBN 80-86473-80-5

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. Vyd.* Praha: Linde, 2008, 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, R., MATES, P., *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1. Vyd.* Praha: Prospektrum, 2001, 196 s. ISBN 80-7175-100-6

Vysokoškolské kvalifikační práce

BÍLKOVÁ, V., *Aktéři lokálního rozvoje (Petrovice u Sedlčan)*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. 2014. 69 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

JIRKŮ, M. *Aktéři lokálního rozvoje (Kácov, Chlum, Tichonice, Kladruby)*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. 2016. 108 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

KRAUSOVÁ, A., *Význam dotací v rozvoji obce (Bobnice, Hořátev, Kovanice, Krchleby)*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. 2016. 102 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Webové zdroje

CENTRUM INVESTIC ROZVOJE A INOVACÍ, *Monitorovací zpráva o čerpání dotací ze strukturálních fondů EU v Královéhradeckém kraji* [online]. [citováno dne 12. ledna 2017]. Dostupné z www: <http://www.cirihk.cz/dotace-2007-2013.html>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Obyvatelstvo 15-leté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání v obcích okresu* [online]. [citováno dne 20. prosince 2016]. Dostupné z www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=profil-uzemi

eAGRI. *Program rozvoje venkova 2007-2013* [online]. [citováno dne 5. ledna 2017]. Dostupné z www: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

KAMENÍČKOVÁ, V. *Obce a dotace z Evropské unie. Deník veřejné správy* [online]. [citováno dne 13. října 2016]. Dostupné z www: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6694684>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska*. [online]. [citováno dne 4. února 2017]. Dostupné z www: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje 2007-2013*. [online]. [citováno dne 18. prosince 2016]. Dostupné z www: <https://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje 2014-2020*. [online]. [citováno dne 19. prosince 2016]. Dostupné z www: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Fondy EU v České republice*. [online]. [citováno dne 23. října 2016]. Dostupné z www: <http://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Program obnovy venkova*. [online]. [citováno dne 4. ledna 2017]. Dostupné z www: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-a-obnovy-venkova-2014>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020*. [online]. [citováno dne 14. ledna 2017]. Dostupné z www: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/6231de90-b818-4bf7-9d07-232e41da9567/Dohoda-o-partnerstvi_schvalena-EK-26-8-2014.pdf?ext=.pdf

STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové období 2007-2013*. [online]. [citováno dne 3. prosince 2016]. Dostupné z www: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>

STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Programové období 2014-2020*. [online]. [citováno dne 9. prosince 2016]. Dostupné z www: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

ROZKLIKÁVACÍ ROZPOČET OBCE [online]. [citováno dne 29. ledna 2017]. Dostupné z www: <http://www.rozpocetobce.cz/>

Oficiální webové stránky vybraných obcí

Obec Petrovice. Oficiální webové stránky. [online]. [citováno dne 19. února 2017].
Dostupné z www: <http://www.petrovice-obec.cz/>

Obec Dublovice. Oficiální webové stránky. [online]. [citováno dne 19. února 2017].
Dostupné z www: <http://www.dublovice.cz/>

Obec Kosova Hora. Oficiální webové stránky. [online]. [citováno dne 21. února 2017].
Dostupné z www: <http://www.kosovahora.cz/>

Obec Krásná Hora. Oficiální webové stránky. [online]. [citováno dne 24. února 2017].
Dostupné z www: <http://www.krasna-hora.cz/>

Legislativa

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 248/2000Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách

Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech

9 Přílohy

	DO1	DO2	DO3	DO4
Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?	„Snažím se je využívat, přestože nesouhlasím se způsobem jejich rozdělování, rovněž mi vadí, z mého pohledu nesmyslná, administrativní náročnost, která stěžuje žadatelům realizaci většiny projektů.“	„Můj celkový názor na dotace je velice záporný. Není to zaměřeno konkrétně na dotace z fondů EU, myslím, že jsou špatně nastavená pravidla z hlediska čerpání na straně ČR.“	„Možnost získat dotaci z EU pro obec považuji za kladné zhodnocení finančních prostředků, přesto mám velké výhrady k tomu, jak jsou dotace přerozdělovány, tento způsob se mi zdá nespravedlivý a znevýhodňuje menší obce, které nemají tak vysoké příjmy.“	„Obec dotace využívá poměrně hojně, zejména v současné době máme rozpracovaných několik projektů, mám ovšem výhrady k tomu, jak jsou dotace z EU administrativně náročné, bez firem, které se specializují na podávání žádostí, bychom nebyli schopni je samy podat.“
Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?	„V rámci rozsáhlých projektů jako byla oprava ČOV a kanalizace jsme využili národních dotací z MZ a to především ze dvou důvodů. Prvním důvodem bylo především to, že například projekt opravy čističky odpadních vod a kanalizace byla projektem, který měl velkou prioritu a bylo nutné ho realizovat co nejdříve a v rámci dotací z EU v tu dobu nebyla vyhlášena taková výzva, kam bychom si mohli podat žádost. Druhým důvodem byl fakt, že národní dotace jsou mnohem méně administrativně náročné.“	„Jak jsem podotkl v předchozí otázce, dotacím se snažím vyhýbat a nevyužívám možnosti čerpání jak z fondů EU, tak z národních zdrojů. Přes negativní postoj jsem se několikrát pokoušel podat žádosti o dotaci jak z národních zdrojů tak z fondů EU, bohužel neúspěšně. Možná i tato situace přispěla k mé skepsi.“	„Snažíme se získat nejvýhodnější dotaci, která pokryje co největší část nákladů. Nejrozsáhlejší projekt, který jsme realizovali byla kanalizace, na kterou poskytlo dotaci MZ. U projektů takového rozsahu raději volíme národní dotace, neboť je zde možnost průběžného proplácení a obec si brala úvěr pouze na spolupráci.“	„Nespatřuji až tak propastný rozdíl mezi národními dotacemi a dotacemi z fondů EU, zpravidla zadáme projekt firmě, která se na toto specializuje a ona sama rozhodne, zdali je v té konkrétní chvíli výhodnější žádat o národní dotace či dotace z EU. Jediným rozdílem je nesrovnatelná administrativní náročnost v rámci EU dotací.“
Realizovala by obec výše zmiňované projekty, kdyby na ně nezískala dotaci?	„Realizovali bychom takové projekty, které byly nutné, jako například projekt revitalizace zámeckého parku, především z důvodu bezpečnosti. Pokud bychom na tento projekt dotaci nezískaly, z obecního rozpočtu bychom si nemohli dovolit projekt realizovat najednou a museli bychom práce rozdělit do několika etap, na několik let.“	„Obec je schopna téměř naprostou většinu všech projektů realizovat z vlastních zdrojů, jedná se zpravidla o projekty menšího rozsahu, např. výměna oken v budově ZŠ a další. Pokud jde o větší projekty, v tom případě se obec bez dotace neobejde, ale bohužel již několikrát pokoušíme získat dotaci na ČOV.“	„Na projekty o takovém rozsahu, jako bylo například budování nové kanalizace, by obec bez dotace rozhodně mohla rozhodně zapomenout. Nebyly bychom schopni toto realizovat především proto, že tak velký úvěr by obec ohrozil z hlediska bankrotu a po několika dalších letech by obec nemohla realizovat žádné další projekty.“	„Jak jsem již podotkl v předchozí odpovědi, nespatřuji propastný rozdíl mezi těmito druhy dotací, zvažuji pokaždé tu nejvýhodnější možnost, například v rámci našeho nejrozsáhlejšího projektu se nám podařilo kombinovat oba druhy dotací, jednak značnou část z financí EU a poté ještě krajské dotace.“
Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?	„Hlavním důvodem, kvůli kterému je obec ochotna se zadlužit jsou jednoznačně pouze projekty a nejen takové, které jsou dotované ať už z národních zdrojů či ze zdrojů EU, například koupě zámku, kde nyní sídlí obecní úřad. Přestože úvěr představuje pro obec jistou zátěž, považují to za zhodnocení, především v případech, kdy obec získá na projekt dotaci.“	„V současné době obec zadlužená není, od roku 2010, kdy jsem se stal starostou, si obec nebyla nucena na žádný z projektů vzít úvěr. V rámci období od roku 2007 se obci podařilo splatit veškeré závazky, které měla především díky nerozváznému hospodaření mého předchůdce, který v obci realizoval pochybné projekty.“	„Dle mého názoru, pokud obec nepodniká (nemá podnikatelské záměry), pak projekty jsou jediným důvodem k zadlužení. Ať už jde o zaplacení spolupráce obce v rámci národních dotací, či o zaplacení části projektu v rámci dotací z EU, které jsou zpravidla propláceny zpětně. Zadluženost z tohoto důvodu nepovažuji nutné za negativní jev, pokud je obec do budoucna	„Obec je ochotná se zadlužovat zpravidla pouze kvůli rozsáhlejším projektům, které jsou pro obec důležité, například zmiňovaný obchvat. Úvěr se nám již podařilo úspěšně splatit a v současné době obec žádný úvěr nesplácí ani nemá žádný takto rozsáhlý projekt v plánu. Snažíme se hospodařit tak,

			<i>schopna splácet.“</i>	<i>abychom spoluúčast obce na jednotlivých projektech byli schopni zaplatit z vlastních zdrojů.“</i>
Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?	<i>„Obec má schválený plán rozvoje, kde jsou návrhy jednotlivých projektů, které by obec chtěla v daném období realizovat“</i>	<i>„Protože jsme relativně malá obec, všichni se tu známe, proto za mnou velmi často chodí občané s návrhy, jaké projekty by v obci rádi realizovali. Stejný přístup má i zastupitelstvo obce.“</i>	<i>„Volíme takové projekty, které jsou v obci nejvíce potřebné, jako např. kanalizace, nebo v současné době oprava zchátralé budovy ZŠ.“</i>	<i>„Impulzem ke zvažování nových projektů bývají v naší obci zpravidla návrhy našich občanů. Někteří se aktivně zapojují a přicházejí se stále novými nápady, co v obci zrealizovat, samozřejmě nemůžeme vyhovět všem, ale snažíme se, aby se obec rozvíjela a poskytovala kvalitní zázemí pro své občany.“</i>

Rozhovor DoSP

Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?

Snažím se je využívat, přestože nesouhlasím se způsobem jejich rozdělování, rovněž mi vadí,

z mého pohledu nesmyslná, administrativní náročnost, která stěžuje žadatelům realizaci většiny projektů. Pokud mám možnost něco, co se mi nelíbí, změnit, pak to udělám, pokud tomu tak není, smírím se s tím, ale přesto se to snažím využít. Proto se snažím pro naši obec získat co největší objem dotačních prostředků a realizovat co největší množství projektů, které přispívají k rozvoji obce. Celkově si myslím že myšlenka dotací je dobrá, ale bohužel je problém v nastavení pravidel alokace a rovněž v administrativní náročnosti. Podle mého názoru právě toto zbytečné papírování mnoho obcí, resp. jejich představitelů odradí od toho, aby o dotaci zažádali. Ale jak je vidět v naší obci, nemožné to určitě není.

Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?

V rámci rozsáhlých projektů jako byla oprava ČOV a kanalizace jsme využili národních dotací z MZ a to především ze dvou důvodů. Prvním důvodem bylo především to, že projekt opravy čističky odpadních vod a kanalizace byl projektem, který měl velkou prioritu a bylo nutné ho realizovat co nejdříve a v rámci dotací z EU v tu dobu nebyla vyhlášena taková výzva, kam bychom si mohli podat žádost. U projektů, kde nás netlačí čas, je můžeme chystat tzv. do šuplíku a jakmile je vyhlášena potřebná výzva, můžeme projekt upravit dle aktuálních požadavků a pokusit se zažádat o dotaci. Takto například letos v obci realizujeme projekt „Do lesa za zábavou a poznáním“. Tento projekt máme připravený již

od roku 2010. V loňském roce byla vyhlášena výzva v rámci které jsem podali žádost o dotaci a ta nám byla schválena. Druhým důvodem byl fakt, že národní dotace jsou mnohem méně administrativně náročné a je tudíž o něco snadnější je získat.

Realizovala by obec výše zmiňované projekty, kdyby na ně nezískala dotaci?

Některé určitě ano. Realizovali bychom takové projekty, které byly nutné, jako například projekt revitalizace zámeckého parku, především z důvodu bezpečnosti. V zámeckém parku se nacházeli dřeviny, o které se nikdo desítky let nestaral, vzácné stromy byly ponechány na pospas škůdcům a tak podobně. Dle mého názoru by byla velká škoda mít velký přírodní prostor v centru obce a nijak ho nevyužívat. Obec Petrovice je navíc velmi aktivní v pořádání společenských akcí a zámecký park se jevil jako ideální místo pro pořádání akcí pod širým nebem. Pokud bychom na tento projekt dotaci nezískaly, z obecního rozpočtu bychom si nemohli dovolit projekt realizovat najednou a museli bychom práce rozdělit do několika etap, na několik let. Částečně bychom se samozřejmě snažili některé části projektu realizovat svépomocí. Pokud bychom dotaci nezískali, zámecký park by zřejmě nebyl v takové podobě, v jaké ho známe dnes. Také bychom si zřejmě na některé projekty, které by byly nutné realizovat, museli vzít úvěr, což jsme díky dotacím zatím téměř nevyužívali.

Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?

Hlavním důvodem, kvůli kterému je obec ochotna se zadlužit, jsou jednoznačně pouze projekty a nejen takové, které jsou dotované ať už z národních zdrojů či ze zdrojů EU, například koupě zámku, kde nyní sídlí obecní úřad. Na koupi budovy zámku jsme dotaci nezískali, přesto jsme se rozhodli budovu koupit a zrekonstruovat. Propočítali jsme přibližné náklady té varianty, kdy bychom budovu pro sídlo obecního úřadu postavili, nebo zrekonstruovali ještě zchátralejší objekty v obci. Varianta koupě zámku byla pro obec nejvýhodnější. Přestože úvěr představuje pro obec jistou zátěž, považuji to za zhodnocení, především v případech, kdy obec získá na projekt dotaci.

Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?

Obec má schválený plán rozvoje, kde jsou návrhy jednotlivých projektů, které by obec chtěla v daném období realizovat. Zatím se plánem řídíme a daří se nám realizovat většinu projektů, které jsme v plánu odsouhlasili. Samozřejmě to neznamená, že bychom se vyhýbali návrhům od občanů obce. Například minulý měsíc měli žáci 6. tř. základní školy

za úkol sepsat, co v obci postrádají a jaké projekty by uvítali. Bohužel takovým evergreenem, co se týče navrhovaných projektů, bývá téměř v každé obci bazén či koupaliště. Takový projekt je bohužel pro obce této velikosti nereálný, nejen z hlediska nákladů na stavbu, ale spíše z hlediska nákladů na údržbu.

Rozhovor DoSD

Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?

Můj celkový názor na dotace je velice záporný. Není to zaměřeno konkrétně na dotace z fondů EU, ale spíše obecně na systém přerozdělování dotačních prostředků. Velmi negativní postoj mám vůči pravidlům alokace, které jsou nastavené na našem území. Nespatřuji chybu na straně EU, naopak bych vítal finanční prostředky pro naši obec, ale jako problém vnímám následné přerozdělování na straně ČR. Máme velmi nešťastně nastavená pravidla, která situaci obcím rozhodně neusnadňuje. Například naše obec se již několikátým rokem snaží neúspěšně žádat o dotaci na projekt ČOV, jehož realizace je skutečně nutná. Projekt se nám neustále vrací a musím podotknout, že zpravidla kvůli slovíčkaření. Například naposled nám byl projekt vrácen proto, že jsme chybně (z jejich pohledu) formulovali název projektu. Tento přístup se mi skutečně nelíbí a hlavně proto možnost dotací téměř vůbec nevyužíváme.

Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?

Jak jsem podotkl v předchozí otázce, dotacím se snažím vyhýbat a nevyužívám možnosti čerpání jak z fondů EU, tak z národních zdrojů. Přes negativní postoj jsem se několikrát pokoušel podat žádosti o dotaci jak z národních zdrojů tak z fondů EU (ČOV), bohužel neúspěšně. Možná i tato situace přispěla k mé skepsi. Dotací jsme během období 2007-2013 získali pouze několik a všechny byly získány přes MAS Sedlčansko.

Realizovala by obec výše zmiňované projekty, kdyby na ně nezískala dotaci?

Stejně jako jsem podotkl u předchozích otázek, možnosti dotací nevyužívám. Obec je schopna téměř naprostou většinu všech projektů realizovat z vlastních zdrojů, jedná se zpravidla o projekty menšího rozsahu, např. výměna oken v budově ZŠ a další. Pokud jde o větší projekty, v tom případě se obec bez dotace neobejde, ale jak jsem již zmiňoval, bohužel již několikátý rok se neúspěšně pokoušíme získat dotaci na ČOV. Souhlasím tedy s tím, že projekty takového rozsahu, jako je například právě ČOV, nelze bez dotace realizovat. Ale pokud jde o ostatní projekty menšího rozsahu, je obec schopná je financovat ze svých zdrojů.

Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?

V současné době obec zadlužená není, od roku 2010, kdy jsem se stal starostou, si obec nebyla nucena na žádný z projektů vzít úvěr. V rámci období od roku 2007 se obci podařilo splatit veškeré závazky, které měla především díky nerozvážnému hospodaření mého předchůdce, který v obci realizoval pochybné projekty, jako například koupě obecního bagru, či stavba tělocvičny. Na začátku mého působení jako starosty jsem se musel potýkat nejen s faktem, že je obec výrazně zadlužená, ale zároveň i s tím, že na obecním účtu nebylo ani dostatek financí. Dnes již obec hospodáří převážně s kladným zůstatkem, které může být následující rok použit právě na realizaci některých projektů.

Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?

Protože jsme relativně malá obec, všichni se tu známe, proto za mnou velmi často chodí občané s návrhy, jaké projekty by v obci rádi realizovali. Bohužel ne vždy jsme schopni žádostem vyhovět.

Rozhovor DoSKo

Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?

Možnost získat dotaci z EU pro obec považuji za kladné zhodnocení finančních prostředků, přesto mám velké výhrady k tomu, jak jsou dotace přerozdělovány. Tento způsob se mi zdá nespravedlivý a znevýhodňuje menší obce, které nemají tak vysoké příjmy. Velmi negativně hodnotím také administrativní náročnost. Na tvorbu projektů si zpravidla zjednáme firmu, neboť nemáme dostatečné kapacity k tomu, abychom si mohli projekty vytvářet sami.

Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?

Snažíme se získat nejvýhodnější dotaci, která pokryje co největší část nákladů. Nejrozsáhlejší projekt, který jsme realizovali byla kanalizace, na kterou poskytlo dotaci MZ. U projektů takového rozsahu raději volíme národní dotace, neboť je zde možnost průběžného proplácení a obec si brala úvěr pouze na spoluúčast. Když jsme hodnotili naše šance na získání dotace, vybrali jsme si národní zdroje a to především proto, že dle mého názoru u takto rozsáhlých projektů není vyvážen poměr administrativní náročnosti projektu a žádost o dotaci a objem získaných finančních prostředků. Z našeho pohledu nehraje takovou roli, pokud z evropských financí získáme o např. 5% vyšší objem, ale budeme muset té žádosti věnovat daleko více času a úsilí, bohužel s nejistým výsledkem. U takto

rozsáhlého projektu jako byla stavba kanalizace jsme požádali o dotaci z Ministerstva zemědělství, které má na projekty vyšší rozpočet, než například MŠMT. Nyní chystáme projekt kompletní rekonstrukce budovy ZŠ, který se bude pohybovat okolo 50 mil. Kč, ale protože MŠMT nemá na takto rozsáhlé projekty rozpočet, budeme se snažit získat dotaci z EU

Realizovala by obec výše zmiňované projekty, kdyby na ně nezískala dotaci?

Na projekty o takovém rozsahu, jako bylo například budování nové kanalizace, by obec bez dotace rozhodně mohla zapomenout. Nebyli bychom schopni toto realizovat především proto, že tak velký úvěr by obec ohrozil z hlediska bankrotu a po několik dalších let by obec nemohla realizovat žádné další projekty.

Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?

Dle mého názoru, pokud obec nepodniká (nemá podnikatelské záměry), pak projekty jsou jediným důvodem k zadlužení. Ať už jde o zaplacení spoluúčasti obce v rámci národních dotací, či o zaplacení části projektu v rámci dotací z EU, které jsou zpravidla propláceny zpětně. Zadluženost z tohoto důvodu nepovažuji nutně za negativní jev, pokud je obec do budoucna schopna splácet. Na projekt kanalizace jsme byli nuceni vzít si úvěr. Dáváme přednost spíše dlouhodobému splácení a to především z toho důvodu, že splácení krátkodobého úvěru by rozpočet obce zatížilo natolik, že bychom nemohli realizovat během této doby žádné jiné projekty.

Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?

Volíme takové projekty, které jsou v obci nejvíce potřebné, jako např. kanalizace, nebo v současné době oprava zchátralé budovy ZŠ. Například projekt obecní kanalizace jsme realizovali proto, že stav té stávající byl skutečně alarmující. V současné době vynakládáme veškeré úsilí do projektu kompletní rekonstrukce budovy ZŠ. Budova pochází 19. století a její stav je katastrofální. Oprava je tudíž nevyhnutelná. Projekt bude mít předpokládané náklady ve výši 30 mil. Kč.

Rozhovor DoSKh

Jaký je Váš názor na dotace z fondů EU?

Obec dotace využívá poměrně hojně, zejména v současné době máme rozpracovaných několik projektů, mám ovšem výhrady k tomu, jak jsou dotace z EU administrativně náročné, bez firem, které se specializují na podávání žádostí, bychom nebyli schopni je samy podat. Nemáme na to kapacitu. Zároveň mi připadá zbytečné jezdit na školení či

posílat na ně jiné zaměstnance obecního úřadu. Zase tolik žádost během roku nepodáváme, aby bylo nutné v obci zaměstnávat specialistu.

Jakým druhům dotací dáváte přednost v rámci rozsáhlých projektů?

Nespatřuji až tak propastný rozdíl mezi národními dotacemi a dotacemi z fondů EU, zpravidla zadáme projekt firmě, která se na toto specializuje a ona sama rozhodne, zdali je v té konkrétní chvíli výhodnější žádat o národní dotace či dotace z EU. Jediným rozdílem je nesrovnatelná administrativní náročnost v rámci EU dotací.

Realizovala by obec výše zmiňované projekty, kdyby na ně nezískala dotaci?

Jak jsem již podotkl v předchozí odpovědi, nespatřuji propastný rozdíl mezi těmito druhy dotací, zvažuji pokaždé tu nejvýhodnější možnost, například v rámci našeho nejrozsáhlejšího projektu se nám podařilo kombinovat oba druhy dotací, jednak značnou část z financí EU a poté ještě krajské dotace. Ale pravdou je, že rozsáhlé projekty bychom rozhodně nebyli schopni zrealizovat.

Jaký je Váš názor na zadluženost obce a co jí dle Vašeho názoru nejvíce způsobuje?

Obec je ochotná se zadlužovat zpravidla pouze kvůli rozsáhlejším projektům, které jsou pro obec důležité, například zmiňovaný obchvat. Úvěr se nám již podařilo úspěšně splatit a v současné době obec žádný úvěr nesplácí ani nemá žádný takto rozsáhlý projekt v plánu. Snažíme se hospodařit tak, abychom spoluúčast obce na jednotlivých projektech byli schopni zaplatit z vlastních zdrojů.

Podle čeho vybíráte, jaké projekty budou v obci realizovány?

Impulzem ke zvažování nových projektů bývají v naší obci zpravidla návrhy našich občanů. Někteří se aktivně zapojují a přicházejí se stále novými nápady, co v obci zrealizovat, samozřejmě nemůžeme vyhovět všem, ale snažíme se, aby se obec rozvíjela a poskytovala kvalitní zázemí pro své občany